BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

AENEAS

COMMENT. POLIORC.

EDIDIT

A. HUG

1007

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

AENEAE

COMMENTARIUS POLIORCETICUS

RECENSUIT

ARNOLDUS HUG.

LIPSIAE,

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXIV.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

Printed in Germany

THEODORO FRATRI

CARISSIMO.

PRAEFATIO.

In Aenea Tactico constat, postquam unici testis Medicei codicis lectiones Hercheri in usum nuper denuo ab Iosepho Mueller accuratissime exploratae sunt, emendandi subsidia potissimum esse petenda e coniectura: quam saepissime adhiberi et posse et debere in hoc scriptore, cuius oratio librariorum aliorumque qui legerent et tractarent et licentia et incuria miserrime habita est, cum prioribus editionibus tum praecipue recentissima Rudolphi Hercher, quae Berolini prodiit anno MDCCCLXX, luculento profecto demonstratum est exemplo. Qui uir acutissimus cum primus intellexisset purgari posse Aeneae orationem labibus illis indignis, quibus ante eum erat commaculata, restitui posse reiectis sordibus ueram scriptoris imaginem, qualem fuisse et aetas testatur qua uixit et bona qua fruebatur apud ueteres existimatio, ego quid noua hac editione, quae pars esset bibliothecae Teubnerianae, etiam post Hercheri eximiam operam praestare posse mihi uiderer, fusius exposui libello, cui inscriptum est „Prolegomena critica ad Aeneae editionem", edito illo ad sacra anniuersaria uniuersitatis Turicensis huius anni indicenda*). Ad haec igitur Prolegomena indice locorum tractatorum munita relegatos uelim eos lectores, quorum intersit causas cognoscere, quibus adductus aut coniectando locos quosdam mutandos

*) Venum dat libellum B. G. Teubnerus.

aut aliorum et ueterum et recentiorum supplementis uel interpretamentis purgandos putarim.

Hanc autem editionem ad exemplar Hercherianae institui ita, ut, quae Hercherus sub marginem relegarat, paucis exceptis sub margine relinquerem, ea autem, quae ex Aeneae oratione, qualem uir ille doctissimus constituerat, uel aliorum uel meae ipsius coniecturae obsecutus item expungenda haberem, cancellis tantum notarem, et quo melius distinguerentur, minoribus imprimenda curarem litteris. Quod si quis mihi obiecerit, aut omnia, quae uel ante Hercherum uel in eius editione uel post eum iure mihi uisa essent ab Aenea abiudicata uel abiudicanda, sub marginem mihi fuisse releganda, aut omnia pariter circumscribenda cancellis, id facile concedam, si rem ipsam spectes, a me fieri potuisse. Illud autem quominus facerem prohibebat siue modestia quaedam siue metus ne, cum uix crederem audaciae crimen me effugiturum, qui etiam longiores grauioresque partes easque partim haud ineleganter scriptas in dubitationem uocassem, cumulus audaciae esse uideretur, si nulla quodammodo lectori optione data statim eas extirparem. Contra nefas esse ducebam, quae Hercherus certissimis usus argumentis eaque plerumque etiam barbaro loquendi genere insignia ex Aeneae oratione stirpitus remouerat, denuo in eam inserere. Ratio autem a me inita defenditur etiam eo, quod pars eorum, quae ego habeo pro interpolatis, aliud produnt interpolationum genus.

De coniecturis, quibus aut in orationem ipsam recipiendis aut in adnotatione commendandis commemorandisue ab Herchero discessi — sunt autem longe plurimae aut a Sauppio in „Goetting. gel. Anzeigen“ anni MDCCCLXXI aut a me ipso excogitatae — eo breuius nunc agere in animo est, quod mearum complures in quarto Prolegomenon capite tractatae sunt: unum liceat in memoriam reuocare quod Hercherus ipse praefatus est: „periculose coniectanti ueniam dabunt quicunque corpori similiter

ulcerato manum admouerunt". Sufficiant igitur haec. De loco perdifficili XL 7, quem interpolatori tribuo, a sententia Proleg. p. 7 proposita ita nunc discedo, ut nec lacunam post τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ esse statuam nec soloecismum in eis quae sequuntur καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ ταὐτά: correxi enim: καὶ τὸν ἄλλον κατὰ ταὐτά „et reliquum h. e. tertium item (h. e. item ac secundum dextro humero gerere hastam). Quod me monuit Hertlinus uir doctissimus ipseque de Aenea optime meritus in censura quam de Prolegomenis meis egit (inserta Ienens. Annal. litter. huius anni num. 29). XXXI 20 pro corrupto τοῦτο non licere scribere τούτου ὧδε, sed aut ὧδε solum aut τούτου τόδε, id ipse interim senseram; scriptum enim est in editione τούτου γίγνοιτο ⟨τόδε⟩. Idem l. l. suasit ut II 2 in eiciendis τὸ πόλισμα duabus uocibus subsisteretur. Quod autem contendit X 24 ἐπιτρέπειν, quod conieci pro corrupto ἐπιρρεῖν, uerum esse non posse, cum non significaret „negotiis aliquem onerare" sed „confidere alicui aliquid", id coniecturae meae obstare nego, cum amicitiae specie et honoris negotia talia imponenda esse obsidum propinquis edoceamur cum re ipsa tum διὰ προφάσεων et ἀνυπόπτως uocibus; λειτουργίας deinde ἐπιτρέπειν eodem modo dicitur ac φυλακὴν ἐπιτρέπειν apud Thucyd. et sim. Ad X 5 denique cum concederet Hertlinus, si, quod feci, Sauppio obtemperaremus ἀποκινῇ in ἀποκτείνῃ mutanti, esse mecum haec uerba ἐὰν δὲ ὦσι — ἔσται in § 16 transponenda, ratus tamen est seruari loco suo posse, si pro ἀποκινῇ scriberetur αὐτοῖς κοινωνῇ. Obstat autem huic coniecturae cum uerborum ἃ ἑκάστῳ τούτων ἔσται significatio, quibus non poena, sed praemium notetur, tum praecipue quod si ita uerba constitueris, ut uoluit Hertlinus, mera repetitio deprehendetur in eis quae sequuntur καὶ ἐάν τίς τινι τῶν φυγάδων συγγένηται ἢ ἐπιστολὰς πέμψῃ ἢ δέξηται, εἶναί τινα κίνδυνον ἢ ἐπιτίμιον αὐτῷ.

Humanissime certiorem me fecit Hercherus

ipse epistula ad me data, ex qua cum uoluptate percepi uiro illi excellentissimo, qui uiam in Aenea mihi praeiuerat, rationem quam ingressus sum me probasse, in quibusdam exemplaribus editionis suae minoris receptam esse I 2 L. Dindorfii praeclaram coniecturam, qua in uerbis *τὰς τῶν πολεμίων διαβάσεις* scripsit *τῶν ποταμῶν*. Idem deinde mihi adsentiens Proleg. p. 38 in I 8 *ἄλλας* uocem desideranti simpliciter legendum proponit *εἰς τὰς ἄλλας ἐν τῇ πόλει εὐρυχωρίας* articulo seruato quem ego in *ἄλλας* mutaui, *ἄλλας* autem ipsam in *οὔσας* codicum lectione latere ratus. Addo denique in III 1 *κατὰ πολυπλήθειαν δὲ φυλῆς ἑκάστης τὸ μέγεθος τοῦ τείχους φυλαττόντων* me Hertlini coniecturae *τὸ μέρος τοῦ τείχους* quamuis probatae etiam Herchero ideo non accessisse, quod participium ad *τὸ τεῖχος* pertinens desidero, ex quo pendeant *κατὰ πολυπλήθειαν δὲ ἑκάστης φυλῆς* uerba; nec enim possunt haec cum *φυλαττόντων* uerbo coniungi. At poteram etiam *μερισθὲν τὸ τεῖχος* uel *μερίσαντες τὸ τεῖχος* scribere; utcunque uero statuas de his uerbis, certum hoc esse uidetur, quasi appendicis uel correcturae instar praecipi, ut, quae partes muri antea generaliter distinctae sint, eae, postquam sorte sua cuique tribui obtigerit, nunc accuratius circumscribantur secundum tribulium cuiusque tribus numerum. Simili modo uides in participio ipso uim maximam esse positam XXXVII 3: *χρὴ δὲ γνωρίσαντα καθ' ὅν τινα τόπον ὑπορύσσουσιν, ἀνθυπορύσσειν*; ut uernacule uertendum sit hoc de quo agimus enuntiatum „Jedoch soll man beim Beziehen der Wache vorerst die Theile der Mauer nach der Stärke jeder einzelnen Phyle abgrenzen“.

De atheteseon rationibus postquam satis exposui in Prolegomenis, adnotandum mihi uidetur hoc loco praeter illas de quibus in libello isto egi, me in editione ipsa hanc emendandi uiam ingressum esse his locis: Hercheri ipsius suspicionibus obsecutum, quas dubitanter proposuerat IV 7. X 15. XI 1.

XXII 11, 13. XXIII 2 (in idem incideram Prol. p. 38 nescius praeceptum iam esse ab Herchero Herm. VII p. 242). XXIV 18. XXVIII 6 (*κατὰ Ἑλλήσποντον*). XXIX 4. XXXI 23, 24, 28, Sauppii sententiae VIII 1. X 6. XI 7. XII 3. XVII 1, 3. XXXVIII 7; ex mea denique coniectura X 19. XVIII 9. XXI 2. XXVI 6. XXVIII 6 extr. XXXI 15, 22, 27, 31. XXXII 1. XXXIII 1. XXXV. XXXVIII 2. XXXIX 6. XL 5. Sunt autem fere omnia haec leuioris illius generis interpolationum, cuius alia exempla attuli in II cap. Prolegomenon p. 23—34. Quamquam nescio an in nonnullis, paucis quidem, horum locorum etiam longius aliquanto progredi debuerim: haud enim iniuria me quibusdam locis etiam grauiora et longiora Aeneae orationi interposita esse statuisse efficitur etiam adsensu quem hac de re et publice tuli ab Hertlino in censura supra laudata, qui doctus uir disertis uerbis me sibi persuasisse de capite XVI dixit, et priuatim epistulis ad me datis et ab Herchero et ab Adolpho Kirchhoff, uiro laude mea superiori, qui mecum consentire se adfirmauit de XVIII 13—22. Sic fortasse debebam XXII 26 etiam extrema uerba *ἀκινδύνων — ὀχλεῖν* expungere. In XXXIII 1 non abest suspicio quin haec sola ab Aenea profecta sint: *χρὴ δὲ ταῖς προσαχθείσαις χελώναις ἐπιχεῖν πίσσαν καὶ στυππεῖον καὶ θεῖον ἐπιβάλλειν, ἔπειτα πιμπράναι ταῦτα ὧδε* ceteris quotquot uerba in medio sunt eiectis. Idem enim interpolator qui in fine capitis illa *ἐκ τῶν ἐγγύτατα οἰκιῶν καθαιροῦντα*, quae iam Hercherus una cum aliis eiecit, hausisse uidetur ex Thuc. II 75, 4: *ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες*, poterat ex eodem II 77, 3 *ὕλης φακέλους* haurire. Caput VII non sum ausus cancellis includere quamquam in adnotatione haud dissimulaui suspectum mihi uideri totum. Suspicionem mouebat ante omnia § 3: *ἐπειδὰν δὲ τούτοις σημανθῇ ἀπιέναι, οὕτως τοῖς ἐν τῇ πόλει ⟨σημαίνειν⟩ δειπνοποιεῖσθαι· τὸ δὲ τρίτον σημαίνειν εἰς φυλακὴν ἰέναι· ὡς δὲ δεῖ ταῦτα γίγνεσθαι καὶ ὡς*

αἴρειν τοὺς φρυκτούς, ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ πλειόνως εἴρηται· ὅθεν δεῖ τὴν μάθησιν λαμβάνειν ἵνα μὴ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν συμβῇ. In quibus postquam Hercherus iam in dubitationem uocauit καὶ ὡς αἴρειν τοὺς φρυκτοὺς uerba, quae huc sane non pertinent, interpolationem sapere uidentur haec: ὅθεν δεῖ — συμβῇ. Quod deinde in hac paragrapho narratur idem est atque quod inuenitur XVIII 1: ὅταν δὲ οἱ ἐκπορευθέντες παραγένωνται καὶ δείλη γίγνηται, σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι καὶ εἰς φυλακὴν ἰέναι, hoc discrimine solo, quod quibus rebus idem signum constituendum dicitur XVIII 1, eisdem constituantur hoc loco duo diuersa (τὸ δὲ τρίτον). His uel similibus opinor difficultatibus permotus Kirchhoffius ad me scripsit se totam hanc paragraphum postea ab alio additam putare: additam autem esse, postquam errore uel alia causa capita VII (1—2) et XVIII—XXVII, quae olim sibi fuissent contigua, separata essent interpositis capp. VIII—XVII. Qua de re sibi certum esse, quamquam, ubi inserenda essent VIII—XVII, non satis liqueret. Hanc autem uiri eruditissimi et sagacissimi coniecturam de turbato quorundam capitum ordine illustrare liceat ipsis Kirchhoffii uerbis quibus de rerum ab Aenea tractatarum ordine quid sentiret mihi per litteras exposuit:

„Die Disposition der Stuecke VI—VII und XVIII—XXVII ist einfach folgende:

Organisation des Wachdienstes bei Tage (VI), Zurückberufung der waehrend des Tages in der Erntezeit ausserhalb beschaeftigten Stadtbewohner mit Sonnenuntergang (VII).

Nach deren Eintreffen 1) allgemeines Abkochen, 2) Antreten der Mannschaften zum Wachdienst waehrend der Nacht und zunaechst 3) Verschluss der Stadtthore (XVIII 1).

Details ueber Thorwachten und was damit zusammenhaengt (XVIII 2—XX 4).

Demnaechst Aufziehen der Wachen mit Ausgebung der Parole (XX 5).

Nachtraegliche Details ueber Einrichtung der Nachtwachen, Patrouillen, panische Schrecken und Parole (XXI—XXVII 14).

Abloesung der Wachen mit Tagesanbruch (XXVII 15)."

Inde igitur cum mecum consentiret de eiciendis eis quae eicienda esse dixi in Prolegomenis XVIII 13—22. XX 1. XXI 1. XXII 1, 8, 10, 19, 26 (de XXII 25 sese dubitare). XXIII 2. XXIV 7—8, 17—18. XXVI 9, 10. XXVII 3, se tamen non probare, quod etiam XXVII 15 remouere uellem „welcher Paragraph mir keine Schwierigkeiten bereitet und den ich sogar nothwendig brauche"; ceterum putare se totum caput XXIII in falsum locum irrepsisse: liberum ergo sibi iudicium reseruare de XXIII 7—11, quae interpolatori tribuissem; addendum deinde VII 1 μὴ negationem ante πόρρω aduerbium esse expungendam.

Haec Kirchhoffius; quem uides ἐκπορευθέντας illud XVIII 1, quod spectare puto ad omnes qui qualibet de causa e. gr. etiam auxilii ferendi ex urbe interdiu profecti sint, explicare de illis qui capite VII frumentatum ex urbe exire dicuntur. Pereleganti autem huic coniecturae, quamquam si, quod spero fore, Kirchhoffio placuerit longius exponere de turbato quem putat rerum tractarum ordine, fieri facile poterit, ut in eius partes sit transeundum, quominus statim accedam prohibet praeter alia quod mihi non uidetur in sola § 3 capitis VII expungenda posse subsisti. Hanc enim si exemeris, uix habebit quo spectet illud πρῶτον μὲν § 2: nec enim ueri simile respondere ei ἐὰν δὲ — πόλιν uerba sola: ut contra qui πρῶτον μὲν scripsit uideatur primo signo opponere uoluisse secundum (σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι) et tertium (τὸ δὲ τρίτον — εἰς φυλακὴν ἰέναι), absone id quidem et contra rationem; quoniam nec alterum nec tertium signum pertinet ad frumentatores in urbem

reuocandos, quod expectatur post τρίτους δ' οὖν εἰς τὴν πόλιν ἀθροίζειν ὧδε χρή. At enim non aliena sunt talia a quorundam interpolatorum ingeniis; sin ab Aenea profectas putemus § 1 et 2, tum necesse habeo πρῶτον μὲν illud eidem homini tribuere qui de suo addiderit totam § 3. Nec diffiteor me praeterea offendere in uerbis: ὅπως πάντες ἢ οἱ πλεῖστοι παραγίγνωνται εἰς τὴν πόλιν, quae futilem sapiunt loquacitatem. Nec credibile mihi uidetur quaque uespera διαδεκτῆρας signorum eo tantum consilio ex urbe longius mitti, ut eis qui sint in agris nuntietur, quod profecto suis oculis uident, adpropinquare solis occasum. Quibus omnibus adducor ut potius totum caput compositum ab interpolatore putem, qui usus sit et capite VI (uide inprimis § 4: διαδεκτῆρας) et capitis XVIII initio: exemplis enim illustrare uolebat signa non solum dari extra urbem, quae in urbe cognoscerentur, sed dari etiam in urbe ipsa.

Universam autem commentarii poliorcetici dispositionem, antequam comperissem Kirchhoffio ordinem capitum a libris traditum in suspicionem uenisse, talem fere repraesentaueram, ut Aeneas quodammodo temporum uices secutus sit, non diei uel noctis discrimina (quamquam in singulis partibus id facile fieri poterat), sed interualla quibus hostes distarent ab urbe oppugnanda:

I. Bellum urbi indicitur uel imminet; urbs parat defensionem I—XIV.
   1) defensorum genera constituuntur I—VI (V agitur de portarum custodibus, VI de hemeroscopis). [VII delendum.]
   2) aditus per agros hostibus impeditur VIII. [IX delendum.]
   3) edicta ad disciplinam publicam inter periculum spectantia X—XIV.

II. Hostes agros urbis intrauerunt (XV 1: ἄν τι ἀγγελθῇ ἢ πυρσευθῇ βοηθείας δεόμενον) XV—XX.

1) quomodo βοήθειαι instituendae XV, XVI 14—18 [cetera capitis XVI expungenda]. de festis extra urbem celebrandis XVII.
2) de portis claudendis XVIII—XX.

III. Hostes urbis moenibus propinqui sunt (XXII 1. XXIII 1: προσκαθήμενοι πολέμιοι). XXII—XXXI.
1) de custodibus et circitoribus XXII.
2) de nocturnis eruptionibus XXIII 1—6 [7—11 delend.].

Sequuntur de singulis supplementa: de synthematis XXIV. XXV, de circitoribus XXVI, de panicis terroribus XXVII [omissa § 15], de portis XXVIII, de mercibus et armis importatis XXIX. XXX, de litteris occultis XXXI.

IV. Quando hostes moenia adgrediantur, quid rei gerendum sit. XXXII—XL.
1) in προσαγωγαῖς μηχανήμασιν ἢ σώμασιν
   a) machinis XXXII—XXXV.
   b) scalis XXXVI.
   c) fossis XXXVII.
2) in προσβολαῖς μηχανήμασιν ἢ σώμασιν h. e. impetu ab hostibus in muros facto.
   a) de hostibus pugnando arcendis XXXVIII.
   b) de dolis adhibendis XXXIX.

Supplementum: quomodo efficiatur ut numerus defensorum uideatur maior uero XL.

Mirum autem minime uideri potest, in altera et tertia quas significaui huius commentarii partibus complura etiam alio ordine ab Aenea poni potuisse quam posuit: consentaneum enim erat rerum enumerandarum seriem in his partibus non tam necessario sequi quam in prima et quarta parte. Lecturis autem me gratum fecisse scio, quod Kirchhoffii sententiam ab hac quam supra posui sane discrepantem eos non celaui.

Postremo denique hac utar occasione ad errorem, quem commisi Prolegomenon p. 31, retractandum. Ibi

enim quod ad remouenda uerba XI 10 καὶ τεττάρων ἑκατοστύων hoc quoque argumentum adhibui, nusquam, ni multum fallerer, ἑκατοστύας partes φυλῶν dici: in ea re errasse me edoctus sum Conradi Bursian beneuolentia. Etenim in Samicis inscriptionibus editis a Vischero et Curtio extat etiam formula haec: καὶ ἐπικληρῶσαι αὐτὸν ἐπὶ φυλὴν καὶ χιλιαστὺν καὶ ἑκατοστύν. Cum autem in his exemplis prima φυλῆς subdiuisio fuerit χιλιαστὺς, eius subdiuisio ἑκατοστύς, ad hunc locum ne hanc quidem diuisionem pertinere apertum est, ut, quamuis labefactatum sit hoc meum argumentum, ob reliquas causas non putem ab sententia ibi proposita mihi esse recedendum. Eiusdem Bursiani mecum amice communicatas suspiciones duas hoc loco tacere nolim: ad VI 6 proposuit ille legendum συνημερεύειν pro corrupto συνιμείρειν; quae deinde ego X 19 cum ceteris quae sequuntur ab Herchero iam expunctis item expungenda duxi ἀλλ' ὕστερον πεπωλήσεται, in eis aeque atque ego offendens putauit post ὕστερον aduerbium inserendum esse participium ἐπανελθών.

Scribebam Turici mense Augusto.

Arnoldus Hug.

ΑΙΝΕΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΧΡΗ ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ΑΝΤΕΧΕΙΝ.

M = codex Laurentianus plut. LV 4.

C = Casaubonus.

H = Hercherus.

T = Turicenses.

O = Casparus Orelli.

Co. O = Conradus Orelli.

⟨ ⟩ notaui quae aut ab aliis aut a me in orationem inserta sunt.

[ ] et minoribus litteris quae ex interpolatione profecta esse putarem.

Ὅσοις τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς αὑτῶν ὁρμωμένοις
χώρας ὑπερόριοί τε ἀγῶνες καὶ κίνδυνοι συμβαίνουσιν,
ἄν τι σφάλμα γένηται κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν,
ὑπολείπεται τοῖς περιγιγνομένοις αὐτῶν οἰκεία τε χώρα
καὶ πόλις, ὥστε οὐκ ἂν ἄρδην πάντες ἀναιρεθεῖεν·
τοῖς δὲ ὑπὲρ τῶν μεγίστων μέλλουσι κινδυνεύειν, 2
ἱερῶν καὶ πατρίδος καὶ γονέων καὶ τέκνων καὶ τῶν
ἄλλων, οὐκ ἴσος οὐδ' ὅμοιος ὁ ἀγών ἐστιν, ἀλλὰ
σωθεῖσι μὲν καὶ καλῶς ἀμυναμένοις τοὺς πολεμίους
φοβεροὺς τοῖς ἐναντίοις καὶ δυσεπιθέτους εἰς τὸν λοι-
πὸν χρόνον εἶναι, κακῶς δὲ προσενεχθεῖσι πρὸς τοὺς
κινδύνους οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑπάρχει. τοὺς οὖν 3
ὑπὲρ τοσούτων καὶ τοιούτων μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι
οὐδεμιᾶς παρασκευῆς καὶ προθυμίας ἐλλιπεῖς εἶναι
δεῖ, ἀλλὰ πολλῶν καὶ παντοίων ἔργων πρόνοιαν
ἐκτέον, ὅπως διά γε αὐτοὺς μηδὲν φανῶσι σφαλέντες·

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΧΡΗ ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ΑΝΤΕΧΕΙΝ M, *Αἰνείου ἢ αἰλιανοῦ τακτικόν τε καὶ πολιορκητικὸν ὑπόμνημα περὶ τοῦ πῶς χρὴ πολιορκουμένων ἀντέχειν* cod. Cas.

1. *αὑτῶν* Hertlinus: *αὐτῶν M* ‖ 4. *περιγιγνομένοις* H, qui ubique *γίγνομαι* et *γιγνώσκω* restituit: *περιγινομένοις M* | *οἰκεῖα M* ‖ 5. *καὶ πόλις* cod. Cas.: *καὶ πόλις καὶ πατρίς M* | *ἀναιρεθεῖεν* H: *ἀναιρεθείησαν M* ‖ 6. Post *μεγίστων* Sauppius *ἐν τῇ αὑτῶν* excidisse putat ‖ 8. *ὁ ἀγών* Hauptius: *ἀγών M* ‖ 12. *ὑπάρχει* Hertlinus: *ὑπάρξει M* ‖ 14. *οὐδὲ μιᾶς M* ‖ 16. *αὐτούς* T: *αὐτοὺς M*

4 ἂν δὲ ἄρα τι σύμπτωμα γένηται, ἀλλ' οἵ γε λοιποὶ τὰ
ὑπάρχοντα εἰς ταὐτὸ ποτὲ καταστήσειαν ἄν, καθάπερ
τινὲς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἔσχατον ἀφικόμενοι πάλιν
ἀνέλαβον ἑαυτούς.

1 Τὴν οὖν τῶν σωμάτων σύνταξιν σκεψάμενον πρὸς
τὸ μέγεθος τῆς πόλεως [καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἄστεος]
καὶ τῶν φυλάκων τὰς καταστάσεις καὶ περιοδείας,
καὶ ὅσα ἄλλα σώμασι κατὰ τὴν πόλιν χρηστέον, πρὸς
2 ταῦτα τοὺς μερισμοὺς ποιητέον. τὰ μὲν γὰρ ἐκπο-
ρευόμενα δεῖ συντετάχθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ
τόπους καὶ τὰς τῶν πολεμίων διαβάσεις καὶ τὰς ἐκ
3 τῶν τοιούτων παρατάξεις, τὰ δὲ τειχήρη καὶ πολιτο-
φυλακήσοντα πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα οὐδὲν δεῖ συντε-
τάχθαι, πρὸς δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει τόπους καὶ τὸν
4 παρόντα κίνδυνον. πρῶτον μὲν οὖν αὐτῶν ἀπονεῖμαι
δεῖ τοὺς φρονιμωτάτους τε καὶ ἐμπείρους μάλιστα
5 πολέμου, οἳ περὶ τοὺς ἄρχοντας ἔσονται· ἔπειτα ἀπο-
λέγειν σώματα ⟨τὰ⟩ δυνησόμενα μάλιστα πονεῖν, καὶ
μερίσαντα λοχίσαι, ἵνα εἴς τε τὰς ἐξόδους καὶ τὰς
κατὰ ⟨τὴν⟩ πόλιν περιοδείας καὶ τὰς τῶν πονουμένων
βοηθείας ἢ εἴς τινα ἄλλην ὁμότροπον ταύταις λει-
τουργίαν ὑπάρχωσιν οὗτοι προτεταγμένοι τε καὶ δυ-

---

1. *ἀν M* ‖ 2. *καταστήσειαν ἂν* H: *καταστήσαιεν M* | *καθάπέρ τινες M* ‖ 5. *σκεψάμενον* H: *σκεψαμένους M* ‖ 6. *καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἄστεος* ego inclusi ‖ 7. *περιοδείας* Hertlinus: *περιοδίας M* ‖ 9. *τὰ μὲν γὰρ ἐκπορευόμενα* H: *τοὺς μὲν γὰρ ἐκπορευομένους M* (quod defendit Sauppius) ‖ 11. Post *τόπους* in *M* est *ὡς χρὴ πορεύεσθαι παρά τε τὰ ἐπικίνδυνα χωρία καὶ ἐρυμνὰ καὶ στενοπόρα καὶ πεδινὰ καὶ ὑπερδέξια καὶ ἐνεδρευτικά*: deleuit H ‖ 12. *πολιτοφυλακήσοντα* Meierus: *πολιτοφυλακῆς ὄντα M* ‖ 15. *αὐτῶν* C: *αὐτὸν M* ‖ 17. Post *ἔπειτα* in *M* est *λοιπόν*: expunxit H (defendit Sauppius, *λοιπῶν* suspicabatur Co. O, *τὰ λοιπὰ* T) ‖ 18. *σώματα τὰ* T: *σώματα M* | 19. *μερίσαντα* C: *μετρίσαντα M* ‖ 20. *τὴν* ante *πόλιν* addidi auctore H | *περιοδείας* Hertlinus: *περιοδίας M*

νατοὶ ὄντες ὑπηρετεῖν. εἶναι δὲ αὐτοὺς εὔνους τε 6
καὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασιν ἀρεσκομένους· μέγα
γὰρ ἂν πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀγαθὸν
ὑπάρχοι ἐν πολιορκίᾳ· φόβος γὰρ ἂν εἴη τοῖς ἐναντία
θέλουσιν ἐν τῇ πόλει. ἡγεμὼν δὲ καὶ ἐπιμελητὴς 7
αὐτῶν ⟨ἀνὴρ⟩ ἔστω τά τε ἄλλα φρόνιμος καὶ εὔρωστος,
καὶ ᾧ ἂν πλεῖστοι κίνδυνοι εἶεν μεταβολῆς γενομένης.
τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς ῥωμαλεωτάτους ἡλικίᾳ ἐκλέξαντα 8
ἐπὶ τὰς φυλακὰς καθιστάναι καὶ τὰ τείχη, τῶν δὲ
ὄχλων τοὺς μὲν εἰς τὴν ἀγοράν, τοὺς δὲ εἰς τὸ θέατρον, τοὺς δὲ ἄλλους εἰς ἄλλας οὔσας ἐν τῇ πόλει εὐρυχωρίας, ἵνα μηδὲν ἔρημον ᾖ εἰς δύναμιν τῆς πόλεως.

Ἄριστον δὲ τὰς ἀχρείους οὔσας εὐρυχωρίας, ἵνα 2
μὴ σωμάτων εἰς αὐτὰς δέῃ, τυφλοῦν ταφρεύοντα καὶ
ὡς μάλιστα ἀβάτους ποιοῦντα τοῖς νεωτερίζειν βουλομένοις καὶ προκαταλαμβάνειν αὐτάς. Λακεδαιμόνιοι 2
δὴ Θηβαίων ἐμβαλόντων ἔκ τε τῶν ἐγγυτάτω οἰκιῶν ξύλα λύσαντες καὶ ἐκ τῶν αἱμασιῶν καὶ τειχίων ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους φορμοὺς γῆς καὶ λίθων πληρώ-

---

1. ὄντες deleri uult H ‖ 2. μέγα γὰρ ἂν πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀγαθὸν ὑπάρχοι ἐν πολιορκίᾳ H coll. X 20: μέγα γὰρ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀθρόον ὑπάρχον ἀντ' ἀκροπόλεως M (μέγα γὰρ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο τὸ ἀθρόον ⟨ἀγαθὸν⟩ ὑπάρχοι ἂν ἀντ' ἀκροπόλεως T) ‖ 5. ἐπιμελητὴς H: ὁ ἐπιμελητὴς M ‖ 6. ἀνὴρ inserui auctore H ‖ 8. Post ἡλικίᾳ in M est καὶ νεότητι: expunxit Hertlinus ‖ 9. Post τείχη in M est τὸ δὲ περιὸν πλῆθος μερίσαντα πρὸς τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν καὶ τῶν φυλάκων τὸ πλῆθος καταγεῖμαι: expunxit H ‖ 11. εἰς ἄλλας scripsi coll. III 5, XXIX 10: εἰς τὰς M ‖ 14. ἄριστον δὲ O: ἄχρηστον δὲ εἰς M | Post εὐρυχωρίας in M est ἐν τῇ πόλει: expunxit H ‖ 15. τύφλουν M ‖ 18. δὴ Sauppius: δὲ M (cf. ad XXXI 33) ‖ 19. ξύλα λύσαντες H: διαλύοντες M (χερμάδια λύοντες Haasius, πλινθία λύοντες T, ἰκρία λ. Hauptius) | τειχίων Meinekius: τειχῶν M ‖ 20. πληρώσαντες H: πληροῦντες M

σαντες, φασὶ δὲ καὶ ⟨ὅτι⟩ τοῖς ἐκ τῶν ἱερῶν χαλκοῖς
τρίποσι χρησάμενοι καὶ τούτοις προαποπληρώσαντες
τάς τε εἰσβολὰς καὶ τὰς διόδους καὶ τὰ εὐρύχωρα τοῦ
πολίσματος ἐκώλυσαν τοὺς εἰσβάλλειν ἐπιχειροῦντας
3 [εἰς αὐτὸ τὸ πόλισμα]. Πλαταιεῖς δὲ ἐπεὶ ᾔσθοντο
νυκτὸς ἐν τῇ πόλει Θηβαίους ὄντας, κατανοήσαντες
οὐ πολλοὺς αὐτοὺς ὄντας οὐδὲ ἔργων τῶν προσ-
ηκόντων ἁπτομένους, οἰομένους γε μέντοι κατέχειν τὴν
πόλιν, ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥᾳδίως κρατήσειν. τεχνά-
4 ζουσιν οὖν εὐθέως τοιόνδε. τῶν ἀρχόντων οἳ μὲν
ὁμολογίας ἐποιοῦντο τοῖς Θηβαίοις ἐν τῇ ἀγορᾷ, οἳ
δὲ παρήγγελλον κρύφα τοῖς ἄλλοις πολίταις σποράδην
μὲν ἐκ τῶν οἰκιῶν μὴ ἐξιέναι, καθ' ἕνα δὲ καὶ δύο
τοὺς κοινοὺς τοίχους διορύττοντας λαθραίως παρ'
5 ἀλλήλους ἀθροίζεσθαι. ἑτοιμασθέντος δὲ πλήθους
ἀξιομάχου τὰς μὲν διόδους καὶ τὰς ῥύμας ἐτύφλωσαν
ἁμάξαις ἄνευ ⟨τῶν⟩ ὑποζυγίων, ἀπὸ δὲ σημείου ἀθροι-
6 σθέντες ἐφέροντο ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. ἅμα δὲ τούτοις
τὰ γύναια καὶ οἱ οἰκέται ἦσαν ἐπὶ τοῖς κεράμοις, ὥστε
βουλομένων τῶν Θηβαίων πράσσειν ⟨τι⟩ καὶ ἀμύνεσθαι
ἐν σκότει, οὐκ ἐλάττω ἀπὸ τῶν ἁμαξῶν βλάβην ἢ
ἀπὸ τῶν προσκειμένων αὐτοῖς ἀνθρώπων γενέσθαι.
οἳ μὲν γὰρ ⟨ἔφυγον⟩ ἄπειροι ὄντες ᾗ χρὴ σωθῆναι, οἳ
7 δὲ ἐμπείρως διώκοντες πάνυ πολλοὺς ἔφθειραν. [ἐξοι-

---

1. ὅτι addidit H ‖ 2. Post τρίποσι (ν) in M est ὄντων πολλῶν καὶ μεγάλων: expunxit H ‖ 5. εἰς αὐτὸ τὸ πόλισμα inclusi ‖ 13. καθένα M ‖ 16. τοὺς μὲν M ‖ 17. τῶν addidit H | ἀπὸ Hertlinus: ὑπὸ M ‖ 20. τι post πράσσειν addidit H cf. X 25, XII 2, XXII 5 ‖ 21. ἀπὸ H: ὑπὸ M | ἁμαξῶν M ‖ 22. ἀπὸ H: ὑπὸ M ‖ 23. ἔφυγον ex Thuc. II 4 addidit H (ἠπόρουν T, ἠποροῦντο Kirchhoffius, item Hauptius sed eiectis ἄπειροι ὄντες) | Inter σωθῆναι et οἳ δὲ in M est διὰ τὰς φράξεις τῶν ἁμαξῶν: expunxit H ‖ 24. πάνυ H: ταχὺ M | διέφθειραν scribi uult Kirchhoffius | ἐξοιστέον — pg. 7, 9 ἐν τῇ πόλει inclusi cf. XXVI 10.

στέον δὲ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις, ὡς μιᾶς μὲν οὔσης εὐρυχω-
ρίας κίνδυνον εἶναι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ἂν προκαταλαμβάνωσιν οἱ
ἐπιβουλεύοντες (κοινοῦ γὰρ καὶ ἑνὸς ὄντος τόπου τοιούτου τῶν
φθασάντων ἂν εἴη τὸ ἔργον), δύο δὲ ἢ τριῶν ὄντων τοιῶνδε
τόπων, τάδε ἂν εἴη τὰ ἀγαθά. εἰ μὲν ἕνα ἢ δύο καταλαμβάνοιεν 8
τόπους, τὸν λοιπὸν ἂν τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχειν· εἰ δὲ πάντας,
χωρισθέντες ἂν καὶ μερισθέντες ἀσθενεστέρως διακέοιντο πρὸς
τοὺς ὑπεναντίους ἀθρόους ὄντας, εἰ μὴ ἑκάστῳ μέρει ὑπερέχοιεν
τῶν ἐν τῇ πόλει.]

Ἐκ προσφάτου δὲ ἐγγιγνομένου φόβου ἀσυντάκτῳ 3
*πόλει, τάχιστα ἄν τις εἰς σύνταξιν καὶ φυλακὴν τῆς
πόλεως τοὺς πολίτας καταστήσειεν, εἰ ἑκάστῃ φυλῇ
μέρος τι τοῦ τείχους κλήρῳ ἀποδείξειεν, ἐφ' ὃ ἐλθοῦσαι
εὐθὺς αἱ φυλαὶ φυλάξουσι. κατὰ πολυπλήθειαν δὲ
φυλῆς ἑκάστης μερισθέντος τοῦ τείχους φυλαττόντων.
ἔπειτα οὕτως ἀφ' ἑκάστης φυλῆς τοὺς δυναμένους* 2
*τοῖς σώμασι ἀπολέγειν εἴς τε τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς
περιοδείας, καὶ εἴ τι ἄλλο δεῖ χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις
ἀνθρώποις.* [ὁμοτρόπως δὲ καὶ φρουρίου ὑπὸ συμμάχων 3
φρουρουμένου μέρος τι τοῦ τείχους τῶν συμμάχων ἑκάστοις ἀπο-
διδόσθω φυλάττειν.] *ἐὰν δὲ* ⟨*οἱ*⟩ *πολῖται ἐν ὑποψίᾳ*

---

1. *μενούσης* T ‖ 2. *κίνδυνος ἂν εἴη* H | *ἂν* *M*: *ἄν γε* malit H ‖ 5. *προκαταλαμβάνοιεν* malit H | 6. Pro *ὑπάρχειν* malit H: *ὑπάρχοι καταλαμβάνειν* ‖ 9. Post *πόλει* in *M* est *ὡς δὲ αὕτως καὶ κατὰ τῶν ἄλλων πάντων θελημάτων* (*βουλημάτων* Hertlinus) *χρὴ τὰ ἐνόντα ὑπεναντία τοῖς προγεγραμμένοις ὑπονοεῖν ἵνα μὴ ἀπερισκέπτως τι ἕτερον αἱρῆσαι* (*αἱρήσαιο* uel *αἱρήσαις* C, *αἱρήσῃ* Meierus: *αἱρῆται* Haasius): expunxit H ‖ 10. *ἐγγινομένου* *M* ‖ 12. *καταστήσειεν* H: *καταστήσοι* *M* (*καταστῆσαι* T) ‖ 13. *ἐφ' ὃ* Reiskius: *ἐφ ὧ* *M* ‖ 14. *φυλάξουσιν* *M* | *πολυπλήθειαν* H, *πολυπληθίαν* *M* ‖ 15. *μερισθέντος* scripsi: *τὸ μέγεθος* *M* (*φυλὴ ἑκάστη τὸ μέρος* Hertlinus, *φυλῆς ἑκάστης τὸ μέρος* H) ‖ 16. *ἀφ'* Kirchhoffius: *ἐφ'* *M* ‖ 17. *σώμασι* Hertlinus: *σωμασι πονέσαι* *M* ‖ 18. *περιοδείας* Hertlinus: *περιοδίας* *M* ‖ 19. *ἀνθρώποις* C: *ἄνθρωπος* *M* | *ὁμοτρόπως* — 21 *φυλάττειν* inclusi ‖ 21. *οἱ* ante *πολῖται* addidit H

πρὸς ἀλλήλους ὦσι, κατὰ ἀνάβασιν ἑκάστην τοῦ
τείχους δεῖ ἐπιστῆσαι ἄνδρας πιστούς, οἳ κωλυταὶ
4 ἔσονται, ἄν τις ἐπιχειρῇ ἄλλος ἀναβαίνειν. ἐν εἰ-
ρήνῃ δὲ [καὶ] ὧδε χρὴ συντετάχθαι τοὺς πολίτας.
πρῶτον μὲν ῥύμης ἑκάστης ἀποδεῖξαι ῥυμάρχην ἄνδρα
τὸν ἐπιεικέστατόν τε καὶ φρονιμώτατον, πρὸς ὅν, ἐάν
τι ἀπροσδοκήτως νυκτὸς γένηται, συναθροισθήσονται.
5 χρὴ δὲ τὰς ἐγγυτάτω ῥύμας τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν ἀγορὰν
ἄγειν τοὺς ῥυμάρχας, τοῦ δὲ θεάτρου τὰς ἐγγυτάτω
ῥύμας εἰς τὸ θέατρον, εἴς τε τὰς ἄλλας τὰς ἑκάστου
ἐγγυτάτω εὐρυχωρίας ἀθροίζεσθαι τοὺς ῥυμάρχας μετὰ
6 τῶν ἐξενεγκαμένων παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα· οὕτω γὰρ
ἂν τάχιστα ἔς τε τοὺς προσήκοντας ἕκαστοι τόπους
ἀφίκοιντο, καὶ ἐγγυτάτω τῶν σφετέρων οἴκων εἶεν,
[διαπέμποιέν τε ἂν οἰκονομοῦντες πρὸς τοὺς κατ' οἶκον τέκνα καὶ
γυναῖκας, οὐ πρόσω αὐτῶν διατελοῦντες].

4 Ἔπειτα δεῖ αὐτοῖς πεποιῆσθαι σύσσημα, ἀφ' ὧν
μὴ ἀγνοήσουσι τοὺς προσιόντας αὐτοῖς· ἤδη γὰρ
τοιόνδε συνέβη. Χαλκὶς ἡ ἐν Εὐρίπῳ κατελήφθη ὑπὸ
φυγάδων ὁρμωμένων ἐξ Ἐρετρίας, τῶν ἐν τῇ πόλει
τινὸς τεχνασαμένου τοιόνδε. κατὰ τὸ ἐρημότατον τῆς

---

1. ἀλλήλους C: ἄλλους *M* ‖ 4. καὶ deleri uult H ‖ 5. ῥύμαρχον malit H, item 9 et 11 ῥυμάρχους ‖ 8. ἐγγυτάτω H: ἐγγυτάτας *M* ‖ 10. εἰς δὲ malit H | ἄλλας τὰς ἑκάστου ἐγγυτάτω εὐρυχωρίας Sauppius: ἄλλας ἕκαστον ἐγγύτατα εὐρυχωρίας *M* (ἑκάστοθεν ἐγγύτατα T, ἕκαστον ἐγγύτατα expungi uult H) ‖ 15. διαπέμποιέν τε — 16 διατελοῦντες inclusi; τέκνα καὶ γυναῖκας sola deleuit H ‖ 16. Post διατελοῦντες in *M* est τῶν τε ἀρχόντων δεῖ προκεκληρῶσθαι εἰς ὃν ἕκαστοι τόπον ἐλθόντες τῶν συλλεγέντων ἐπὶ τὰ τείχη ἀποστελοῦσι καὶ τῶν λοιπῶν ἕνεκα ἐπιμελείας ἡγεμόνες ἔσονται ἄνπερ εὐθὺς ἡγεμονεύσωσιν ὧδε: expunxit H ‖ 17. Ἔπειτα δεῖ αὐτοῖς Sauppius: εὐθύτατα δὲ αὐτοῖς *M* (εὐθὺ τοιαῦτα δεῖ αὐτοῖς Meinekius, ἔπειτα οὕτω H) ‖ 19. ἐνευρίπω *M* | ὑπὸ φυγάδων ὁρμωμένων Kirchhoffius: ὑπὸ φυγάδος ὁρμωμένου *M* ‖ 20. Ἐρετρίας Meinekius: ἐρετρείας *M*

*πόλεως καὶ πύλας οὐκ ἀνοιγομένας ἔχον φυλάσσων
τας ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἔλαθε νυκτὸς τὸν μοχλὸν
διαπρίσας καὶ δεξάμενος ταύτῃ τοὺς στρατιώτας.
ἀθροισθέντων δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὡς δισχιλίων ἀνδρῶν* 3
*ἐσημάνθη τὸ πολεμικὸν σπουδῇ, πολλοὶ δὲ τῶν Χαλ-
κιδέων ἐκφοβηθέντες ἐτίθεντο τὰ ὅπλα παρὰ τοὺς
πολεμίους ὡς παρὰ φιλίους, αὐτὸς ἕκαστος δοκῶν
ὕστερος παραγίγνεσθαι. οὕτως οὖν καθ' ἕνα καὶ δύο* 4
*οἱ πλεῖστοι ἀπώλλυντο, μέχρι χρόνῳ ὕστερον ἔγνωσαν
τὸ συμβαῖνον, τῆς πόλεως ἤδη κατεχομένης. προ-* 5
*νοοῦντα· οὖν χρή, ἐγγὺς ὄντων τῶν πολεμίων, πρῶ-
τον μὲν τὰ ἀποστελλόμενα ἐκ τῆς πόλεως κατὰ γῆν
ἢ κατὰ θάλατταν ἐπί τινα πρᾶξιν μετὰ συσσήμων πρὸς
τοὺς ὑπομένοντας ⟨συγκειμένων⟩ ἀποστέλλειν καὶ ἡμερι-
νῶν καὶ νυκτερινῶν, ἵνα μὴ ἀγνοῶσι πολεμίων αὐτοῖς
ἐπιφαινομένων ⟨εἰ⟩ φίλιοι ἢ πολέμιοί εἰσιν. † ἐπὶ δὲ* 6
πρᾶξιν πορευθέντων καὶ πέμπειν τινὰς γνωσομένους, ἵνα

---

1. *ἔχον* cod. Cas.: *ἔχων M* | *φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἔλαθε νυκτὸς τὸν μοχλὸν διαπρίσας* H: *ἔφερεν πυργαστρήνην φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἔλαθεν νυκτὸς τὸν μοχλὸν διαπρήσας* C (ut H, ita Sauppius nisi quod *καὶ τὰς νύκτας* deleri uult) ‖ 3. *ταύτῃ τοὺς* C: *ταῦτα ἢ M* ‖ 5. *σπουδῇ* corruptum putat H ‖ 6. Post *Χαλκιδέων* in *M* est *δι' ἄγνοιαν ἀπόλλυνται οἱ γὰρ*: expunxit H | Post *ἐτίθεντο* in *M* est *φέροντες*: expunxit Hertlinus | *παρὰ τοὺς πολεμίους ὡς παρὰ φιλίους* H: *πρὸς τοὺς πολεμίους ὡς πρὸς φίλους M* ‖ 8. *ὕστερος* Hertlinus: *ὕστερον M* | *παραγίνεσθαι M* ‖ 9. *ἀπώλλυντο* C: *ἀπώλλοιντο M* ‖ 10. *προνοοῦντα οὖν χρὴ, ἐγγὺς* H: *πολεμοῦντα οὖν χρὴ καὶ ἐγγὺς M* ‖ 13. *ἐπί τινα πρᾶξιν μετὰ συσσήμων πρὸς τοὺς ὑπομένοντας ⟨συγκειμένων⟩* scripsi: *ἐπί τινα πρᾶξιν πρὸς τοὺς ὑπομένοντας μετασυσσήμων M* (*ἐπί τινα πρᾶξιν μετὰ συσσήμων* H eiectis *πρὸς τοὺς ὑπομένοντας* ita tamen ut *οἱ ὑπομένοντες* post *ἀγνοῶσιν* lin. 15 insereret) ‖ 14. *ἀποστέλλειν* H: *ἀποστέλλεσθαι M* ‖ 15. *πολεμίων M*, *τινῶν* Meierus, *πολιτῶν ἢ πολεμίων* uel *οἱ ἐν πόλει ἄλλων* T ‖ 16. *εἰ* ante *φίλιοι* addidit C | † *ἐπὶ δὲ πρᾶξιν πορευθέντων*] fort. *ἔπειτα περὶ τῶν πορευθέντων* ‖ 17. *τινὰς*] malim *τοὺς* | Post *ἵνα* in *M* est *καὶ τὰ τοιαῦτα*: expunxit H

ὡς ἐκ πλείστου ⟨τὰ⟩ τῶν ἀπόντων οἱ ὑπομένοντες εἰδῶσι· μέγα γὰρ ἂν φέροι πρὸς τὸ μέλλον ἐκ πλείονος
7 παρασκευάζεσθαι. τοῖς δὲ μὴ οὕτω πράττουσιν ἃ συμβέβηκεν ἐμφανισθήσεται ⟨ἐκ⟩ τῶν ἤδη γενομένων [ἵνα
8 ἐπὶ παραδείγματος καὶ μαρτυρίου καθαροῦ παραλέγηται]. Πεισιστράτῳ γὰρ Ἀθηναίων στρατηγοῦντι ἐξηγγέλθη ὅτι οἱ ἐκ Μεγάρων ἐπιχειροῖεν ἀφικόμενοι πλοίοις ἐπιθέσθαι νυκτὸς ταῖς τῶν Ἀθηναίων γυναιξί, θεσμοφόρια ἀγούσαις ἐν Ἐλευσῖνι· ὁ δὲ Πεισίστρατος
9 ἀκούσας προενήδρευσεν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ τῶν Μεγάρων ὡς λεληθότες ἀπέβησαν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης ἐγένοντο, ἐξαναστὰς ὁ Πεισίστρατος τῶν ἐνεδρῶν τῶν τε ἀνδρῶν διέφθειρε τοὺς πλείστους, καὶ τῶν πλοίων
10 οἷς ἀφίκοντο ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἔπειτα παραχρῆμα τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις πληρώσας τὰ πλοῖα ἔλαβε τῶν γυναικῶν τὰς ἐπιτηδειοτάτας συμπλεῦσαι, καὶ κατήγετο εἰς τὰ Μέγαρα ὀψὲ ἀπωτέρω τῆς πόλεως.
11 κατιδόντες οὖν τὰ πλοῖα προσπλέοντα ἀπήντων πολλοὶ τῶν Μεγαρέων, αἵ τε συναρχίαι καὶ ἄλλοι, θεασόμενοι ὡς εἰκὸς αἰχμαλώτους ἀγομένας ὡς πλείστας * * καὶ μετ᾽ ἐγχειριδίων ἀποβάντας τοὺς μὲν καταβαλεῖν, ὅσους δὲ ἂν δύναιντο τῶν ἐπιφανεστάτων συναρπάζειν εἰς τὰ πλοῖα. καὶ οὕτως ἐπράχθη.

1. τὰ τῶν ἀπόντων Hauptius: τῶν ἀπόντων M ‖ 2. εἰδῶσι Kirchhoffius: ἴδωσιν M; cf. XV 5 ‖ 3. συμβέβηκεν] malim συμβαίη ἂν ‖ 4. ἐκ ante τῶν addidit C | ἵνα — 5 παραλέγηται inclusi auctore H (post ἐμφανισθήσεται T scripserunt: ἂν τῶν ἤδη γενομένων ἓν ἐπὶ παραδείγματος καὶ μαρτυρίου καθαροῦ προσλέγηται) ‖ 7. Post Μεγάρων in M est οἳ: expunxit Co. O ‖ 10. προενήδρευσεν C: προσενήδρευσεν M ‖ 12. τῶν ἐνεδρῶν τῶν Kirchhoffius: τῶν ἐνεδρευόντων M | Inter τῶν τε ἀνδρῶν et διέφθειρε in M est ἐκράτησεν καί: expunxit H ‖ 13. διέφθειρεν M ‖ 19. In M ante ἄλλοι est οἱ: expunxit H | θεασόμενοι Kirchhoffius: θεώμενοι M ‖ 20. lacunam indicauit C, excidisse putans ὃ δὲ ἐκέλευσε ‖ 23. Post καὶ οὕτως ἐπράχθη M habet

Ἔπειτα πυλωροὺς καθιστάναι μὴ τοὺς τυχόντας 5
ἀλλὰ φρονίμους καὶ ἀγχίνους, ἔτι δὲ καὶ εὐπόρους
καὶ οἷς ἐνέχυρα ἐν τῇ πόλει ὑπάρχει, τέκνα καὶ
γυναῖκας λέγω, ἀλλὰ μὴ οἵτινες δι' ἔνδειαν ἢ συν-
αλλαγμάτων ἀνάγκην ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἀπορίαν
πεισθεῖεν ἂν ὑπό τινων ἢ αὐτοὶ παρακαλέσειαν
ἄν τινας ἐπὶ νεωτερισμόν. Λεύκων δὲ ὁ Βοσπόρου 2
τύραννος καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς χρεωφειλέτας διὰ
κυβείαν ἢ δι' ἄλλας ἀκολασίας ἀπομίσθους ἐποίει.

Χρὴ δὲ καὶ ἡμεροσκόπους πρὸ τῆς πόλεως καθι- 6
στάναι ἐπὶ τόπῳ ὑψηλῷ καὶ ὡς ἐκ πλείστου φαι-
νομένῳ, ἡμεροσκοπεῖν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ χωρίῳ τρεῖς
τοὐλάχιστον, μὴ τοὺς τυχόντας, ἀλλ' ἐμπείρους πο-
λέμου, ὅπως μὴ δι' ἄγνοιαν δοξάζων τι ὁ σκοπὸς
σημήνῃ ἢ διαγγείλῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ματαίως ὀχλήσῃ
τοὺς ἀνθρώπους. πάσχουσι δὲ ταῦτα οἱ ἄπειροι τά- 2
ξεων καὶ πολέμου, ἀγνοοῦντες τὰς τῶν πολεμίων
ἐργασίας καὶ πράξεις, εἴτε ἐκ παρασκευῆς πράσσονται,
εἴτε καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου. ὁ δὲ ἔμπειρος, γνοὺς τὴν 3
τῶν πολεμίων παρασκευὴν καὶ ⟨τὸ⟩ πλῆθος καὶ ⟨τὰς⟩
πορείας καὶ τὴν ἄλλην κίνησιν τοῦ στρατεύματος,
οὕτω τὴν ἀλήθειαν ἐμφανιεῖ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχωσι 4
τοιοίδε τόποι, ὥστε καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν

δῆλον οὖν ὅτι μετὰ συσσήμων καὶ μὴ ἀγνοουμένων πρὸς ἀλλήλους τὰς ἀθροίσεις καὶ τὰς πέμψεις δεῖ ποιεῖσθαι: expunxit H ‖ 2. Post *ἀγχίνους* in *M* est *καὶ μὴ ὑπονοεῖν μη δυναμένους ἀεί τι τῶν εἰσκομιζομένων*: eiecit H ‖ 4. *γυκαῖκας* cod. Cas.: *γυναῖκα M* ‖ 6. *ἂν* post *πεισθεῖεν* adiecit H | *παρακαλέσειαν* Sauppius: *παρακελεύσαιεν M* (*παραπείσειαν* H) ‖ 7. *ἐπὶ νεωτερισμόν* scripsi: *ἐπινεοτερισμῷ M* (*ἐπὶ νεωτερισμῷ* C) ‖ 14. *δοξάζων τι* C: *δοξάζον τι M* (*δόξαν τινὰ* H) ‖ 15. *ὀχλήσῃ* Meinekius: *ὀχλῇ M* ‖ 16. *τοὺς ἀνθρώπους* Hertlinus: *τοῖς ἀνθρώποις M* ‖ 18. *πράσσρνται* H: *πράσσεται M* ‖ 19. *ἀπὸ ταὐτομάτου* H: *παραταὐτομάτου M* ‖ 20. *τὸ* et *τὰς* adiecit H ‖ 22. *ὑπάρχωσιν τοιοῖδε M* ‖ 23. *καὶ* deleri uult H | *ἀπαντῶν M*

φαίνεσθαι τὰ σημεῖα, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις διαδεκτῆρας
εἶναι τῶν αἰρομένων σημείων, οἳ σημανοῦσιν εἰς τὴν
5 πόλιν. εἶναι δὲ τοὺς ἡμεροσκόπους καὶ ποδώκεις,
ὅπως, ·ἂν μὴ οἷόν τ' ᾖ τοῖς σημείοις δηλοῦν, ἀλλ'
αὐτῶν τινα δέῃ ἐξ ἀνάγκης ἀγγέλλειν, δύνωνται ταχὺ
6 ἀφικνεῖσθαι, κἂν ὡς ἐκ πλείστου ἀγγέλλωσιν. ἄριστον
δὲ ἱππασίμων ὄντων τῶν τόπων καὶ ὑπαρχόντων
ἵππων ἱππέας συνεργεῖν, ἵνα διὰ τῶνδε θᾶσσον ἀγ-
γέλληται. πέμπειν δὲ ἐκ τῆς πόλεως τοὺς ἡμεροσκό-
πους ὄρθρου ἢ ἔτι νυκτός, ἵνα τοῖς τῶν πολεμίων
σκοποῖς μὴ κατάδηλοι ὦσιν ἡμέρας πορευόμενοι ἐπὶ
7 τὰ ἡμεροσκοπεῖα. σύνθημα δὲ ⟨μὴ⟩ ἔχειν αὐτοὺς ἓν
καὶ τὸ αὐτὸ, ὅπως μήτε ἑκόντες μήτε ἄκοντες, ἐὰν
συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰπεῖν ἔχωσι τὸ
τῶν ἐν τῇ πόλει σύνθημα. παραγγέλλεσθαι δὲ τοῖς
ἡμεροσκόποις αἴρειν τὰ σύσσημα ἐνίοτε, καθάπερ οἱ
πυρσευταὶ τοὺς πυρσούς.

7 Ὅταν δὲ ἡ χώρα ἐγκάρπως διακέηται, μὴ πόρρω
ὄντων τῶν πολεμίων, εἰκὸς πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει
περὶ τοὺς ἐγγὺς χώρους διατελεῖν, γλιχομένους τοῦ
2 καρποῦ. τούτους δ' οὖν εἰς τὴν πόλιν ἀθροίζειν
ὧδε χρή. πρῶτον μὲν τοῖς ἔξω ἅμα ἡλίῳ δύνοντι

---

1. Post *ἐπ' ἄλλοις* in *M* est *τόποις*: expunxit Hertlinus || 2. *αἰρομένων* Hertlinus: *ἀειρομένων M* | *σημανοῦσιν* T: *σημαίνουσιν M* || 4. *ὅπως, ἂν μὴ οἷόν τ' ᾖ τοῖς σημείοις* Sauppius: *οἳ ὅσα μὴ οἷά τε τῶν σημείων M* (*ἵνα ὅσ' ἂν μὴ οἷά τ' ᾖ διὰ τῶν σημείων* Hertlinus) *ἵν' ἂν μὴ οἷόν τε διὰ τῶν σημείων* H || 6. *κἂν ὡς* H: *καὶ ὡς M* || 7. *τῶν* post *ὄντων* habet cod. Cas. || 8. *ἵππων* cod. Cas.: *ἱππέων M* | *συνεργεῖν* H: *συνιμείρειν M* (*συνείρειν* cod. Cas.; fort. *σύσσημα αἴρειν*) || 9. *ἡμεροσκοπεῖα* C: *ἡμεροσκοπία M* || 11. *ἐπὶ τὰ* cod. Cas.: *ἔπειτα M* || 12. *μὴ* addid. T (*οὐχ ἓν* C; post *αὐτὸ* addi uult Meierus *ὁμοίως δὲ τοὺς πολίτας ἓν καὶ τὸ αὐτὸ*. Mihi quoque oratio lacunosa uidetur. Fort. post *τὸ αὐτὸ* exciderunt *τοῖς ἄλλοις* uel *τοῖς ὑπομένουσιν* || 16. *σύσσιμα M* || 18. *ἐγκάρπως* Hertlinus: *ἔγκαρπος M* | *διακέηται* G. Dindorfius: *διάκειται M* || 21. *οὖν* deleri uult H

*σημαίνειν ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν· ἐὰν δὲ ἐπὶ πλέον
τῆς χώρας ἐσκεδασμένοι ὦσιν, ὑπὸ διαδεκτήρων ση-
μαίνεσθαι, ὅπως πάντες ἢ οἱ πλεῖστοι παραγίγνωνται
εἰς ⟨τὴν⟩ πόλιν. ἐπειδὰν δὲ τούτοις σημανθῇ ἀπιέναι,* 3
*οὕτως τοῖς ἐν τῇ πόλει ⟨σημαίνειν⟩ δειπνοποιεῖσθαι·
τὸ δὲ τρίτον σημαίνειν εἰς φυλακὴν ἰέναι. ὡς δὲ δεῖ* 4
*ταῦτα γίγνεσθαι καὶ ὡς αἴρειν τοὺς φρυκτούς, ἐν
τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ πλειόνως εἴρηται. ὅθεν δεῖ
τὴν μάθησιν λαμβάνειν, ἵνα μὴ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν
γράφειν συμβῇ.*

Μετὰ δὲ ταῦτα [εἰς τὴν χώραν] *προσδεχόμενον* 8
*πλείω καὶ μείζω δύναμιν πολεμίων πρῶτον μὲν τὴν
χώραν δυσείσβολον τοῖς πολεμίοις καὶ δυσστρατοπέ-
δευτον καὶ δυσπόρευτον κατασκευάζειν καὶ τοὺς πο-
ταμοὺς δυσδιαβάτους καὶ δύσπλους. πρός τε τὰς* 2
*ἀποβάσεις τῶν πολεμίων εἰς τὰ ψαμμώδη καὶ στερεὰ
ὅσα καὶ οἷα χρὴ κατασκευάζεσθαι δολώματα τοῖς
ἀποβαίνουσι, τοῖς τε ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει λι-
μέσιν οἷα δεῖ φράγματα παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ
μὴ εἰσπλεῖν ἢ τὰ εἰσπλεύσαντα μὴ δύνασθαι ἐκπλεῦσαι,
τά τε καταλιμπανόμενα μὲν ἐν τῇ χώρᾳ ἀκουσίως* 3

---

3. *παραγίνωνται M* ‖ 4. *τὴν* ante *πόλιν* add. H ‖ 5. *τοῖς ἐν τῇ πόλει σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι* H: *τοῖς ἐν τῇ πόλει δειπνοποιεῖσθαι M* (post *πόλει* addi uult *δεῖ σημαίνειν* C) ‖ 6. Post *ἰέναι* in *M* est *καὶ καθιστάναι*: expunxit H (*καθεστάναι* Hertlinus) ‖ 7. *ταῦτα* H: *τούτους M* (*τοῦτο* C) | *γίνεσθαι M* | *καὶ ὡς αἴρειν τοὺς φρυκτοὺς* ab interpolatore profectum esse suspicatur H, mihi totum caput VII suspectum: ad § 3 conf. XVIII 1 et XX 5 ‖ 8. *πλειόνως* (*τελέως* H, *διὰ πλειόνων* Sauppius) ‖ 9. *μὴ δὶς* C: *μηδεὶς M* ‖ 11. *εἰς τὴν χώραν* inclusit Sauppius ‖ 13. *δυσείσβολον* H: *δυσεπίβολον εἶναι M* (*δυσεπίβολον ὡς δεῖ* T) | *δυσενστρατοπέδευτον* Meinekius ‖ 14. *δυσπόρευτον* H: *δυσπροσπόριστον M* ‖ 15. *δύσπλους* H: *πλείους M* (*ἀπλεύστους* O, *ἀπλοΐους* Meinekius, *ἑλείους* Hauptius) ‖ 16. *εἴς τε ψαμμώδη* Meinekius ‖ 17. Post *οἷα* in *M* est *εἰς τούτους*: expunxit H ‖ 21. *μὲν* add. H | *ἀκουσίως* T: *ἑκουσίως M*

εἰς χρείαν δὲ φέροντα τοῖς ἐναντίοις, οἷον ⟨τὰ⟩ πρὸς
4 *τειχοποιίαν ἢ σκηνοποιίαν ἢ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν, τά τε βρωτὰ καὶ ποτὰ καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς ἔγκαρπα ὡς δεῖ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ ἀφανίζειν, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν στάσιμα ὕδατα ὡς ἄποτα δεῖ ποιεῖν, τά τε ἱππάσιμα*
5 *τῆς χώρας ὡς δεῖ ἄνιππα ποιεῖν, περὶ οὖν τούτων πάντων ὧδε μέν μοι παραλείπεται, γέγραπται δὲ τελέως περὶ αὐτῶν ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ.*

9 [Ἂν δὲ θρασύνεσθαί τι ἐπιχειρῶσιν οἱ ἐπιόντες πρός σε, τάδε ποιητέον. πρῶτον μὲν χρὴ σώμασι τόπους τινὰς τῆς οἰκείας χώρας καταλαβεῖν, ἔπειτα ἐκκλησιάσαντα τοὺς σεαυτοῦ στρατιώτας ἢ πολίτας ἄλλα τε προειπεῖν αὐτοῖς, ὡς ὑπαρξούσης τινὸς αὐτοῖς πράξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ ὅταν νυκτὸς σημήνῃ τῇ σάλπιγγι, ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ, ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα καὶ ἀθροισθέντας εἰς χωρίον ῥητὸν ἕπεσθαι τῷ ἡγου-
2 μένῳ. διαγγελθέντων οὖν τούτων εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων ἢ τὴν πόλιν, δύνασαι ἀποτρέψαι ὧν ἐπιχειροῦσι πράσσειν.
3 τούτων δὲ οὕτω πραχθέντων τοῖς μὲν φιλίοις θάρσος ἐμποιήσεις, ὥστε ἐπιχειρεῖν· τοῖς δὲ πολεμίοις φόβον ἐμπαρασκευάσεις, ὥστε ἐπὶ τῆς αὐτῶν ἠρεμεῖν.]

---

1. *οἷον τὰ πρὸς τειχοποιίαν* H: *οἷον πρός τε τειχ.* *M* ‖ 2. *ἢ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν, τά τε βρωτὰ καὶ ποτὰ καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς ἔγκαρπα ὡς δεῖ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ ἀφανίζειν* H: *ἢ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν ὡς δὴ ἀρχεῖα ποιεῖν ἢ φθείροντα ἀφανίζειν τά τε βρωτὰ — ἔγκαρπα* *M* (*ὡς δεῖ* C; idem coniecerat *π.* *φθείροντα ἢ ἀφανίζειν*; *ποιεῖν ἢ μὴ φθείροντα ἀφ.* Haasius) ‖ 4. *καὶ τὰ κατὰ τὴν* H: *καὶ τὰ ἄλλα κατὰ τὴν* *M* ‖ 6. *περὶ οὖν* H: *περὶ μὲν οὖν* *M* ‖ 7. *ὧδε* *M* | *μέν μοι* H: *μὲν νῦν* *M* | Post *παραλείπεται* in *M* est *ὡς δεῖ ἕκαστον τούτων γίνεσθαι ἵνα μὴ καὶ ταῦτα λίαν πολλὰ δηλοῦται*: expunxit H (*πολλαχῇ* pro *πολλὰ* T, *δηλῶται* Co. O) ‖ 9. Totum caput IX inclusi, eidem interpolatori tribuens qui XVI 1—13, 19—22 scripsit. Eiusdem esse suspicor XVIII 13—19. XXIII 7—11 et alia minora. Vide Prolegomena mea ad Aeneam ‖ 11. *σεαυτοῦ* H: *αὐτοῦ* *M* ‖ 12. *ὑπαρξούσης* Sauppius: *ὑπαρχούσης* *M* ‖ 13. *σημήνῃ* Hertlinus: *σημάνῃ* *M* ‖ 14. *τε* post *ἀναλαβόντας* insert uult H ‖ 17. *δύνασαι* Hertlinus: *δύνανται* *M* | *ἐπιχειροῦσι* H: *ἐπιχειρῶσι* *M* ‖ 18. *ἐμποιήσεις ὥστε ἐπιχειρεῖν* H: *ἐμποιήσειας ἐπιχειρεῖν τι ἄλλου δεδιὼς* *M* (*ἐμποιήσεις ὡς ἐπιχειρῶν τι ἀλλ' οὐ δεδιώς* T) ‖ 19. *ὥστε* add. C ‖ 20. *αὐτῶν* *M*

Δεῖ δὲ καὶ τάδε παρηγγέλθαι. τῶν πολιτῶν τοὺς 10
κεκτημένους ζεύγη ἢ ἀνδράποδα ὑπεκτίθεσθαι εἰς
τοὺς προσοίκους, ὡς οὐκ εἰσαξόντων εἰς τὴν πόλιν.
οἷς δ' ἂν μὴ ὑπάρχῃ ξενία παρ' οὓς θήσονται, τοὺς 2
ἄρχοντας δημοσίᾳ παρατίθεσθαι τοῖς προσοίκοις, πα-
ρασκευάζοντας δι' ὧν σωθήσεται τὰ ὑπεκτιθέμενα.
ἔπειτα κηρύγματα ποιεῖσθαι τοιάδε διά τινος χρόνου, 3
φόβου καὶ ἀποτροπῆς τῶν ἐπιβουλευόντων ἕνεκα.
κατακομίζειν τὰ ἐλεύθερα σώματα καὶ τοὺς καρποὺς
εἰς τὴν πόλιν, τοῦ δὲ ἀνηκουστοῦντος ἐξουσίαν εἶναι
τῷ βουλομένῳ ἀζήμια ἄγειν καὶ φέρειν τὰ ἐκ τῆς
χώρας. τάς τε ἑορτὰς κατὰ ⟨τὴν⟩ πόλιν ἄγειν, συλλό- 4
γους τε ἰδίους μηδαμοῦ μήτε ἡμέρας μήτε νυκτὸς
γίγνεσθαι, τοὺς δὲ ἀναγκαίους ἢ ἐν πρυτανείῳ ἢ ἐν
ἄλλῳ φανερῷ τόπῳ. μηδὲ θύεσθαι μάντιν ἰδίᾳ ἄνευ
τῶν ἀρχόντων. μηδὲ δειπνεῖν κατὰ συσσιτίαν ἀλλ' 5
ἐν ταῖς αὑτῶν οἰκίαις ἑκάστους, ἔξω γάμου καὶ πε-
ριδείπνου, καὶ ταῦτα προαπαγγείλαντας τοῖς ἄρχουσιν.
καὶ ἐάν τίς τινι τῶν φυγάδων συγγένηται ἢ [παρ' 6
ἐκείνων τισὶν ἢ] ἐπιστολὰς πέμψῃ ἢ δέξηται, εἶναί
τινα κίνδυνον ἢ ἐπιτίμιον αὐτῷ. τῶν δὲ ἐκπεμπο-
μένων καὶ εἰσαγομένων ἐπιστολῶν εἶναι ἐπισκόπους,

3. *εἰσαξόντων* C: *εἰσαξιόντων M* ‖ 4. *ὑπάρχῃ ξενία* scripsi: *ὑπάρξῃ ξενία M* (*ὑπάρξωσι ξένοι* Reiskius, *ὑπάρχωσι ξένοι* H) | *τοὺς ἄρχοντας* Hertlinus: *πρὸς τοὺς ἄρχοντας M* ‖ 8. *ἕνεκα* H: *ἕνεκεν M* ‖ 10. *εἰς τὴν πόλιν* H: *ἐν τῇ πόλει M* ‖ 12. *κατὰ τὴν πόλιν* H: *κατὰ πόλιν M* ‖ 14. *γίνεσθαι M* | *πρυτανείῳ* C: *πυρσανείω M* | Post *πυρσανείω* in *M* est *ἢ ἐν βουλῇ*: expunxit H ‖ 15. *ἰδία M* | *ἄνευ τῶν ἀρχόντων* H: *ἄνευ τοῦ ἄρχοντος M* ‖ 16. *κατασυσσιτίαν M* ‖ 18. Post *ἄρχουσιν* in *M* est *ἐὰν δὲ ὦσιν φυγάδες, ἐπικηρύσσειν, ὃς ἂν ἀστῶν ἢ ξένων ἢ δούλων ἀποκινῇ, ἃ ἑκάστῳ τούτων ἔσται*: transposui in § 16 ‖ 19. *παρ' ἐκείνων τισὶν ἢ* inclusi Sauppio auctore (*ἢ ἐπιστολὰς πέμψῃ ἢ παρ' ἐκείνων δέξηται* Hertlinus: *ἢ δέξηται παρ' ἐκείνου ἐπιστολὰς ἢ πέμψῃ* H) ‖ 22. *ἐπισκόπους* H: *ἐπισκόπησιν M*

7 πρὸς οὓς οἰσθήσονται πρότερον. ὅπλα οἷς ἐστιν
ἑνὸς πλείω ἀπογράφεσθαι, καὶ εἰσάγειν μηδένα μηδὲν
ὅπλον, μηδὲ ἐνέχυρον δέχεσθαι. στρατιώτας μὴ μι-
σθοῦσθαι μηδὲ ἑαυτὸν μισθοῦν ἄνευ ⟨τῶν⟩ ἀρχόντων.
8 ἐκπλεῖν μηδένα ἀστῶν μηδὲ μέτοικον ἄνευ συμβόλου,
τά τε πλοῖα ⟨μὴ⟩ ὁρμίζεσθαι κατὰ τὰς πύλας, ὡς ἐν
9 τοῖς ἐχομένοις ῥηθήσεται. ξένους τοὺς ἀφικνουμένους
τὰ ὅπλα ἐμφανῆ καὶ πρόχειρα φέρειν, καὶ εὐθὺς
αὐτῶν παραιρεῖσθαι, καὶ αὐτοὺς μηδένα ὑποδέχεσθαι
μηδὲ τοὺς πανδοκέας ἄνευ τῶν ἀρχόντων, τοὺς δὲ
ἄρχοντας ἀπογράφεσθαι καὶ παρ᾽ ᾧτινι ἂν κατ-
10 άγωνται. τὰς δὲ νύκτας ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τὰ παν-
δοκεῖα ἔξωθεν κλείεσθαι· διὰ χρόνου δέ τινος, ὅσοι
ἂν ταλαπείριοι αὐτῶν ὦσιν, ἐκκηρύττεσθαι. ὁμοτρό-
πως δὲ καὶ τοὺς κατὰ παίδευσιν ἢ κατ᾽ ἄλλην τινὰ
11 χρείαν ἐπιδημοῦντας ἀπογράφεσθαι. ταῖς δὲ δημοσίᾳ
ἀφικνουμέναις πρεσβείαις ἀπὸ πόλεων ἢ στρατοπέδων

---

1. πρὸς οὓς cod. Cas.: προὺς *M* | οἰσθήσονται T: οἰσθήσεται *M* ‖ 2. εἰσάγειν Kirchhoffius: ἐξάγειν *M* ‖ 4. τῶν ante ἀρχόντων inseruit H ‖ 6. Post πλοῖα in *M* est προσηγγέλθαι: expunxit H (παρηγγέλθαι Hertlinus) | μὴ inserui | κατὰ τὰς πύλας, ὡς ἐν τοῖς ἐχομένοις ῥηθήσεται scripsi. (Fortasse τοῖς ἐχομένοις ῥηθήσεται ut marginalis nota expungenda. Confer XXVIII 2 ἔτι τε μηδὲ πλοῖα κατ᾽ αὐτὰς [h. e. πύλας] ὁρμίζεσθαι): ὁρμίζεσθαι καθ᾽ ἃς πύλας τοῖς ἐχομένοις ῥηθήσεται *M* (ἐν ante ἐχομένοις addidit H) ‖ 8. εὐθὺς H: εὐθὺ *M* ‖ 9. παραιρεῖσθαι Reiskius: παρῆσθαι *M* (παρηρῆσθαι C) cf. XXX 2 | αὐτοὺς μηδένα *M*, quod seruaui: (αὐτῶν μηδ. T et H) ‖ 10. πανδοκέας Meinekius: πανδοχέας *M* ‖ 11. παρ᾽ ᾧτινι C: παρ᾽ ᾧτινι C: παρ᾽ ᾧ τινες *M* | ἂν κατάγωνται H: ὅτ᾽ ἂν κατάγωνται *M* (καὶ ὅθεν κατάγονται O, οἵ τινες ἂν κατάγωνται omisso καὶ ante παρ᾽ ᾧ τινι Meierus, καὶ ὅταν κατάγωνται T) ‖ 12. πανδοκεῖα Meinekius: πανδοχεῖα *M* ‖ 14. ὦσιν cod. C: ὥσει *M* | ὁμοτρόπως δὲ καὶ H: ὁμόρους δὲ ἢ *M* (ὁμήρους δὲ ἢ T, ἐμπόρους δὲ ἢ Hauptius) ‖ 16. δημοσίᾳ C: δημοσίαις *M* ‖ 17. In *M* post πόλεως est ἢ τυράννων: expunxit H

οὐ χρὴ ἐᾶν [αὐτοῖς] τὸν ἐθέλοντα διαλέγεσθαι, ἀλλὰ
εἶναί τινας τῶν πολιτῶν τοὺς πιστοτάτους, οἳ μετ'
αὐτῶν συνδιατελοῦσι, μέχρι ἂν ἐνδημῶσιν οἱ πρέσβεις.
καὶ ὧν ἂν σπανίζῃ ἡ πόλις, σίτου ἢ ἐλαίου ἢ ἄλλου 12
τινός, τῷ εἰσάγοντι κατὰ πλῆθος τῶν εἰσαγομένων
τόκους προκεῖσθαι καὶ στέφανον δίδοσθαι εἰς τιμήν,
τῷ δὲ ναυκλήρῳ ἀνολκὴν καὶ καθολκήν. ἐξοπλισίας 13
τε πυκνὰς ποιεῖσθαι, καὶ ξένους τοὺς ἐνδήμους τὸν
καιρὸν τοῦτον μεθίστασθαι εἰς χωρίον ῥητὸν ἢ κατ'
οἶκον διατελεῖν. ὃς δ' ἂν ὢν ἄλλῃ φαίνηται, ζημίαν
προκεῖσθαι ὡς ἀδικοῦντι. ὅταν τε σημήνῃ, τὰ ἐμπό- 14
ρια καὶ πρατήρια κλείεσθαι, καὶ τὰ λύχνα κατασβέν-
νυσθαι. καὶ τῶν ἄλλων μηδένα ἔτι προϊέναι. ὅταν
δέ τινι ἀναγκαῖόν τι συμβῇ, μετὰ λαμπτῆρος βαδί- 15
ζειν. καὶ ὃς ἂν καταμηνύσῃ τινὰ ἐπιβουλεύοντα τῇ
πόλει, ἢ ὃς ἂν τῶν προγεγραμμένων τι πραττόμενον
ἐξαγγείλῃ, ἀνηγγέλθαι τε αὐτῷ ἀργύριον καὶ τὸ
ἀναγγελθὲν ἐμφανῶς προκεῖσθαι ἐν ἀγορᾷ [ἢ ἐπὶ
βωμοῦ] ἢ ἐν ἱερῷ, ἵνα προχειρότερόν τις τολμήσῃ
μηνύειν τι τῶν προγεγραμμένων. ἐὰν δὲ ὦσι φυγάδες, 16

---

1. οὐ χρὴ ἐᾶν τὸν ἐθέλοντα eiecto αὐτοῖς Ed. Escherus seminarii philolog. Turicensis sodalis: οὐ χρὴ ἐν αὐτοῖς τὸν ἐθέλοντα *M* (οὐ χρὴ ἐᾶν αὐτοῖς τὸν ἐθέλοντα O, οὐ χρὴ ἐν ἀπορρήτοις τ. ἐ. T, οὐ χρὴ τὸν ἐθέλοντα H | ἀλλὰ εἶναι H: ἀλλ' ἀεὶ *M* ‖ 3. συνδιατελοῦσι O: συντελοῦσι *M* | μέχρι H: μέχρις *M* ‖ 7. καθολκὴν C: καθολικὴν *M* ‖ 9. ἢ κατ' οἶκον διατελεῖν uerba mihi suspecta ‖ 10. ὃς δ' ἂν ὢν ἄλλῃ φαίνηται scripsi: ἧι δε ἂν ἄλλῃ φαίνηται *M* (ὃς δ' ἂν ἄλλῃ φαίνηται Reiskius, ὃς δὲ ὢν ἄλλῃ φαίνηται Hertlinus) ‖ 11. Inter τὰ et ἐμπόρια in *M* est τούτοις: expunxit H ‖ 12. λύχνα C: ἴχνη *M* ‖ 13. προιέναι H: παρειναι *M* ‖ 15. Post βαδίζειν in *M* est ἕως ἂν παραγγελθῇ: expunxit H ‖ 16. ὃς ἂν τῶν προγεγραμμένων τι H: ὅς τι αν τῶν προγεγραμμένων τις *M* ‖ 18. ἀναγγελθὲν Kirchhoffius: ἀγγελθὲν *M* | ἢ ἐπὶ βωμοῦ inclusi Herchero auctore ‖ 20. Post προγεγραμμένων ex § 5 huc inserui ἐὰν δὲ ὦσι φυγάδες — ἔσται. Vide ad § 5

ἐπικηρύσσειν, ὃς ἂν ἀστῶν ἢ ξένων ἢ δούλων ἀπο-
κτείνῃ, ἃ ἑκάστῳ τούτων ἔσται. ἐπὶ δὲ [μονάρχῳ ἢ
στρατηγῷ ἢ] φυγάδι δυναστεύοντι χρὴ καὶ τάδε προ-
κηρύττεσθαι· ἐάν [δέ] τι καὶ αὐτὸς πάθῃ ὁ ἀποκτεί-
νας, τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἀποδίδοσθαι τὸ ἀναγγελθὲν
ἀργύριον· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ τέκνα, τῷ ἐγγυτάτω γένους.
17 καὶ ἐάν τις τῶν συνόντων τῷ φυγάδι [ἢ μονάρχῳ
ἢ στρατηγῷ] πράξῃ τι τῶν προκειμένων, ἀποδίδοσθαι,
καὶ κάθοδον αὐτῷ εἶναι· διὰ γὰρ ταῦτα προχειρο-
18 τέρως ἂν ἐγχειροῖεν. ἐν δὲ ξενικῷ στρατοπέδῳ τοιάδ'
19 ἀναγγείλαντα σιγὴν πάντων ἀκουόντων κηρῦξαι. ἐάν
τις βούληται ἀπιέναι μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς παροῦσιν,
ἐξεῖναι ἀπαλλάττεσθαι, [ἀλλ' ὕστερον πεπωλήσεται]· ἐὰν
δέ τις φαίνηται βλάπτων τι τὸ στράτευμα ἢ δια-
20 λύων τὸ στρατόπεδον, θάνατος ἔστω ἡ ζημία. μετὰ
δὲ ταῦτα τῶν ἄλλων ἐξετάσεων ἐπιμέλειαν ποιη-
τέον. καὶ πρῶτον ⟨μὲν⟩ ἐπισκεπτέον εἰ ὁμονοοῦσιν
οἱ πολῖται, ὡς ἂν ὄντος μεγίστου τούτου ἀγαθοῦ ἐν
πολιορκίᾳ· εἰ δὲ μή, τῶν τὰ ἐναντία φρονούντων
τοῖς παροῦσι πράγμασι ⟨τοὺς⟩ καὶ μάλιστ' ἂν ἡγεμόνας

---

1. *ἀποκτείνῃ* Sauppius: *ἀποκινῇ M* ‖ 2. *μονάρχῳ ἢ στρατηγῷ ἢ* inclusi (*ἢ* ante *φυγάδι* et *δυναστεύοντι* ceteris seruatis eiecerunt Kirchhoffius et H) ‖ 4. *δὲ* post *ἐὰν* inclusi signo lacunae ante *ἐὰν* omisso, quod posuerant T et H ‖ 5. *ἀναγγελθὲν* Kirchhoffius: *ἀγγελθὲν M* ‖ 6. *γένους* Kirchhoffius: *γενομένῳ M* ‖ 7. *ἢ μονάρχῳ ἢ στρατηγῷ* inclusi ‖ 8. Post *προκειμένων* lacunam esse putauit H ‖ 10. *ἐν* Co. O: *ἐὰν M* ‖ 11. *ἀναγγείλαντα* Meierus: *ἀναγγείλαντι M* | *ἐάν τις βούληται* H: *εἴ τις βούλεται M* (defendit Sauppius) ‖ 13. Post *ἀπαλλάττεσθαι* in *M* est *ἀλλ' ὕστερον πεπωλήσεται*: inclusi ego; sequitur deinde in *M τὰ δ' ἐλάσσω τούτων ἀδικήματα κατὰ τὸν νόμον τὸν προκείμενον δεσμὸς ἢ ζημία*: expunxit H ‖ 14. *ἢ διαλύων* cod. Cas.: *διαλύων M* ‖ 15. *ἡ ζημία* cod. Cas.: *ἢ ζημία M* ‖ 16. *τῶν ἄλλων ἐξετάσεων* H: *τῶν ἄλλων τάξεων M* (*πράξεων* Meinekius; fort. *τῆς τῶν ἄλλων ἐξετάσεως*) ‖ 17. *μὲν* inseruit H ‖ 20. *τοὺς* ante *καὶ* inseruit Hertlinus (*τινὰς* inseruer. T; in eis quae praecedunt *τοὺς τὰ ἐναντία φρονοῦντας* Reiskius et H scripserunt) | *μάλιστ' ἂν* H: *μάλιστα M*

τε καὶ αἰτίους γενομένους τῇ πόλει πράξεώς τινος
μεθιστάναι ἀνυπόπτως, μετὰ προφάσεως εὐλόγου
ἐκπέμποντα ἄλλῃ ὡς πρέσβεις τε καὶ ἐπ' ἄλλας δη-
μοσίας ἐργασίας. οἷον καὶ Διονύσιος ἔπραξε Λεπτί- 21
νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἔχοντα Συρακοσίων τῷ
πλήθει οἰκείως. γενόμενος γὰρ αὐτῷ ἐν ὑποψίᾳ τινί,
καὶ θέλων αὐτὸν μεταστήσασθαι, φανερῶς μὲν οὐκ
ἐπεχείρει ἐκβάλλειν αὐτόν, γνοὺς ὅτι περὶ αὐτὸν
πολλὴ μετ' εὐνοίας ἰσχὺς ἔσοιτο καὶ νεώτερον ἄν τι
γένοιτο, τεχνάζει δὲ τοιόνδε. πέμπει αὐτὸν μετὰ 22
ξένων ὀλίγων εἰς πόλιν ὄνομα Ἱμέραν, κελεύων
φρουρὰν τὴν μὲν ἐξαγαγεῖν τὴν δ' ἐγκαταστῆσαι.
γενομένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱμέρᾳ, πέμψας ἐκέλευσεν
αὐτὸν περιμένειν, μέχρι ἂν αὐτὸς μεταπέμψηται.
πόλεως δ' ὁμηρευομένης, ὅταν ἐπ' αὐτὴν στρατεία 23
γίγνηται, τοὺς γονέας τῶν ὁμηρευόντων καὶ τοὺς
ἐγγυτάτω γένους μεταστήσασθαι ἐκ πόλεως, ἄχρι ἂν
ἡ πολιορκία παρέλθῃ, ἵνα μὴ ἐφορῶσιν ἐν ταῖς προσ-
αγωγαῖς τῶν πολεμίων τοὺς αὐτῶν παῖδας συμπροσ-
αγομένους καὶ τὰ ἔσχατα πάσχοντας· ἐγχωρεῖ γὰρ
αὐτοὺς ἔνδον ὄντας καὶ ὑπεναντίον τι πρᾶξαι. ἐὰν 24
δὲ ἄρα δυσχερὲς ⟨ᾖ⟩ μετὰ [τῶνδε τῶν] προφάσεων ἐκ-
πέμπειν, ἐὰν [διάγειν αὐτοὺς ὡς ἐλαχίστων μετέχοντας ἔργων

1. τῇ πόλει H: ἐν τῇ πόλει M ‖ 2. Post μεθιστάναι in M est αὐτούς: expunxit H ‖ 5. Συρακοσίων Meinekius: συρακουσίων M ‖ 6. Post οἰκείως in M est καὶ ὁρῶν κατὰ πολλὰ ἰσχυρὸν αὐτὸν ὄντα: expunxit H ‖ 11. ἱμέραν M ‖ 12. δ' ἐγκαταστῆσαι Meinekius: δὲ καταστῆσαι M ‖ 13. ἱμέρᾳ M ‖ 14. μέχρι H: μέχρις M ‖ 15. στρατεία Hertlinus: στρατιᾶ M ‖ 16. γίνηται M | γονέας H: γονεῖς M ‖ 17. ἐγγυτάτω γένους Kirchhoffius: ἐγγὺς τὰ γένη M | μεταστήσασθαι Sauppius: μεθίστασθαι M | ἄχρι H: ἄχρις M ‖ 19. αὐτῶν M ‖ 22. δυσχερὲς C: δυσχερὴς M | ᾖ addid. T | τῶνδε τῶν inclusit Sauppius ‖ 23. ἐὰν διάγειν H: συνδιάγειν M | διάγειν — πράξεων καὶ inclusi

καὶ πράξεων καὶ] *μήτε ὅπου ἔσονται μήτε ὅ τι πρά-*
ξουσι προειδέναι [καὶ ὡς ἥκιστα ἐπὶ σφῶν αὐτῶν διατε-
λοῦντας καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν] *καὶ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις πρά-*
ξεις καὶ λειτουργιῶν αὐτοῖς πλῆθος ἐπιτρέπειν ἀν-
25 *υπόπτως. ἔστωσαν δὲ διειλημμένοι εἰς παρατήρησιν·*
οὕτω γὰρ ἂν διακείμενοι ἥκιστα ἂν δύναιντο νεω-
τερίσαι. ἔτι τοίνυν μήτε εἰς τὰς ἐκκοιτίας λαμπτῆρας
ἐπιφέρεσθαι μήτε ἄλλο νυκτερινὸν φέγγος· ἤδη γάρ
τινες, ἐπεὶ πάντῃ ἐξείργοντο, μήτε νεωτερίσαι ἔχοντες
μήτε πρὸς τοὺς πολεμίους τι πρᾶξαι, τοιόνδε ἐτέ-
26 *χνασαν. ἐν γὰρ τοῖς καλάθοις καὶ στρώμασιν ἐπι-*
φερόμενοι εἰς τὰς φυλακὰς λύχνα οἱ δὲ δᾷδας οἱ
δὲ λαμπτῆρας, διὰ τούτων τῶν φεγγῶν σύσσημα
ἐποιήσαντο.

11 *Ἔτι δὲ καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς ἀντιπροθυμουμέ-*
νοις προσέχειν τὸν νοῦν καὶ μηδὲν εὐθέως ἀποδέ-
2 *χεσθαι* [διὰ τάδε]. *ῥηθήσονται δὲ ἑξῆς αἱ ἐπιβουλαὶ*

---

1. *πράξουσιν M* ‖ 2. *προειδέναι M* (*προειδότας* scripsit H) | *καὶ — ἡμέραν* inclusi (*ἢ* post *ἡμέραν* inseri uult H) | *ἐπισφῶν M* | *διατελοῦντας* H: *διατηροῦντας M* ‖ 3. *ἐπ' ἄλλαις* Meierus: *ἐπ' ἄλλας M* ‖ 4. *λειτουργιῶν αὐτοῖς πλῆθος* H: *λειτουργίας αὐτοῖς τὸ πλῆθος M* | *ἐπιτρέπειν* scripsi: *ἐπιρρεῖν M* (*ἐπιρριπτεῖν* H) ‖ 5. Post *ἀνυπόπτως* in *M* est *μεθ' ὧν ὄντες ἐν φυλακῇ μᾶλλον ἔσονται ἢ φυλάξουσί τι*: expunxit H | *εἰς παρατήρησιν* H: *ὡσεὶ παρὰ τρισὶν M* (*ὡς εἰς παρὰ τρισὶν* C, *ὡς εἰς παρατήρησιν* T) ‖ 7. *μὴ δὲ M* | *ἐκκοιτίας* H: *κοίτας M* ‖ 8. *ἐπιφέρεσθαι* H: *φέρεσθαι M* | *μὴ δὲ M* ‖ 9. *ἐξείργοντο* Reiskius: *ἐξείργονται M* | *μὴ δὲ M* | *ἔχοντες* H: *θέλοντες M* ‖ 10. *μὴ δὲ M* | *ἐτέχνασαν* H: *τεχνάζουσι M* ‖ 11. *ἐν* H: *σὺν M* | *καλάθοις* Co. O: *ἀκολούθοις M* | *ἐπιφερόμενοι* H: *φερομένοις M* ‖ 13. Post *λαμπτῆρας* in *M* est *ἵνα δὲ πρός τι κοιτασθῶσιν*: expunxit H | *διὰ τούτων τῶν φεγγῶν σύσσημα ἐποιήσαντο* H: *τοῦτον τὸν φεγγαῖον σύσσημον ἐποιήσαντο M* ‖ 14. Post *ἐποιήσαντο* in *M* est *διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν*: expunxit H ‖ 15. *τοῖς ἀντιπροθυμουμένοις* H (qui tamen malit *ἀντιπολιτευομένοις*): *τοῖς δεῖ ˣἀντιπροθυμουμένοις* (*δεῖ τοῖς* C) *M* ‖ 17. *διὰ τάδε* inclusi suadente Herchero

ἐκ τῆς * * βίβλου παραδείγματος ἕνεκα, ὅσαι κατὰ
πόλιν ἐξ ἀρχόντων ἢ ἰδιωτῶν γεγόνασι, καὶ ὡς ἔνιαι
αὐτῶν κωλυθεῖσαι διελύθησαν. Χίου γὰρ μελλούσης 3
προδίδοσθαι, τῶν ἀρχόντων τις, συμπροδιδοὺς καὶ
ἀπατῶν τοὺς συνάρχοντας, ἔπεισε λέγων, ὡς, ἐπειδὴ
εἰρήνη εἴη, τοῦ τε λιμένος τὸ κλεῖθρον εἰς γῆν ἀνα-
σπάσαντας ξηρᾶναι δεῖ καὶ πισσαλοιφῆσαι καὶ τὰ πα-
λαιὰ τῶν νεῶν ἄρμενα ἀποδόσθαι, τῶν τε νεωρίων
ἐπισκευάσασθαι τὰ σαθρὰ καὶ τὴν ἐχομένην αὐτῶν
στοὰν καὶ τὸν πύργον, ἐν ᾧ διητῶντο οἱ ἄρχοντες,
ἐχόμενον τῆς στοᾶς, ἵνα ἐκ προφάσεως κλίμακες
προσπορισθῶσι τοῖς μέλλουσι καταλαμβάνειν τὰ νεώ-
ρια καὶ τὴν στοὰν καὶ τὸν πύργον. ἔτι δὲ συν- 4
εβούλευε καὶ τὸ πλῆθος τῶν τὴν πόλιν φυλασσόντων
ἀπόμισθον ποιῆσαι, ἵν' ὡς ἐλάχιστον δῆθεν ἀνάλωμα
τῇ πόλει ᾖ. καὶ ἄλλα τούτοις ὁμότροπα λέγων ἔπεισε 5
τοὺς συνάρχοντας ἅπερ ἔμελλε τοῖς προδιδοῦσι καὶ
ἐπιτιθεμένοις συνοίσειν πρὸς τὴν κατάληψιν. ἅμα δὲ 6
τοῦ τείχους ἐκδήσας κατεκρέμασε δίκτυα ἐλάφεια καὶ
σύεια, ὡσεὶ ξηρᾶναι θέλων, καὶ ἄλλῃ ἱστία ἔξω τοὺς
κάλους ἔχοντα, καθ' ἅπερ ἐν νυκτὶ ἀνέβησαν ⟨οἱ⟩
στρατιῶται. πρὸς δὲ ἀντιστασιώτας τοιόνδε ἐπράχθη 7
ἐν Ἄργει. μελλόντων γὰρ τῶν πλουσίων τὴν δευ-
τέραν ἐπίθεσιν ἐπιτίθεσθαι τῷ δήμῳ καὶ ξένους ἐπ-

---

1. Post ἐκ τῆς lacunam indicau. T | ἕνεκα H: ἕνεκεν *M* || 2. ἐξαρχόντων *M* || 5. συνάρχοντας C: ἄρχοντας *M* || 9. ἐπισκευάσασθαι τὰ σαθρὰ H: ἐπεσκευάσθαι τὰ στάζοντα *M* || 12. προσπορισθῶσιν *M* || 16. ᾖ C: ἢ *M* (εἴη T) || 17. Post συνάρχοντας inserendum esse ποιῆσαι putat H | ἔμελλε H: ἔμελλον *M* || 18. ἐπιτιθεμένοις T: ἐπιθεμένοις *M* | Post κατάληψιν in *M* est ὥστε ἀεὶ δεῖ προσέχειν τοῖς τὰ τοιαῦτα τελειοῦν σπουδάζουσιν: deleuit H || 19. ἐκδήσας Hauptius: ἐπιδήσας *M* || 20. ἱστία O: σύεια *M* || 21. οἱ addidit H coll. IV 2 δεξάμενος ταύτῃ τοὺς στρατιώτας

αγομένων, ὁ τοῦ δήμου προστάτης, προαισθόμενος τὸ
μέλλον, τῶν ἐπιθησομένων [τινὰς τῶν ὑπεναντίων ὄντων
τῷ δήμῳ] ἄνδρας δύο προσποιησάμενος φίλους [εἶναι
ἀπορρήτους πολεμίους αὐτῷ καθίστησιν αὐτοὺς καὶ] ἐποίει κα-
κῶς ἐν τῷ φανερῷ, σιγῇ δὲ τὰ τῶν ἐναντίων βου-
8 λεύματα ἤκουε παρ' αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῷ εἰσ-
άγεσθαι τοὺς ξένους ἦσαν οἱ πλούσιοι, καὶ εἰς τὴν
ἐπιοῦσαν νύκτα ἔμελλε τὸ ἔργον ἔσεσθαι, ἔδοξε τῷ
τοῦ δήμου προστάτῃ τάχιστα ἐκκλησίαν συναγαγεῖν
καὶ τὸ ⟨μὲν⟩ μέλλον μὴ προειπεῖν, ἵνα μὴ πᾶσα ἡ
πόλις ταραχθῇ, εἰπεῖν δὲ ἄλλα τε καὶ ὅτι συμφέρον
εἴη ἐν τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ σὺν τοῖς ὅπλοις πάντας
9 ὁμοίως παρεῖναι ἐν τῇ αὑτοῦ φυλῇ ἕνα ἕκαστον. ἐὰν
δέ τις ἄλλῃ τὰ ὅπλα ἐξενεγκάμενος φανῇ, ὡς προ-
10 δότης καὶ ἐπιβουλεύων τῷ δήμῳ πασχέτω τι. παρα-
πλησίως δὲ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν τῷ Πόντῳ, οὔσης
δημοκρατίας καὶ ἐπιβουλευόντων τῶν πλουσίων τῷ
δήμῳ καὶ μελλόντων ἐπιτίθεσθαι, προγνόντες οἱ προ-
στάται τοῦ δήμου τὸ μέλλον, οὐσῶν αὐτοῖς τριῶν

2—4. hoc loco inclusi ea, quae deleri iussit Sauppius (Hercherus deleuit sola τινὰς τῶν ὑπεναντίων ὄντων l. 2, l. 4 cum Reiskio καθίστη scripsit, cum T pro αὐτοὺς: ὁρατοὺς) ‖ 5. τὰ τῶν H: τὸ ἐκ τῶν M (τὰ ἐκ τῶν C) ‖ 6. ἐπὶ H: ἐν M ‖ 7. Post οἱ πλούσιοι in M est ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὲς ἦσαν ἕτοιμοι: expunxit H ‖ 8. ἔμελλεν M ‖ 9. τάχιστα C: ταχίστην M ‖ 10. μὲν addid. H ‖ 11. εἰπεῖν T: εἰπόντα M (εἰπόντι C) ‖ 12. πάντας ὁμοίως H: πάντας μὲν οὓς M ‖ 13. ἕνα H: ὄντας M | ἕκαστον Meierus: ἑκατὸν M (pro ὄντας ἑκατὸν scribi uoluit C: ἔν τε τῇ αὐτοῦ ἑκατοστυΐ) | ἐὰν δέ τις ἄλλῃ τὰ ὅπλα ἐξενεγκάμενος φανῇ H coll. X 13: ἐὰν δέ τις ἄλλως (ἄλλοσε O) ἐκθῆται τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῃ (ἢ ἁπλῶς μὴ Meierus) ἐξενεγκάμενος φανῇ M ‖ 15. Post πασχέτω τι in M est τοῦτο δὴ αὐτὸ ἵνα κατὰ τὰς φυλὰς ὄντες οἱ πλούσιοι μὴ δύνωνται εἰς ταὐτὸ ἀθροισθέντες μετὰ τῶν ξένων ἐπιθέσθαι ἀλλ' ἐν ταῖς φυλαῖς ὄντες διακεχωρισμένοι ὦσιν ἐν πολλοῖς ὀλίγοι φυλέταις καλῶς δὲ δοκεῖ καὶ ἀγχινόως μετ' ἀσφαλείας διαλῦσαι τὸ μέλλον: expunxit H

φυλῶν [καὶ τεσσάρων ἑκατοστύων] ἔπεισαν τὸ πλῆθος
ἑξήκοντα θεῖναι ἑκατοστύας, ἵνα ἐν ταύταις καὶ εἰς
τὰς φυλακὰς καὶ εἰς τὰς ἄλλας λειτουργίας φοιτῶσιν
οἱ πλούσιοι. ὁμότροπον δέ τι τούτῳ καὶ πάλαι ἐν 11
Λακεδαίμονι ⟨λέγεται⟩ γενέσθαι. μηνυθείσης γὰρ 12
ἐπιβουλῆς τοῖς ἄρχουσιν ὅτι ὅταν ὁ πῖλος ἀρθῇ ἐπιθήσονται, ἔπαυσαν τοὺς ἐγχειροῦντας ἐπιθέσθαι, κήρυγμα ἀναγγείλαντες τοὺς τὸν πῖλον μέλλοντας αἴρειν
μὴ ἆραι. ἐν Κορκύρᾳ δὲ ἐπανάστασιν δέον γενέσθαι 13
ἐκ τῶν πλουσίων καὶ ὀλιγαρχικῶν τῷ δήμῳ (ἐπεδήμει δὲ καὶ Χάρης Ἀθηναῖος φρουρὰν ἔχων, ὅσπερ
συνήθελε τῇ ἐπαναστάσει) ἐτεχνάσθη τοιόνδε. τῶν 14
τῆς φρουρᾶς τινες ἄρχοντες σικύας προσβαλόμενοι καὶ τομὰς ἐν τῷ σώματι ποιησάμενοι καὶ αἱματωθέντες ἐξέδραμον εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς πληγὰς ἔχοντες, ἅμα δ' αὐτοῖς εὐθὺς προπαρεσκευασμένοι οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται τὰ ὅπλα ἐξηνέγκαντο καὶ τῶν Κορκυραίων
οἱ ἐπιβουλεύοντες. τῶν ⟨δ'⟩ ἄλλων ἀγνοούντων τὸ 15
πρᾶγμα καὶ εἰς ἐκκλησίαν παρακληθέντων συνελάμβανον τοὺς προστάτας τοῦ δήμου, ὡς ⟨τῆς⟩ ἐπαναστά-

1. *καὶ τεσσάρων ἑκατοστύων* inclusi: (*τεσσαράκοντα* pro *τεσσάρων* scripsit C, *τριάκοντα* Haasius, *καὶ τεσσάρων ἐν ἑκάστῃ ἑκατοστύων* T) ‖ 2. *θεῖναι* H: *εἶναι* *M* ‖ 4. Post *οἱ πλούσιοι* in *M* est: *συνέβαινεν καὶ ἐνταῦθα διεσκεδασμένους εἶναι τοὺς πλουσίους καὶ ἐν ταῖς ἑκατοστύσιν ὀλίγοις* (*ὀλίγους* C) *ἑκάστοθι παραγίνεσθαι ἐν πολλοῖς δημόταις* | *καὶ πάλαι* T: *καὶ παλαιὸν* *M* (*κατέλαβεν* H) cf. XXXI 25. XXXVII 6. ‖ 5. Post *Λακεδαίμονι* inserui *λέγεται*, post *γενέσθαι* T | *γενέσθαι* cod. C: *γίνεσθαι* *M* ‖ 6. *πῖλος* C: *πηλὸς* *M* ‖ 8. *πῖλον* C: *πηλὸν* *M* | *αἴρειν μὴ ἆραι* H: *ἆραι μὴ ἆραι* *M* ‖ 9. *κορκύρα* *M* ‖ 10. *ἐπεδήμει* C: *ἐπιδημεῖ* uel *ἐπιδημεὶ* *M* ‖ 11. *ὅσπερ* C: *ὥσπερ* *M* ‖ 12. *συνήθελεν* *M* ‖ 13. *προσβαλόμενοι* C: *προβαλλόμενοι* *M* ‖ 18. *δ'* post *τῶν* add. C ‖ 19. *συνελάμβανον τοὺς προστάτας* scripsi: *συνελαμβάνοντο οἱ προστάται* *M* ‖ 20. *τῆς* add. H

σεως γενομένης ἐξ αὐτῶν, καὶ τὰ ἄλλα μεθίστασαν
πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῖς.
12 Χρὴ δὲ καὶ συμμάχων εἰς τὴν πόλιν ** μήποτε
ἅμα διατελεῖν τοὺς συμμάχους, ἀλλὰ διεσκεδάσθαι
2 ὁμοτρόπως τοῖς προειρημένοις. τὸ δὲ αὐτὸ ⟨ποιεῖν⟩
καὶ μετὰ ξένων μισθοφόρων μέλλοντά τι πράσσειν.
ἀεὶ ⟨δὲ⟩ χρὴ ὑπερέχειν πλήθει καὶ δυνάμει τοὺς ἐπαγο-
μένους πολίτας τῶν ξένων· εἰ δὲ μή, ἐπ᾿ ἐκείνοις γί-
3 γνονται αὐτοί τε καὶ ἡ πόλις. οἷον Χαλκηδονίοις πο-
λιορκουμένοις ⟨οἱ Κυζικηνοί⟩ ὄντες σύμμαχοι ἔπεμψαν
φρουράν [αὐτοῖς οἱ τῶν Χαλκηδονίων σύμμαχοι]. ⟨αὐτῶν δὲ⟩
βουλευομένων τὰ αὐτοῖς συμφέροντα οὐκ ἔφασαν οἱ
φρουροὶ ἐπιτρέψειν, ἐὰν μὴ καὶ Κυζικηνοῖς δοκῇ
εἶναι συμφέροντα, ὥστε τοῖς Χαλκηδονίοις τὴν φρου-
ρὰν ἐφέδραν πολὺ φοβερωτέραν εἶναι τῶν προσκαθη-
4 μένων πολεμίων. [δεῖ οὖν μήποτε εἰς πόλιν οἰκείαν μείζω
δύναμιν ἐπακτὸν δέχεσθαι τῆς ὑπαρχούσης τοῖς πολίταις, ξένοις
τε χρωμένην ἀεὶ δεῖ τὴν πόλιν πολλῷ ὑπερέχειν τῆς τῶν ξένων
δυνάμεως· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ξενοκρατεῖσθαι καὶ ἐπὶ μισθοφόροις

1. *γενομένης* Meinekius: *γινομένης* *M* | *μεθῖστασαν* *M* || 3. Post *πόλιν* lacunam indicauit C || 5. Inter *ὁμοτρόπως* et *τοῖς προειρημένοις* in *M* est *τῶν αὐτῶν ἕνεκεν*: del. H | *ποιεῖν* add. H coll. XXXII 10. XXII 13. XXXI 3. || 6. *μισθοφόρων* deleri uult Hertlinus | *μέλλοντά τι* H: *μέλλοντάς τι* *M* || 7. *δὲ* add. H || 9. *γίγνονται* H: *γίνονται* *M* || 9—12. Sauppium secutus sum qui *οἱ Κυζικηνοὶ* et *αὐτῶν δὲ* addidit, mutauit *παρόντες* in *ὄντες*, *αὐτοῖς* — *σύμμαχοι* eiecit: *οἷον Χαλκηδονίοις πολιορκουμένοις παρόντες σύμμαχοι ἔπεμψαν φρουρὰν αὐτοῖς οἱ τῶν καλχιδονίων σύμμαχοι. βουλ.* etc. *M* (*οἷον Χαλκηδονίοις πολιορκουμένοις οἱ παρόντες σύμμαχοι* — *ἔπεμψαν δὲ φρουρὰν αὐτοῖς* ⟨*Κυζικηνοὶ*⟩ *οἱ τῶν Χαλκηδονίων σύμμαχοι* — *βουλευομένων* ⟨*οὖν*⟩ T) || 12. *ἔφασαν* C: *ἔφησαν* *M* || 13. *δοκῇ* C: *δοκεῖ* *M* || 14. *καλχιδονίοις* *M* || 15. *ἐφέδραν* H coll. XIV 1: *ἔσω ὁρᾶν* *M* (*ἔσω οὖσαν* C) | *προσκαθημένων* Meierus: *προκαθημένων* *M* || 16. *δεῖ οὖν* — p. 25, 1 *μισθοφόροις γίγνεσθαι* inclusi || 16. *οἰκείαν* deleri uult Sauppius, sed l. 18 post *ὑπερέχειν* inseri *τῇ οἰκείᾳ*; at cf. IX 1 in interpolato loco *τῆς οἰκείας χώρας* || 17. *ἐπακτὸν* C: *ἐπ᾿ αὐτὸν* *M* || 18. *χρωμένην* T: *χρώμενον* *M* (*χρωμένου* C) | *δεῖ τὴν πόλιν* deleri uult H *χρώμενον* seruato || 19. *ἐπὶ* C: *ἔτι* *M*

γίγνεσθαι.] *οἷον καὶ Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τῷ Πόντῳ* 5
*συνέβη. ἐπαγαγόμενοι γὰρ ξένους πλείονας τοῦ προσ-
ήκοντος, πρῶτον μὲν τοὺς ἀντιστασιώτας ἀνεῖλον,
ἔπειτα αὑτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσαν, τυραννευ-
θέντες ὑπὸ τοῦ εἰσαγαγόντος τοὺς ξένους.*

Ἂν δὲ δέῃ ξενοτροφεῖν, ὧδε ἂν ἀσφαλέστατα **13**
*γίγνοιτο. χρὴ τοῖς ἐν τῇ πόλει εὐπορωτάτοις προσ-
τάξαι κατὰ δύναμιν παρασχεῖν ξένους ἕκαστον, τοὺς
μὲν τρεῖς, τοὺς δὲ δύο, τινὰς δὲ ἕνα· ἀθροισθέντων
δὲ ὅσων δεῖ, οὕτω διελεῖν αὐτοὺς εἰς λόχους, κατα-
στήσαντα ἐπ' αὐτοὺς τῶν πολιτῶν τοὺς πιστοτάτους
λοχαγούς. τὸν δὲ μισθὸν καὶ τὴν τροφὴν οἱ ξένοι* 2
*παρὰ τῶν μισθωσαμένων λαμβανόντων, τὸ μέν τι
παρεχόντων αὐτῶν, τὸ δὲ καὶ τῆς πόλεως συμβαλλο-
μένης. καὶ διαιτάσθων ἕκαστοι ἐν ταῖς τῶν μισθω-* 3
*σαμένων οἰκίαις, εἰς δὲ τὰς λειτουργίας καὶ τὰς ἐκ-
κοιτίας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτάγματα ἐκ τῶν ἀρχόντων
ἀθροιζόμενοι ὑπὸ τῶν λοχαγῶν ὑπηρετούντων. κο-* 4
*μιδὴ δὲ τοῖς προαναλίσκουσιν εἰς τοὺς ξένους χρόνῳ
τινὶ γενέσθω ὑπολογιζομένων τῶν εἰς τὴν πόλιν
εἰσφερομένων παρὰ ἑκάστου τελῶν· οὕτω γὰρ ἂν
τάχιστά τε καὶ ἀσφαλέστατα καὶ εὐτελέστατα ξενο-
τροφηθείη.*

Τοῖς μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει ὑπεναντία θέλουσι **14**

---

1. *γίνεσθαι M* ‖ 2. *ἐπαγαγόμενοι* Meinekius: *ἐπαγόμενοι M* ‖ 4. *αὐτοὺς M* ‖ 5. *εἰσαγαγόντος* C: *εἰσάγοντος M* ‖ 6. *ὧδε M* | *ἀσφαλέστατα* H: *ἀσφαλέστατον M* ‖ 7. *γίνοιτο M* ‖ 8. Post *δύναμιν* in *M* est *ἑκάστῳ*: expunxit H ‖ 10. *ὅσων δεῖ, οὕτω* H coll. XV 3: *ὅσων δέοιτο M* | *καταστήσαντα* H: *καταστήσαντας M* ‖ 13. *τὸ μέν τι παρεχόντων αὐτῶν* scripsi: *τὸ μέν τι παρ' αὐτῶν M* (*τὸ μέν τι αὐτῶν χορηγούντων* uel *παρεχόντων* uel *συντελούντων* H) ‖ 15. *διαιτάσθων* H: *διαιτάσθωσαν M* ‖ 16. *εἰς δὲ* H coll. I 5: *οἱ δὲ M* ‖ 20. *ὑπολογιζομένων* Co. O: *ὑπολογιζομένοις ὑπὸ M* ‖ 24. *θέλουσιν M*

τοῖς καθεστηκόσι προσφέρεσθαι ὡς προγέγραπται· τὸ
δὲ πλῆθος τῶν πολιτῶν εἰς ὁμόνοιαν ὡς μάλιστα
χρὴ προάγειν, ἄλλοις τε ὑπαγόμενον αὐτοὺς καὶ τοὺς
χρεωφειλέτας κουφίζοντα, ⟨τῶν μὲν⟩ τόκων βραχύ τι
ἢ ὅλους ἀφιέντα, ἐν δὲ τοῖς λίαν ἐπικινδύνοις καὶ
τῶν ὀφειλημάτων τι μέρος ⟨ἢ⟩ καὶ πάντα ὅταν δέῃ
(ὅπου γε καὶ φοβερώτατοι ἔφεδροί εἰσιν οἱ τοιοίδε
ἄνθρωποι), τούς τε ἐν ἀπορίᾳ ὄντας τῶν ἀναγκαίων
2 εἰς εὐπορίαν καθιστάντα. καὶ ὅπως ⟨ἂν⟩ ἴσως καὶ
ἀλύπως τοῖς πλουσίοις ταῦτα γίγνοιτο καὶ ἐξ οἵων
πόρων πορίζοιτο, καὶ περὶ τούτων ἐν τῇ Ποριστικῇ
βίβλῳ δηλωτικῶς γέγραπται.

15 Κατασκευασθέντων δὲ τούτων, ἄν τι ἀγγελθῇ ἢ
πυρσευθῇ βοηθείας δεόμενον, ἐξιέναι ἐπὶ τὰ κακού-
2 μενα τῆς χώρας. τὸν δὲ στρατηγὸν τοὺς παρόντας
εὐθὺς συντάττειν, ἵνα μὴ σποράδην καὶ κατ' ὀλίγους
ἐξιόντες ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἀπολλύωνται δι' ἀταξίαν καὶ
κόπον ἄκαιρον, ἐνεδρευόμενοί τε ὑπὸ τῶν πολεμίων
3 καὶ κακὰ πάσχοντες. ἀλλὰ χρὴ τοὺς παραγιγνομέ-
νους ἐπὶ τὰς πύλας ἀθροίζεσθαι μέχρι τινὸς πλή-
θους, ὡς λόχου ἢ διλοχίας, εἶτα συνταχθέντας καὶ
ἡγεμόνος αὐτοῖς φρονίμου δοθέντος, οὕτως ἐκπέμπε-
σθαι καὶ σπεύδειν ἰόντας ἐν τάξει ὡς μάλιστα.

---

2. *ὡς μάλιστα* scripsi: *τέως μάλιστα M* ‖ 4. *χρεοφειλέτας M* | *τῶν μὲν* add. H | *βραχύ τι* Kirchhoffius: *βραχύτητι M* ‖ 5. *ὅλους* H: *ὅλως M* | *ἀφιέντα* H: *ἀφαιροῦντα M* ‖ 6. *ἢ* ante *καὶ* add. Meierus | *ὅταν δέῃ* Haasius: *ὅταν δὲ M* ‖ 7. *ὅπου γε καὶ* H: *ὡς πολύ γε καὶ M* ‖ 9. *καθιστάντα* H: *καθιστάναι M* | *ἂν* post *ὅπως* add. Kirchhoffius ‖ 10. *γίγνοιτο* H: *γιγνόμενα πράττοιτο M* (*πράττοιτο* solum Hertlinus) ‖ 11. *πόρων* C: *πόνων M* ‖ 13. *ἀγγελθῇ* C: *ἀγγελθὲν M* ‖ 15. *τὸν δὲ στρατηγὸν τοὺς* H: *τοὺς δὲ στρατηγοὺς M* ‖ 16. *συντάττειν* C: *συντάττει M* ‖ 17. *αὐτῶν M* | *ἀπολλύωνται* C: *ἀπολλύονται M* ‖ 19. *τοὺς* H: *τούς τε M* | *παραγινομένους M* ‖ 21. *λόχου* C: *λόχῳ M* ‖ 23. *ἰόντας* Reiskius: *ὄντας M*

ἔπειτα ἄλλο καὶ ἄλλο πλῆθος τούτοις ἐπιπέμπειν, ἵνα καὶ 4
ἐν τῇ πορείᾳ ἐχόμενα ᾖ τὰ μέρη, καὶ ἐάν τε μέρος δέῃ
βοηθῆσαι ἐάν τε ἅμα πάντας δέῃ, ῥαδίως ὑπάρχῃ συμ-
μίσγειν ἀλλήλοις, [καὶ μὴ δρόμῳ πόρρωθεν παραγίγνωνται]. 5
πρὸ δὲ αὐτῶν δεῖ πρώτους τοὺς ὑπάρχοντας ἱππέας καὶ
κούφους ἐξιέναι, μηδὲ τούτους ⟨ἀσκέπτως ἀλλὰ⟩ προ-
εξερευνῶντάς τε καὶ προκαταλαμβάνοντας τὰ ὑψηλὰ τῶν
χωρίων, ἵν' ὡς ἐκ πλείστου προειδῶσιν οἱ ὁπλῖται τὰ
τῶν πολεμίων, καὶ μηδὲν ἐξαίφνης αὐτοῖς προσπέσῃ. 6
περί τε τὰς καμπὰς τῶν χωρίων καὶ τὰς ἀναβάσεις
τῶν ἀκρολοφιῶν καὶ τὰς ἐκτροπὰς τῶν ὁδῶν, ὅπου ἂν
τρίοδοι ὦσιν, εἶναι σημεῖα, ἵνα μὴ περὶ ταῦτα σχί-
ζωνται ἀπ' ἀλλήλων οἱ ὑπολελειμμένοι δι' ἄγνοιαν
τῆς ὁδοῦ. ἀπιόντα τε εἰς τὴν πόλιν πεφυλαγμένως 7
ἀναχωρεῖν πολλῶν ⟨τε⟩ ἕνεκα καὶ μάλιστα ἐνέδρας φο-
βούμενον πολεμίων· ἤδη γὰρ περὶ βοήθειαν ἀφύλα-
κτον τοιόνδε συνέβη. Τριβαλλῶν ἐμβαλόντων εἰς 8
τὴν Ἀβδηριτῶν χώραν, ἐπεξελθόντες Ἀβδηρῖται καὶ
παράταξιν ποιησάμενοι κάλλιστον ἔργον εἰργάσαντο·
συμβαλόντες γὰρ κατέβαλον πολλοὺς καὶ ἐνίκων
πλῆθος πολὺ καὶ μάχιμον. οἱ δὲ Τριβαλλοί, ἀγα- 9
νακτήσαντες τῷ συμβάντι, ἀπαλλαγέντες καὶ ἀναλα-

---

1. ἄλλο καὶ ἄλλο Meinekius: καὶ κατὰ ἄλλο *M* (ἄλλο κατ' ἄλλο Meierus) | πλῆθος C: πάθος *M* | τούτοις ἐπιπέμπειν scripsi: οὕτως ἐκπέμπειν *M* (οὕτως expunxit H) | Post ἐπιπέμπειν in *M* est καὶ ἐν τάχει μέχρις οὗ ἱκανοὶ δοκοῦσιν ἐκβεβοηθηκέναι: expunxit H (ἀεὶ ἐν τάξει ceteris seruatis T) ‖ 2. ἐάν τε C: ἐὰν *M* | μέρος Sauppius: τὰ μέρη μέρος *M* (μέρη ἢ μέρος C, μέρει μέρος T, τὰ μέρη H) ‖ 4. καὶ μὴ — παραγίγνωνται inclusi | παραγίνωνται *M* ‖ 6. ἀσκέπτως inseruit H (ἀφυλάκτως C) | ἀλλὰ inseruit C ‖ 8. προείδωσιν *M* | ὁπλῖται T: πολῖται *M* ‖ 9. προσπέσῃ Hertlinus: προσπέσοι *M* ‖ 10. ἀναβάσεις T: βάσεις *M* ‖ 14. ἀπιόντα Hertlinus: ἀπιόντας *M* ‖ 15. τε post πολλῶν add. Sauppius (ἄλλων τε H) ‖ 17. ἐμβαλόντων T: ἐμβαλλόντων *M* ‖ 18. ἀβδηρῖται *M*, ita etiam pg. 28, 3 ‖ 20. ἐνίκησαν malit H

βόντες αὐτούς, πάλιν ἀφικόμενοι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐνέδρας προκαθίσαντες ἔκειρον τὴν χώραν τὴν Ἀβδηριτῶν οὐ πόρρω τῆς πόλεως, οἱ δὲ Ἀβδηρῖται ὑπερφρονήσαντες αὐτῶν διὰ τὸ προειργασμένον ἔργον ἐπεβοήθουν πασσυδί, οἱ δὲ ὑπῆγον αὐτοὺς εἰς τὰς ἐνέδρας. ὅπου δὴ λέγεται ἐκ μιᾶς πόλεως, τοσαύτης γε τὸ μέγεθος, πλείστους ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ἀπολέσθαι. [οὐδὲ γὰρ ἀκούσαντες τὸν ὄλεθρον τῶν πρώτων ἐπεξελθόντων οἱ ἄλλοι ἐπέσχον τῆς βοηθείας, ἀλλ' ἄλλος ἄλλον παρακαλῶν ἔσπευδε βοηθεῖν τοῖς ἐπεξελθοῦσι, μέχρι ἠρημώθη ἡ πόλις ἀνδρῶν.]

16 [Ὅδε οὖν ἄλλος τρόπος βοηθείας βελτίων ἂν εἴη ἐπὶ τοὺς
2 ἐμβεβληκότας. πρῶτον μὲν οὖν οὐ χρὴ εὐθὺς βοηθεῖν, εἰδότα
ὅτι ἀτακτότατοι ἂν εἶεν οἱ ἄνθρωποι, τῶν μὲν ἐπειγομένων τὰ
οἰκεῖα σῴζειν ὡς τάχιστα ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἑτέρων δὲ πεφοβημένων
εἰς τοὺς κινδύνους προϊέναι, ἄλλων δὲ πάμπαν ἀπαρασκεύων
3 ὄντων. χρὴ οὖν τὴν μὲν βοήθειαν εὐτρεπίζειν ἀθροίζοντα ὅτι
τάχος, ἅμα τῶν μὲν τὸ δεῖμα ἀφαιροῦντα, τοῖς δὲ θάρσος ἐμ-
4 ποιοῦντα, τοὺς δὲ ὁπλίζοντα. δεῖ γάρ σε εἰδέναι ὅτι τῶν πολε-
μίων οἱ μετὰ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης γιγνόμενοι ἐν πολεμίᾳ,
κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἰσχυρότατον αὐτῶν ἐν τάξει ἄγουσι προσ-
δεχόμενοί τινας ἐφ' ἑαυτοὺς ⟨ἰόντας⟩ καὶ ἑτοίμως ἔχοντας ἀμύ-

---

1. αὐτούς *M* ‖ 5. πασσυδί Meinekius: πασσυδίη *M* | Post πασσυδίη in *M* est πάσῃ ῥώμῃ καὶ προθυμίᾳ: expunxit Co. O ‖ 6. ὅπου δὴ C: ὅπου δὲ *M* ‖ 8—11. οὐδὲ γὰρ — πόλις ἀνδρῶν inclusi ‖ 8. πρώτων Hertlinus: πρῶτον *M* ‖ 10. ἔσπευδεν *M* | μέχρις *M* ‖ 12. — p. 30, 19 (XVI, 1—13) πλέων ὑπ' αὐτῶν inclusi | 12. ὅδε (uel ὅδ') scripsi: ὁ δ' *M* (εἴη δ' ἂν ἄλλος τρόπος βοηθείας ἐπὶ τοὺς ἐμβεβληκότας τοιόσδε expectabat H) ‖ 13. εὐθὺς H: εὐθὺ *M* | Fort. βοηθεῖν ἐᾶν ‖ 14. Post ἀτακτότατοι ἂν in *M* est καὶ ἀπαράσκευοι πρὸ τῆς ἔω: expunxit H ‖ 16. Post προϊέναι in *M* est οἱ δ' (οἷα C) εἰκὸς προσφάτως ἀγγελμένων (ἠγγελμένων C) ‖ 18. ἐμποιοῦντα C: ἐμποιοῦντας *M* ‖ 19. ὁπλίζοντα C: ὁπλίζοντας *M* ‖ 20. συνέσεως H: ξυνέσεως *M* | γινόμενοι *M* | πολεμίᾳ C: πόλει μιᾷ *M* ‖ 22. ἰόντας inseruit H | ἔχοντας H: ἔχοντες *M*

νεσθαι· τινὲς δὲ διασπαρέντες αὐτῶν ⟨τὰ⟩ κατὰ τὴν χώραν ἀδι-
κοῦσιν, ἄλλοι δ' ἂν ἐνεδρεύοιεν προσδεχόμενοί τινας βοηθοῦντας
ὑμῶν ἄτακτον βοήθειαν. δεῖ οὖν μὴ εὐθὺς αὐτοῖς προσκείμενον 5
ἐνοχλεῖν, ἀλλ' ἐᾶσαι αὐτοὺς πρότερον θαρρῆσαι καὶ καταφρονή-
σαντάς σου ἐπὶ λεηλάτησιν καὶ πλεονεξίαν ὁρμῆσαι· ἅμα δ' ἂν
οὗτοι σιτίων καὶ πόσεως πληρούμενοι ἀμελεῖς καὶ ἀπειθεῖς τοῖς
ἄρχουσι γίγνοιντο. ἐκ δὲ τούτων εἰκὸς μοχθηροὺς αὐτῶν τοὺς 6
ἀγῶνας καὶ ⟨χαλεπὴν⟩ τὴν ἀποχώρησιν συμβαίνειν, ἐάνπερ
γε σὺ αὐτοῖς εὐκαίρως ἐπιθῇ. ἡτοιμασμένης γάρ σοι τῆς βοη- 7
θείας εἰς τὸν παρηγγελμένον τόπον καὶ ἐσπαρμένων ἤδη τῶν
πολεμίων πρὸς ἁρπαγήν, οὕτω χρὴ αὐτοῖς προσκεῖσθαι τοῖς μὲν
ἱππεῦσι προκαταλαμβάνοντα τὰς ἀποχωρήσεις, τοῖς δ' ἐπιλέκτοις
ἐνέδρας ποιούμενον, τοῖς δ' ἄλλοις κούφοις ἐπιφαινόμενον αὐτοῖς,
τοὺς δ' ὁπλίτας ἀθρόους ἐν τάξει ἄγοντα, μὴ πόρρω δὲ τῶν
προπεμφθέντων μερῶν. ἐπιτίθεσο δὲ τοῖς πολεμίοις ἐν οἷς ἄκων
μὲν ⟨μὴ⟩ μαχεῖ, μαχόμενος δὲ μὴ ἔλασσον ἕξεις τῶν πολεμίων.
διὰ οὖν τὰ εἰρημένα λυσιτελεῖ πρότερον ἐφεῖναι καὶ ἐᾶσαι τοὺς 8
πολεμίους ὡς πλείστην κατασῦραι τῆς χώρας, ἵνα λεηλατοῦντες
καὶ πεπληρωμένοι λαφύρων ῥᾳδίως σοι τὴν δίκην δῶσι· τά τε
γὰρ ληφθέντα πάντα σῴζοιο ἄν, οἵ τ' ἀδικήσαντες κατ' ἀξίαν
λάβοιεν τὰ ἐπιτίμια. ὀξέως δ' ἂν βοηθήσας τοῖς μὲν σαυτοῦ 9

---

1. *τὰ* addidit C ‖ 3. *ὑμῶν* C: *ἡμῶν M* | *βοήθειαν* Hertlinus: *βοήθησιν M* | *αὐτοῖς* Meierus: *αὐτοὺς M* ‖ 4. *αὐτοὺς* H: *τούτους M* | *θαρσῆσαι M* ‖ 6. Post *πληρούμενοι* in *M* est *καὶ οἰνωθέντες*: expunxit Meinekius | *ἀμελεῖς* C: *ἀμελλεῖς M* ‖ 7. *γίνοιντο M* ‖ 8. *χαλεπὴν* inseruit H (post *ἀποχώρησιν* addi uult Meinekius *χαλεπωτάτην*) ‖ 9. *ἐπιθῇ* Hertlinus: *ἐπιθήσῃ M* ‖ 12. *ἱππεῦσιν M* ‖ 13. *κούφοις* C: *κούφως M* ‖ 14. *ἄγοντα* C: *ἄγοντας M* ‖ 15. *προπεμφθέντων* C: *προοφθέντων M* ‖ 16. *μὴ* inseruit C ante *μαχεῖ* | *μαχεῖ* Hertlinus: *μαχήσῃ M* ‖ 17. *εἰρημένα* Sauppius: *πρότερα εἰρημένα M* (*πρότερον εἰρημένα* C, *πρότερον γεγραμμένα* uel *προειρημένα* L. Dindorfius, *προγεγραμμένα* H) | *πρότερον* H: *ποτὲ M* | *ἐάσαι M* ‖ 18. *ἵνα* Reiskius: *ἵνα ἢ M* (*ἵνα δὴ* T, *ἵνα οἱ* L. Dindorfius) ‖ 19. *πεπληρωμένοι* H: *διαπεπληρωμένοι M* | *δῶσι* T: *δώσουσιν M* ‖ 20. *σῴζοιο ἂν* H: *σώζοιντο M* (*σώζοιτο* Co. O)

ἀπαρασκεύοις τε καὶ ⟨οὐ⟩ τεταγμένοις κινδυνεύοις, οἱ δὲ πολέμιοι
μικρὰ μὲν ἂν φθάσειαν κακουργήσαντες, ἐν τάξει δ' ἂν ἔτι ὄντες
10 ἀτιμώρητοι ἂν ἀπέλθοιεν. πολὺ δὲ κρεῖσσον, ὡς προγέγραπται,
11 ἐνδόντα ἀφυλάκτως διακειμένοις αὐτοῖς ἐπιθέσθαι. ἐὰν δέ σε
λάθῃ ἢ φθάσῃ τὰ ἐκ τῆς χώρας λεηλατηθέντα, οὐ χρὴ τὴν
δίωξιν αὐτῶν ποιεῖσθαι ⟨κατὰ⟩ τὰς αὐτὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς αὐτοὺς
χώρους, ἀλλὰ τῇδε μὲν ὀλίγους ἐπιφαίνεσθαι καὶ διώκοντας μὴ
ἐπικαταλαμβάνειν ἑκουσίως καὶ ἀνυπόπτως, ἄλλο δὲ πλῆθος μετὰ
ἀξιόχρεω δυνάμεως σπεύδειν κατ' ἄλλας ὁδοὺς ὅτι τάχιστα πο-
ρευόμενον, καὶ φθάσαν ἐν τῇ τῶν ἀγόντων χώρᾳ περὶ τὰ ὅρια
12 ἐνεδρεῦσαι (φθάσαι δέ σε εἰκός ἐστι πρότερον εἰς τὴν ἐκείνων
ἀφικόμενον, διὰ τὸ λείαν ἄγοντας αὐτοὺς βραδυτέρως πορεύε-
σθαι), τὴν δ' ἐπίθεσιν αὐτοῖς ποιεῖσθαι δειπνοποιουμένοις· οἱ γὰρ
λεηλατήσαντες, ⟨ὡς⟩ ἔν τε τῇ αὑτῶν ἤδη γεγονότες καὶ ἐν ἀσφα-
λεῖ ὄντες, πρὸς ῥᾳθυμίαν τρεπόμενοι ἀφυλακτοτέρως ἂν δια-
13 κέοιντο. ἄριστον ⟨δ'⟩, ἵνα νεοκμῆσι τοῖς στρατιώταις χρήσῃ,
ὑπαρχόντων γε πλοίων, κατὰ θάλατταν τὴν δίωξιν ποιεῖσθαι· τό
τε γὰρ φθάσαι καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὸ δέον σοι συμβήσεται, ἐὰν μὴ
14 κατοφθῇς πλέων ὑπ' αὐτῶν.] *Κυρηναίους ⟨δὲ⟩ καὶ Βαρκαίους*
λέγεται τὰς μακρὰς βοηθείας κατὰ τὰς ἁμαξηλάτους

---

1. *οὐ* ante *τεταγμένοις* inseruit C | *δὲ* H: *τε* *M* ‖ 2. *φθάσειαν* H: *φθάσαιεν* *M* ‖ 3. *προγέγραπται* H: *γέγραπται* *M* ‖ 6. *κατὰ* adiecit Meinekius ‖ 7. *τῇδε* C: *τῆσδε* *M* ‖ 8. *ἑκουσίως καὶ ἀνυπόπτως* deleri uult H: sed ab rhetore haec non uidentur abiudicanda ‖ 9. *ἀξιόχρεω* Hertlinus: *ἀξιοχρέου* *M* ‖ 10. *φθάσαν* Co. O: *φθάσαντος* *M* ‖ *ὅρια* *M* ‖ 11. *πρότερον* deleri uult H: sed cf. Thuc. VII 25, Dem. VI 18 ‖ 12. *λείαν* C: *λίαν* *M* ‖ 14. *ὡς* addiderunt T | *αὐτῶν* *M* ‖ 15. *ἀφυλακτοτέρως* C: *ἀφυκτοτέρως* *M* ‖ 16. *δ'* addidit C | *νεοκμῆσι* C: *νεοσμησιν* *M* ‖ 17. *γε* C: *δὲ* *M* ‖ 19. *Κυρηναίους* C: *κρηναίους* *M* | Post *Κυρηναίους* H inseruit *δὲ* ‖ 20. Post *λέγεται* in *M* est *καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις*: deleuit H | *τὰς μακρὰς βοηθείας κατὰ τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς* H: *τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς καὶ μακρᾶς βοηθείας* *M* (*ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς τὰς μακρὰς βοηθείας* T, *κατὰ* ante *τὰς ἁμαξ.* inseruit Meinekius)

τε ὁδοὺς καὶ ἐπὶ συνωρίδων καὶ ζευγῶν βοηθεῖν.
κομισθέντων δὲ εἰς τὸ προσῆκον καὶ ἑξῆς τῶν ζευ-
γῶν παραταχθέντων, ἀποβάντες οἱ ὁπλῖται καὶ ἐν
τάξει γενόμενοι, εὐθὺς νεοκμῆτες προσφέροιντ' ἂν
τοῖς πολεμίοις. εἶεν δὲ ἂν αἱ ἅμαξαι καὶ ἔρυμα 15
ταῖς στρατοπεδείαις, οἵ ⟨τε⟩ τραυματίαι καὶ εἴ τι ἄλλο
γένοιτο σύμπτωμα τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τούτων ἀπ-
άγοιντ' ἂν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ χώρα 16
μὴ εὐείσβολος, ἀλλ' ὀλίγαι ὦσιν αἱ εἰσβολαὶ καὶ
στεναί, προκατασκευάσαντας αὐτάς, ὡς προγέγραπται,
οὕτω μερισθέντας ἐπὶ τὰς εἰσβολὰς ἐναντιοῦσθαι τοῖς
ἐπιχειροῦσι καὶ βουλομένοις πρὸς τὴν πόλιν προσ-
ιέναι, προσδιαταξαμένους καὶ τοὺς φρυκτοῖς γνωρι-
οῦντας τὰ ἀλλήλων πάθη, ὅπως τὰ μέρη βοηθῇ, ἄν
τι δέωνται ἀλλήλων. ἂν δὲ μὴ δυσείσβολος ᾖ ἡ 17
χώρα, ᾖ δὲ πολλαχῇ πολλοὺς εἰσβάλλειν, χρή τινας
καταλαβεῖν τῆς χώρας τόπους, ὥστε τοῖς πολεμίοις
χαλεπὴν εἶναι τὴν πάροδον ἐπὶ τὴν πόλιν. ἂν δὲ 18
μηδὲ τοῦτο ὑπάρχῃ, λοιπὸν καταλαβεῖν ἐγγὺς τῆς

1. ἐπισυνωρίδων *M* | ζευγῶν H: ζευγέων *M* ‖ 4. προσφέροιντ' ἂν H: προσεφέροντο *M* ‖ 5. Post τοῖς πολεμίοις in *M* est οἷς οὖν εὐπορία ζευγῶν καλὸν τὸ πλεονέκτημα ταχύ τε καὶ νεοκμήτας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸ δέον ἐλθεῖν: expunxit H | εἶεν H: εἴησαν *M* | Post ἅμαξαι in *M* est εὐθὺς: expunxit H ‖ 6. τε addidisse uidetur C ‖ 7. ἐπὶ τούτων T: ἐπὶ τούτοις *M* ‖ 10. προκατασκευάσαντας αὐτάς, ὡς προγέγραπται, οὕτω μερισθέντας ἐπὶ τὰς εἰσβολὰς T et Sauppius: προκατασκευάσαντα αὐτὰ ὡς προγέγραπται, οὕτω μερισθέντα ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς *M* (αὐτὰς pro αὐτὰ Co. O, idem μερισθέντας; προκατασκευάσαντα αὐτάς, ὡς προγέγραπται, σὺν τοῖς μέρεσιν ἰόντα ἐπὶ τὰς εἰσβολὰς H) ‖ 13. προσδιαταξάμενον scribi iubet H | καὶ τοὺς φρυκτοῖς γνωριοῦντας H: καὶ φρυκτοῖς γνωρίζοντας *M* ‖ 16. ᾖ δὲ Hertlinus: ἤδη *M* (ὥστε ἤδη T) | τινας H: ὑμᾶς *M* ‖ 19. τοῦτο scripsi: ταῦτα *M* | λοιπὸν Sauppius: τῶν λοιπῶν *M* (totum locum sic exhibuit H: ἂν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι, καταλ. et q. seqq.)

*πόλεως χωρία σύμμαχά τε πρὸς τὸ μάχεσθαι πλεο-
νεκτικῶς καὶ εὐαπαλλάκτως ἔχοντα, ὅταν βούλῃ ἀπιέναι
πρὸς τὴν πόλιν, καὶ οὕτως ἄρχειν τῆς μάχης ἐκ τῶν*
19 *χωρίων τούτων ὁρμώμενον.* [τὰς δ' ἐπιθέσεις αὐτοῖς ποι-
εῖσθαι ἀεὶ πλεονεκτοῦντα τῇ τῆς χώρας συνηθείᾳ· πολὺ γὰρ
προέξεις προειδὼς τὰ χωρία καὶ προάγων εἰς τόπους οἵους ἂν
σὺ βούλῃ, σοὶ μὲν γνωστοὺς καὶ ἐπιτηδείους καὶ φυλάξασθαι καὶ
διῶξαι καὶ φυγεῖν καὶ ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν λαθραίως καὶ φα-
νερῶς, τοῖς δὲ πολεμίοις ἀσυνήθεις καὶ ἀγνῶτας καὶ λελειμμένους
20 πάντων τούτων, εἰδόσιν ὅτι ἄπειρον ὄντα τῆς χώρας οὐ μόνον
ἀδύνατον πρᾶξαί τι ὧν θέλει, ἀλλὰ καὶ σωθῆναι χαλεπόν, τῶν
γε ἐν τῇ χώρᾳ βουλομένων ἐπιχειρεῖν. πρὸς πάντα ἂν οὖν
ἀτόλμως καὶ δειλῶς διακείμενοι σφάλλοιντο· διενέγκοι γὰρ ἂν
τοσοῦτον ἑκατέροις, ὅσον εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς γένοιτο ἡ μάχη τοῖς
21 δὲ ἡμέρας, εἰ οἷόν τέ πως ἦν ταῦτα ἅμα γενέσθαι. ὑπάρχοντος
δέ σοι ναυτικοῦ, πεπληρῶσθαι τὰς ναῦς· οὐ γὰρ ἐλάσσω τοὺς
πολεμίους ὀχλήσουσιν οἱ ἐν ταῖς ναυσίν, ἐάν γε παραπλεῖν

---

1. *σύμμαχά τε πρὸς τὸ μάχεσθαι* H: *σύμμαχα πρὸς τὸ μάχεσθαί τι M* (*τε* C) ‖ 2. *ἔχοντα* Meierus: *ἔχων τὸ χωρίον M* | *βούλῃ* Hertlinus: *βούλει M* ‖ 3. Post *οὕτως* in *M* est *ἐμβαλόντες οἱ πολέμιοι εἰς τὴν χώραν πρὸς τὴν πόλιν πορεύονται καί*: expunxit H | Post *ἄρχειν* in *M* est *ὑμᾶς*: deleuit idem ‖ 4. *ὁρμώμενον* H: *ὁρμωμένους M* | *τὰς δ' ἐπιθέσεις* — p. 33, 3 *ἀποβαίη* (§ 19 — 22) inclusi ‖ 5. *τῇ τῆς χώρας συνηθείᾳ* scripsi: *ἐκ τῆς χώρας τῇ συνηθεία M* (*τῆς χώρας τῇ συνηθείᾳ* Co. O) ‖ 6. *προέξεις* T: *προήξεις M* ‖ 9. Post *φανερῶς* in *M* est *ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐπιτήδεια προειδότα ὅπου ἂν τῆς χώρας ὑπάρχῃ ὑμῖν*: expunxit H | *ἀσυνήθεις* C: *συνήθεις M* ‖ 10. *τούτων, εἰδόσιν ὅτι* scripsi: *τούτων εἰδότας ὅτι M* (*τούτων. εἰδέναι γὰρ ὅτι* H) ‖ 11. *θέλεις* scribi uult H ‖ 12. *πάντα ἂν οὖν* H: *πάντα ἢ M* (*πάντα οὖν ἂν* T) ‖ 13. Post *σφάλλοιντο* in *M* est *διότι μηδὲν τῶν τοιούτων εἰκάζειν*: expunxit H ‖ 14. *τοσοῦτον ἑκατέροις* H: *τοῖς ἑτέροις M* | *τοῖς μὲν νυκτὸς γένοιτο ἡ μάχη* H: *τοῖς μὲν νυκτὸς . . . ηχη M* (*τοῖς μὲν νυκτὸς μάχη γένοιτο* O, *τοῖς μὲν νυκτὸς εἴη ἡ μάχη* T) ‖ 15. *οἷόν τέ πως* C: *οἷόν τε πῶς M* | *ἦν ταῦτα ἅμα* H: *ἢ τοῦτο ἅμα M* (*εἴη τοῦτο ἅμα* T) ‖ 17. *ἐάν γε* T: *ἐάν τε M* | *παραπλεῖν* H: *παραπλέων M*

ὑπάρχῃ πρὸς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία καὶ τὰς παρὰ θάλασσαν
ὁδούς. ταῦτα δὲ οὕτως πράττων ἀπαρασκευοτάτοις ἂν τοῖς πο- 22
λεμίοις ἐπιθεῖο, καὶ παρὰ δόξαν τὰ ἀφ' ὑμῶν αὐτοῖς ἀποβαίη.]

Ἐν δὲ μὴ ὁμονοούσῃ πόλει καὶ ὑπόπτως πρὸς 17
ἀλλήλους ἐχόντων χρὴ προνοοῦντα εὐλαβεῖσθαι τὰς
μετ' ὄχλου ἐξόδους ἐπὶ θεωρίαν λαμπάδος καὶ ἱππο-
δρομίας καὶ τῶν ἄλλων ἀγώνων, ὅσαι τε ἱεροποιίαι
πανδημεὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ σὺν ὅπλοις [πομπαὶ]
ἐκπέμπονται, ἔτι καὶ περὶ τὰς πανδήμους νεωλκίας
καὶ τὰς συνεκφορὰς τῶν τελευτησάντων· ἔνι γὰρ
καὶ ἐν ⟨τῷ⟩ τοιῷδε καιρῷ σφαλῆναι τοὺς ἑτέρους.
παράδειγμα δὲ ἐξοίσω γενόμενόν ⟨τι⟩ πάθος. ἑορτῆς 2
γὰρ πανδήμου ἔξω τῆς πόλεως Ἀργείων γιγνομένης
ἐξῆγον πομπὴν σὺν ὅπλοις τῶν ἐν τῇ ἡλικίᾳ, συχνοὶ
δὲ τῶν ἐπιβουλευόντων καὶ αὐτοὶ παρεσκευάζοντο καὶ
αὐτοῖς συνείποντο ἔνοπλοι εἰς τὴν πομπήν. καὶ 3
[ἐγένετο πρὸς τῷ ναῷ τε καὶ τῷ βωμῷ] *οἱ μὲν πολλοὶ τὰ*
ὅπλα θέμενοι ἀπωτέρω τοῦ νεὼ πρὸς τὰς εὐχάς τε

---

2. Post *ὁδούς* in *M* est: *ἵν' ὑπὸ ἡμῶν* (*ὑμῶν* C) *τε ὀχλῶνται καὶ ὑπὸ τῶν νηῶν κατὰ νώτου αὐτοῖς τὴν ἀπόβασιν ποιουμένων*: expunxit H | *ἀπαρασκευοτάτοις* L. Dindorfius: *ἀπαρασκευαστοτάτοις M* | *πράττων — ἐπιθεῖο* H: *πράττων — ἐπιθεῖσθε M* (*πράττοντες — ἐπιθεῖσθε* C) ‖ 4. *ἐν* C: *ἐὰν M* ‖ 5. *τὰς* C: *τοὺς M* ‖ 7. *ὅσαι τε* T: *ὅσαι γε M* ‖ 8. *συνόπλοις M* | *πομπαὶ* inclusi Sauppio auctore ‖ 9. *νεωλκίας* C: *νεολκίας M* ‖ 11. *τῷ* ante *τοιῷδε* add. H | *ἑτέρους* cod. C: *ἑταίρους M* ‖ 12. *γενόμενόν ⟨τι⟩ πάθος* scripsi: *γενόμενον πάθος M* (*γενόμενον Ἀργείων πάθος* uel *Ἀργείων πάθος* eiecto illo *γενόμενον* H, qui *Ἀργείων* post *τῆς πόλεως* in *M* scriptum huc transtulit, sed cf. XI 2 et X 3. XII 18) ‖ 13. *γιγνομένης* Kirchhoffius: *γενομένης M* ‖ 14. *ἐξῆγον* C: *ἐξείργων M* | *συχνοὶ δὲ τῶν* T: *συχνῶν τῶν δὲ M* ‖ 15. *παρεσκευάζοντο* Meierus: *παρεσκεύαζον M* ‖ 16. *αὐτοῖς συνείποντο ἔνοπλοι* H: *αὐτοῖς συνηττοῦντο ὅπλα M* (*αὐτοὶ συνήροντο τὰ ὅπλα* Meierus, *τοῖς ἄλλοις συνήροντο τὰ ὅπλα* T, *αὐτοῖς συνέθεντο τὰ ὅπλα* Sauppius) ‖ 17. *ἐγένετο πρὸς τῷ ναῷ τε καὶ τῷ βωμῷ* inclusi Sauppio et Arn. Schaefero suadentibus (*γενόμενοι* scribi uult H) ‖ 18. *νεὼ* H: *ναοῦ M*

*καὶ τὸν βωμὸν ὥρμησαν, τῶν δὲ ἐπιβουλευόντων οἱ
μὲν ἐπὶ τῶν ὅπλων ὑπέμειναν, οἱ δὲ ταῖς ἀρχαῖς τε
καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς προέχουσι παρέστησαν ἐν ταῖς
4 εὐχαῖς, ἀνὴρ ἀνδρί, ἔχοντες ἐγχειρίδια. καὶ τοὺς
μὲν κατεβεβλήκεσαν, οἱ δὲ αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν σὺν
τοῖς ὅπλοις ἔσπευσαν, ἕτεροι δὲ τῶν συνεπιβουλευ-
όντων ὑπομείναντες ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν προαλι-
σθέντων ὁπλιτῶν προκατέλαβον οὓς προσῆκε τόπους
τῆς πόλεως, ὥστε δέξασθαι τῶν ἔξω οὓς ἐβούλοντο.
5 Χῖοι δὲ ἄγοντες τὰ Διονύσια καὶ πέμποντες πομπὰς
λαμπρὰς πρὸς τοῦ Διονύσου τὸν βωμόν, προκαταλαμβά-
νουσι τὰς εἰς τὴν ἀγορὰν φερούσας ὁδοὺς φυλακαῖς καὶ
δυνάμεσι πολλαῖς.* [ἄριστον δὲ τὰς ἀρχὰς πρῶτον μετὰ τῆς
προειρημένης δυνάμεως ἱεροποιῆσαι, τούτων δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου
ἀπαλλαγέντων, οὕτω τοὺς ἄλλους συνιέναι.]

18 *Ὅταν δὲ οἱ ἐκπορευθέντες παραγένωνται καὶ
δείλη γίγνηται, σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι καὶ εἰς
φυλακὴν ἰέναι. ἐν ᾧ ⟨δὲ⟩ οἱ φύλακες εὐτρεπίζονται,
ἐν τούτῳ περὶ τῶν πυλῶν ἐπιμελητέον ὅπως καλῶς
κλείωνται· περὶ γὰρ τὰς βαλάνους πολλὰ σφάλματα
2 γίγνεται διὰ τὰς τῶν ἀρχόντων μαλακίας. ὅταν γὰρ
ἐπὶ τὰς πύλας τις αὐτῶν ἐλθὼν κλεῖσαι μὴ αὐτουργὸς
γίγνηται, ἀλλὰ παραδοὺς τὴν βάλανον τῷ πυλωρῷ*

---

5. *κατεβεβλήκεσαν* Hertlinus: *καταβεβλήκεισαν M* || 7. *προαλισθέντων* G. Dindorfius: *προσαλισθέντων M* || 8. *ὁπλιτῶν* Meinekius: *ὅπλων M* || 9. *ἐβούλοντο* C: *ἐβουλεύοντο M* | sequitur in *M διὸ δὴ* (*διὸ δεῖ πρὸς* C) *τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς ἐν οὐδένι καιρῷ ἀφυλάκτως διακεῖσθαι*: expunxit H || 13. Post *πολλαῖς* in *M* est *κώλυμα οὖν οὐ μικρὸν τοῖς βουλομένοις νεωτερίζειν*: expunxit H | *ἄριστον δὲ* — 15. *ἄλλους συνιέναι* inclusi || 14. Pro *προειρημένης* scribi uult H: *προκειμένης, προηταιρισμένης* O, *προηρημένης* Meierus || 16. *ἐκπορευθέντες* Meinekius: *εἰσπορευθέντες M* || 17. *γίνηται M* | *σημαίνειν* C: *σημαίνει M* || 18. *δὲ* addidit C || 20. *περὶ γὰρ τὰς* cod. C: *περιπέρτας M* || 21. *γίνεται M* || 23. *γίνηται M*

κλε... κελεύῃ, τάδε κακουργεῖται ὑπὸ πυλωρῶν βου-
λομ... νυκτὸς δέξασθαι τοὺς πολεμίους. ὃ μέν τις 3
ἡμέρας εἰς τὴν βαλανοδόκην τῶν πυλῶν ἄμμον προ-
ενέβαλεν, ὅπως ἡ βάλανος ἔξω μένῃ ⟨καὶ⟩ μὴ ἐμβάλ-
ληται εἰς τὸ τρύπημα. φασὶ δὲ καὶ ἐμβεβλημένας
βαλάνους ὧδε ἐξαιρεθῆναι. ἐμβαλλομένης κατ' ὀλίγον 4
ἄμμου εἰς τὴν βαλανοδόκην ἐσείετο ⟨ὁ μοχλὸς⟩ ἀψοφητί,
ἵνα μηδεὶς αἴσθηται. μετέωρος οὖν ἡ βάλανος ἐγίγνετο
ὑποπιπτούσης τῆς ψάμμου, ὥστε ῥᾳδίως αὐτὴν ἐξαιρε-
θῆναι. ἤδη δὲ πυλωρὸς δεξάμενος τὴν βάλανον 5
παρὰ ⟨τοῦ⟩ στρατηγοῦ ἐμβαλεῖν, ἐντεμὼν λάθρᾳ σμίλῃ
ἢ ῥίνῃ τὴν βάλανον, βρόχον λίνου περιβαλὼν ἐνέ-
βαλεν, εἶτα μετ' ὀλίγον τῷ λίνῳ ἀνέσπασεν. ἄλλος 6
δὲ προετοιμάσας ἐν γυργάθῳ λεπτῷ ἐνέβαλεν προσ-
ημμένου λίνου, καὶ ὕστερον ἀνέσπασεν. ἐξῃρέθη
δὲ καὶ ἀνακρουσθεῖσα ἡ βάλανος. ἔτι δὲ καὶ θερ-
μαστρίῳ λεπτῷ ἐξῃρέθη· χρὴ δὲ τοῦ θερμαστρίου τὸ
μὲν ἓν μέρος εἶναι οἷον σωλῆνα, τὸ δὲ ἕτερον πλατύ,
ὥστε τῷ μὲν σωληνοειδεῖ ὑπολαμβάνειν τὴν βάλανον,
τῷ δὲ ⟨πλατεῖ⟩ ἐπιλαμβάνειν. ἕτερος δὲ ἔλαθε τρέ- 7
ψας τὸν μοχλὸν μέλλων ἐμβάλλειν, ἵνα μὴ κατέλθῃ
εἰς τὸ τρύπημα ἡ βάλανος. περὶ Ἀχαΐαν δὲ ἐν πόλει 8
⟨Ἡραιέων⟩ ἐπιχειροῦντές ⟨τινες⟩ κρυφαίως δέξασθαι ξέ-

---

3. προενέβαλεν C: προενέβαλλεν M ‖ 4. ἔξω μένῃ καὶ μὴ C: ἐξομένῃ μὴ M ‖ 7. ἐσείετο ⟨ὁ μοχλὸς⟩ H: σείεσθαι M ‖ 8. ἐγίνετο M | ὑποπιπτούσης H: προσπιπτούσης M ‖ 9. ψάμμου M ut XXXII 2, 8, ψαμμώδης VIII 2 ‖ 11. τοῦ ante στρατηγοῦ inseruit H | σμίλῃ C: σμήλῃ M ‖ 12. ἐνέβαλεν T: ἔβαλεν M ‖ 16. θερμαστρίῳ et θερμαστρίου H: θερμαστίῳ et θερμαστίου M ‖ 20. πλατεῖ inseruit C | ἔλαθεν M ‖ 22. Post ἡ βάλανος in M est καὶ ὕστερον ἐωσθεῖσα ἀνοιχθῇ: expunxit H ratus interpolatorem olim scripsisse: ὕστερον ὠσθεῖσα ἀνήχθη | ἐν πόλει ⟨Ἡραιέων⟩ ἐπιχειροῦντές ⟨τινες⟩ κρυφαίως C coll. Polyaen. II 36: ἐν πόλει ἐπιχειροῦντες κρυφαίως M

νους πρῶτον μὲν τῆς βαλάνου ἔλαβον τὰ μέτρα
9 τρόπῳ τοιῷδε. προκαθέντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν
βαλανοδόκην λίνου λεπτοῦ καὶ ἰσχυροῦ βρόχον καὶ
τὰς ἀρχὰς ἔξω ἐάσαντες ἀφανεῖς, ὡς ἐν τῇ νυκτὶ
ἐνεβλήθη ἡ βάλανος, ἀνέσπασαν [τὰς ἀρχὰς τοῦ λίνου]
τὸν βρόχον καὶ τὴν βάλανον, λαβόντες δὲ τὰ μέτρα
αὐτῆς πάλιν καθῆκαν. ἔπειτα πρὸς ⟨τὰ⟩ μέτρα τῆς
10 βαλάνου βαλανάγραν ἐποιήσαντο τρόπῳ τοιῷδε. ἐχαλ-
κεύσαντο σίφωνά τε καὶ φορμορραφίδα. ἦν δὲ ὁ
μὲν σίφων· ἐργασθεὶς καθάπερ εἴωθε γίγνεσθαι· τῆς
δὲ φορμορραφίδος τὸ μὲν ὀξὺ καὶ πολὺ μέρος εἰργά-
σαντο καθάπερ ταῖς ἄλλαις φορμορραφίσιν, ἡ δὲ
λαβὴ ἦν κοίλη ὥσπερ † στυρακίου ἢ ** στελέα ἐμ-
11 βάλλεται. καὶ παρὰ μὲν τῷ χαλκεῖ ἐνεβλήθη στελεόν,
† ἀπενεχθέντος δὲ ἐξῃρέθη, ὥστε πρὸς τὴν βάλανον
12 προσαχθεῖσαν ἁρμόσαι. ἤδη δέ τινες ἐν τῇ βαλανο-
δόκῃ οὔσης ⟨τῆς⟩ βαλάνου τὸ περίμετρον ὧδε ἔλαβον.
πηλὸν κεραμικὸν περιελίξαντες ὀθονίῳ λεπτῷ καθ-

---

3. *καὶ τὰς ἀρχὰς ἔξω ἐάσαντες ἀφανεῖς* H: *καὶ τὰς ἀρχὰς ἔξω οὔσας ἀφανεῖς* *M* (*ἐάσας* pro *οὔσας* C, *καὶ τὰς ἀρχὰς ἔξω ἔχοντος οὔσας ἀφανεῖς* T) ‖ 5. *ἀνέσπασαν* Co. O: *ἀνέσπασεν* *M* | Post *ἀνέσπασεν* in *M* est *τὰς ἀρχὰς τοῦ λίνου*: inclusi ego (*τὰς ἀρχὰς* solum eiecit H, *ἀνέσπασε τὰς ἀρχὰς τοῦ λίνου καὶ τὸν βρόχον* C) ‖ 7. *τὰ* ante *μέτρα* addidit H | Post *τὰ μέτρα* in *M* est *οὕτω*: expunxit H (*οὕτω ⟨ληφθέντα⟩* T) ‖ 9. *φορμορραφίδα* L. Dindorfius: *φορμοροφίδα* *M* ‖ 10. *γίνεσθαι* *M* ‖ 11. *δὲ* T: *τε* *M* | *φορμορραφίδος* L. Dindorfius: *φορμοραφίδος* *M* (sic etiam 12) | *εἰργάσαντο* C: *εἰργάσατο* *M* ‖ 13. Post *ἢ* in *M* est lacuna. Ceterum verba corrupta ‖ 15. *ἀπενεχθέντος*, quod in *M* est, in *ἀπενεχθείσης* mutauit H: oratio manca esse uidetur. (Totus locus sic a Turr. legitur: *ὥσπερ στυράκιον ἢ στελεά, ᾗ τὸ στελεὸν ἐμβάλλεται — ἀπενεχθέντος δὲ ἐξῃρέθη, ὥστε πρὸς τὸν σίφωνα προσαχθεῖσαν ἁρμόσαι.*) ‖ 16. Post *ἁρμόσαι* in *M* est *προνοητικῶς δὴ δοκεῖ ποιηθῆναι πρός τε τὸν χαλκέα μηδὲν ὑποπτεῦσαι ὅ τε σίφων οὗ ἕνεκα ἐργασθεὶς εἴη καὶ ἡ φορμοραφὶς καὶ τὰ ἅρμενα γίνεσθαι*: expunxit H ‖ 17. *τῆς* ante *βαλάνου* inseruit H ‖ 18. *κεραμικὸν* C: *κεραμεικὸν* *M*

ἧκαν, ἐρρωμένως πιέζοντες περὶ τὴν βάλανον τὸν πηλόν· ἔπειτα ἀνέσπασαν τὸν πηλὸν καὶ ἔλαβον τὸν τύπον τῆς βαλάνου, πρὸς ὃν τὴν βαλανάγραν ἐποιήσαντο. [† συμβάλλεται γίνεσθαι Τημένῳ Ῥοδίῳ ἐν Ἰωνίᾳ Τέως 13
πόλις εὐμεγέθης προειδότος ὑπὸ τοῦ πυλωροῦ. ἄλλα τε οὖν
προσυνέθεντο καὶ νύκτα ἀσέληνον καὶ σκοτεινήν, ἐν ᾗ ἔδει τὸν
μὲν ἀνοῖξαι, τὸν δὲ μετὰ ξένων εἰσελθεῖν. ἔπειτα δέον εἰς τὴν 14
ἐπιοῦσαν νύκτα πραχθῆναι παρῆν τῷ πυλωρῷ ἀνήρ, ὅστις ἐπεὶ
ὀψὲ ἦν καὶ φυλακαί τε ἐπὶ τοῦ τείχους καθίσταντο καὶ αἱ πύλαι
ἔμελλον κλείεσθαι, σκότους οὖν ἤδη ὄντος ἀπηλλάσσετο, ἐκδήσας
ἀρχὴν ἀγαθίδος λίνου κλωστοῦ, ὅπερ οὐκ ἔμελλε ῥᾳδίως διαρραγῆναι.
τὴν δὲ ἀγαθίδα ἐπορεύθη ἀπελίσσων ἀπὸ τῆς πόλεως πέντε στάδια, 15
ὅποι ἔμελλον οἱ εἰσπορευόμενοι ἥξειν. ἐπεὶ δὲ παρῆν ὁ στρατηγὸς 16
κλεῖσαι τὰς πύλας, καὶ ἔδωκε κατὰ τὸ ἔθος τῷ πυλωρῷ ἐμβαλεῖν
τὴν βάλανον, δεξάμενος ἐνέτεμε λαθραίως ῥίνῃ ἢ σμίλῃ τὴν
βάλανον, ὥστε ἐνέχεσθαι λίνον· εἶτα βρόχον περιθεὶς καθῆκε τὴν
βάλανον ἐχομένην ὑπὸ τοῦ λίνου, μετὰ δὲ ταῦτα κινήσας τὸν
μοχλὸν καὶ ἐπιδείξας τῷ στρατηγῷ κεκλειμένην τὴν πύλην εἶχεν
ἡσυχίαν. χρόνου δὲ προϊόντος ἀνασπάσας τὴν βάλανον, τὴν 17
ἀρχὴν τοῦ σπάρτου πρὸς αὐτὸν ἔδησε τοῦδε ἕνεκα, ἵν', εἰ καθυπνώσας τύχοι, ἐγερθείη σπώμενος ὑπὸ τοῦ λίνου. ὁ δὲ Τήμενος 18

1. *ἐρρωμένως* H: *ἀρμένω M* | *πιέζοντες* Hertlinus: *πιεζοῦντες M* ‖ 4. *συμβάλλεται* — p. 38, 10: *προϊέναι* (§ 13—19) inclusi. Primum enuntiatum sic fortasse restituendum: *συμβόλῳ λέγεται γενέσθαι ὑπὸ Τημένῳ Ῥοδίῳ ἐν Ἰωνίᾳ Τέως πόλις εὐμεγέθης προδιδόντος τοῦ πυλωροῦ*: puto enim *ὑπὸ* loco suo aberrasse | *Τημένῳ* C: *τῇ μένω M* ‖ 7. *ἔπειτα δέον* scripsi (conf. XI 13 *ἐπανάστασιν δέον γενέσθαι*): *ἐπεὶ δὲ M* (*ἐπεὶ δὲ ἔδει* Haasius) ‖ 8. *ἀνὴρ ὅστις M* (*ἀνήρ τις ὃς* T) ‖ 9. *τείχους* Hertlinus: *τείχεος M* ‖ 11. *ἀγαθίδος* C: *ἀκανθίδος M* ‖ 12. *ἀγαθίδα* C: *ἀκανθίδα M* | *ἀπελίσσων* Hertlinus: *ἀπελάσσων M* (*ἀνελίσσων* C, *ἀπειλίσσων* O) ‖ 13. *ὅποι* Hertlinus: *ὅπῃ M* ‖ 15. Post *λαθραίως* in *M* est *ἀψοφητὶ*: expunxit H (*λαθραίως καὶ ἀψοφητὶ* Meinekius) | *σμίλῃ* T: *σμηλη M* ‖ 18. *κεκλειμένην* H: *κεκλεῖμένην* h. e. *κεκλεισμένην M* ‖ 20. *αὐτὸν M* | *ἔδησεν M* | *ἕνεκα ἵν'* H: *ἕνεκεν ὅτι M* (*ἕνεκεν ὡς* Hertlinus) ‖ 21. *τύχοι* L. Dindorfius: *τύχῃ M*

παρῆν διεσκευασμένος μεθ' ὧν ἔμελλεν εἰσπορεύεσθαι εἰς χωρίον ῥητὸν πρὸς τὸν τὴν ἀγαθίδα ἔχοντα. ἦν δὲ προσυγκείμενον τῷ Τημένῳ πρὸς τὸν πυλωρόν, ἐλθόντι εἰς τὸν χῶρον σπᾶν τὸ
19 σπάρτον. καὶ εἰ μὲν ἦν ἕτοιμα τῷ πυλωρῷ ἅπερ ἤθελε, προσεπιδῆσαι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ λίνου μαλλὸν ἐρίου καὶ ἀφεῖναι, ὅπερ ἰδὼν ὁ Τήμενος ἔμελλε σπεύδειν πρὸς τὰς πύλας· εἰ δ' ἀπετύγχανεν ὁ πυλωρὸς τοῦ θελήματος, οὐδὲν προσάψας ἀφῆκε τὸ λίνον, ὥστε τὸν Τήμενον ἐκ πολλοῦ φθάσαι τε καὶ λαθεῖν ἀπαλλαγέντα. αἰσθομένῳ οὖν ἐν τῇ νυκτὶ ἐν τῷ σπάρτῳ ὑπάρ-
20 χοντα τὸν μαλλὸν οἷόν τε ἦν προϊέναι.] [τρόπον δὲ καὶ τόνδε προεδόθη πόλις ὑπὸ πυλωροῦ. σύνηθες ἐποιήσατο, ἐπεὶ μέλλοιεν αἱ πύλαι κλείεσθαι, ὑδρεῖον ἔχων ἐξιέναι ὡς ἐφ' ὕδωρ. ἀφικνούμενος δὲ ἐπὶ τὴν κρήνην, λίθους ἐτίθει εἰς τόπον γνωστὸν τοῖς πολεμίοις, ἐφ' ὃν φοιτῶντες εὕρισκον διὰ τῶν τιθεμένων λίθων
21 ἅπερ θέλοι δηλοῦν ὁ τῆς πόλεως φύλαξ. εἰ μὲν γὰρ πρώτην φυλάσσοι, ἕνα λίθον ἐτίθει εἰς τὸν συγκείμενον τόπον, εἰ δὲ δευτέραν, δύο, εἰ δὲ τρίτην, τρεῖς, εἰ δὲ τετάρτην, τέτταρας, ἔτι δὲ καὶ ᾗ τοῦ τείχους καὶ κατὰ τί τῶν φυλακείων λελόγχοι. τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ σημαίνων ἐνέδωκε.]

---

2. *ἀγαθίδα* C: *ἀκανθίδα M* ‖ 3. *ἐλθόντι* (uel *ἐλθόντα*) Hertlinus: *ἐλθὼν M.* | *τὸ σπάρτον* T: *τὸν σπάρτον M* ‖ 4. *προσεπιδῆσαι* C: *προσπηδῆσαι M* ‖ 6. *ἔμελλεν M* ‖ 7. an legendum: *οὐδὲν προσάψαντα ἀφεῖναι?* | *οὐδὲν* C: *οὐθὲν M* | *ἀφῆκεν M* ‖ 8. *τὸ* Hertlinus: *τὸν M* ‖ 9. *ἀπαλλαγέντα* C: *ἀπαλλαγέντας M* | *αἰσθομένῳ οὖν ἐν τῇ νυκτὶ ἐν τῷ σπάρτῳ ὑπάρχοντα τὸν μαλλὸν οἷόν τε ἦν* scripsi: *ᾐσθάνοντο οὖν ἐν τῇ νυκτὶ τὸ σπάρτον ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει οὐχ οἷόν τε ἦν M* (*ὅτι* post *πόλει* inseruit C, *ᾐσθάνετο γοῦν ἐν τῇ νυκτὶ διὰ τὸ σπάρτον ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει εἰ οὐχ οἷόν τε ἦν* T) — Fort. *αἰσθομένου αὐτοῦ* scribendum; *οὐχ* ante *οἷόν τε* additum esse ab eo puto, qui insequentem narratiunculam huc pertinere arbitraretur ‖ 10. *τρόπον* — 19. *ἐνέδωκε* item inclusi | *καὶ* C: *κατὰ M* ‖ 12. *ὑδρεῖον* H: *ὑδρίον M* | *ἐξιέναι* C: *εἰσιέναι M* ‖ 13. *κρήνην* C: *κλίνην M* ‖ 14. *ἐφ' ὃν* Hertlinus: *ἐφ' οὗ M* ‖ 16. *φυλάσσοι* T: *φυλάσσοιεν* Parisinus 2552 (in *M* litterae exesae) | *ἕνα λίθον* C: *ἀνθ' ὧν* Par. | *εἰς* H: *πρὸς M* ‖ 17. *τρίτην, τρεῖς* C: *τρίτην, τρίτης M* ‖ 18. *φυλακείων* Kirchhoffius: *φυλάκων M* | *τούτῳ* T: *τούτω δ' M* ‖ 19. Post *ἐνέδωκε* in *M* est *ταῦτα δεῖ οὖν συμβαλλόμενον πάντα φυλάττεσθαι καὶ τὰς πύλας αὐτὸν τὸν ἄρχοντα κλείειν καὶ μὴ ἄλλῳ διδόναι τὴν βάλανον*: expunxit H.

** πράσσοντα δέ τι τοιοῦτον τὸν μοχλὸν ἀφα- 22
νίζειν· ἤδη γάρ τινες ἐπιφανέντες ὑπεναντίοι ἐβιά-
σαντο πάλιν κλεῖσαι, τοῦ μοχλοῦ παρόντος.

** διαπρίοντα δὲ ⟨τὸν⟩ μοχλὸν ἔλαιον ἐπιχεῖν· 19
θᾶσσον γὰρ καὶ ἀψοφητὶ μᾶλλον πρισθήσεται. ἐὰν
δὲ καὶ σπόγγος ἐπί τε τὸν πρίονα καὶ τὸν μοχλὸν
ἐπιδεθῇ, πολλῷ κωφότερος ὁ ψόφος ἔσται. πολλὰ
δ' ἄν τις καὶ ἄλλα ὁμότροπα τούτοις γράψειεν, ἀλλὰ
ταῦτα μὲν παρετέον.

Εἰς δὲ τὸ τούτων μηδὲν κακουργεῖσθαι χρὴ 20
πρῶτον μὲν ⟨τὸν⟩ στρατηγὸν [μὴ δεδειπνηκότα] δι' αὐτοῦ
τὴν κλεῖσιν ποιεῖσθαι, μηδὲ ἄλλῳ πιστεύειν ῥαθύμως
διακείμενον· ἐν δὲ ⟨τοῖς⟩ ἐπικινδύνοις καὶ πάμπαν
σύννουν δεῖ περὶ ταύτην εἶναι. ἔπειτα τὸν μοχλὸν 2
σεσιδηρῶσθαι διὰ μήκους ⟨ὅλου⟩ τριχῇ ἢ τετραχῇ·
ἄπριστος γὰρ ἔσται. ἔπειτα βαλάνους ἐμβάλλεσθαι
τρεῖς μὴ ὁμοτρόπους, τούτων δὲ ἑκάστην φυλάττειν
ἡμέρας τὸν στρατηγόν· εἰ δὲ πλείονες εἶεν, πάλῳ
καθ' ἡμέραν τὸν λαχόντα. ἄριστον δὲ τὴν βάλανον 3
μὴ ἐξαιρετὴν εἶναι, ὑπὸ δὲ λοπίδος σιδηρᾶς κατ-
έχεσθαι, ἵνα μὴ πλέον ἐξαιρομένη μετεωρίζηται τῷ
καρκίνῳ ἢ ὥστε ⟨τῷ⟩ μοχλῷ ὑποκεῖσθαι κλειομένων

---

1. Lacunam asteriscis indicauit H ‖ 3. Post παρόντος in *M* est διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα προνοεῖν: expunxit H ‖ 4. Asteriscos posuit H | τὸν ante μοχλὸν adiecit H ‖ 7. κωφότερος ὁ ψόφος Hauptius: κουφότερος ὁ μοχλὸς *M* ‖ 8. γράψειεν H: γράψαι *M* ‖ 11. τὸν ante στρατηγὸν adiecit H | μὴ δεδειπνηκότα inclusi ‖ 12. Post κλεῖσιν in *M* est καὶ τὴν ἐπιμέλειαν: deleuit H ‖ 13. τοῖς ante ἐπικινδύνοις adiecit H ‖ 15. διὰ μήκους ⟨ὅλου⟩ Sauppius: διὰ μήκους *M* (eici uult H, sed cf. § 4 πάντῃ σεσιδηρωμένα) ‖ 17. ἑκάστην H: ἕκαστον *M* ‖ 18. ἡμέρας Sauppius: ἄνδρα *M* (ἄρα H) | τὸν στρατηγὸν H: τῶν στρατηγῶν *M* | εἶεν H: εἴησαν *M* ‖ 19. τὸν λαχόντα H: τοὺς λαχόντας *M* | τὴν βάλανον μὴ ἐξαιρετὴν H: τὰς βαλάνους μὴ ἐξαιρετὰς *M* ‖ 20. λοπίδος *M* (λεπίδος voluit C) ‖ 22. τῷ add. Sauppius | ὑποκεῖσθαι Sauppius: ὑποθεῖσθαι *M* | κλειομένων H: ἐπικλειομένων *M*

*τῶν πυλῶν καὶ ἀνοιγομένων ⟨ἁρμόττειν⟩. τὸν δὲ
καρκίνου ἐσκευάσθαι, ὅπως ὑπὸ τὴν λοπίδα κάθηται
4 καὶ ῥᾳδίως τὴν βάλανον μετεωρίζῃ. Ἀπολλωνιᾶται
δὲ οἱ ἐν τῷ Πόντῳ παθόντες τι τῶν προγεγραμμέ-
νων κατεσκεύασαν τὰς πύλας κλείεσθαι ὑπὸ σφύρας
τε μεγάλης καὶ κτύπου παμμεγέθους γιγνομένου, ὡς
σχεδὸν κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀκούεσθαι ὅταν κλεί-
ωνται ἢ ἀνοίγωνται αἱ πύλαι· οὕτω μεγάλα τε καὶ
σεσιδηρωμένα πάντῃ ⟨τὰ⟩ κλεῖθρα. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
5 ἐν Αἰγίνῃ ⟨γίγνεται⟩. ὅταν δὲ αἱ πύλαι κλεισθῶσι,
τοῖς φύλαξι σύνθημα καὶ παρασύνθημα δόντα ἐπὶ
τὰ φυλακεῖα διαπέμψαι.*

21 [Περὶ δὲ ἁρμένων ἑτοιμασίας καὶ ὅσα ⟨χρὴ⟩ περὶ χώραν φι-
λίαν προκατασκευάζειν ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δεῖ ἀφανίζειν ἢ
ἀχρεῖα ποιεῖν τοῖς ἐναντίοις, ὧδέ μοι παραλείπεται, ἐν δὲ τῷ
2 Παρασκευαστικῷ περὶ τούτων τελέως δεδήλωται.] *Περὶ δὲ
φυλάκων καταστάσεως καὶ περιοδειῶν* [καὶ πανείων]
*καὶ συνθημάτων καὶ παρασυνθημάτων τὰ μὲν πολλὰ
ἐν τῇ Στρατοπεδευτικῇ βίβλῳ γέγραπται ὃν τρόπον
δεῖ γίγνεσθαι, ὀλίγα δὲ* [αὐτῶν] *καὶ νῦν δηλώσομεν.*

22 *Νυκτοφυλακεῖν ἐν μὲν τοῖς κινδύνοις προσκαθη-
μένων ἤδη ἐγγὺς ⟨τῶν⟩ πολεμίων πόλει* [ἢ στρατοπέδῳ]

---

1. *ἁρμόττειν* inserui post *ἀνοιγομένων*. cf. XXXVI 1 ‖ 2. *ἐσκευάσθαι M* (*ἐσκολιῶσθαι* proposuit H) | *λεπίδα* uoluit C | *κάθηται M* (*καθίηται* homo doctus) ‖ 9. *πάντῃ τὰ κλεῖθρα* scripsi: *πάντα κλεῖθρα M* (*τὰ κλεῖθρα* H) ‖ 10. Post *Αἰγίνῃ* inserui *γίγνεται* suadente H; facile enim inter *Αἰγίνῃ* et *ὅταν* haec uox excidere poterat ‖ 11. *δόντα* Hertlinus: *δόντας M* ‖ 12. *φυλακεῖα* H: *φυλάκια M* ‖ 13. *περὶ δὲ ἁρμένων — 16. δεδήλωται* inclusi (14. *ἢ τὰ* — 15. *ἐναντίοις* iam Herchero suspecta erant) | *χρὴ* add. H ‖ 16. *τελέως δεδήλωται* H: *τελείως δηλοῦται M* ‖ 17. *περιοδειῶν* Hertlinus: *περιοδιῶν M* | *καὶ πανείων* inclusi ‖ 19. *γέγραπται* H: *γραπτέον M* ‖ 20. *γίγνεσθαι* scripsi: *γενέσθαι M* (*ὃν τρόπον — γενέσθαι* deleri uoluit H) | *αὐτῶν* inclusi auct. H ‖ 21. *νυκτοφυλακεῖν* H: *νυκτοφυλακεῖσθαι M* | Post *κινδύνοις* in *M καὶ* est: expunxit H | *προσκαθημένων* Meierus: *προκαθημένων M* ‖ 22.

⟨ὧδε⟩. τὸν μὲν στρατηγὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ 2
τετάχθαι περὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν ἀγοράν, ἐὰν ὀχυρότητος μετέχῃ· εἰ δὲ μή, προκατειληφέναι τόπον τῆς πόλεως ἐρυμνότατόν τε καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς πόλεως ὁρώμενον. περὶ δὲ τὸ στρατήγιον σκηνοῦν 3
καὶ διατελεῖν ἀεὶ τὸν σαλπικτὴν καὶ τοὺς δρομοκήρυκας, ἵν', ἐάν τι δέῃ σημῆναι ἢ παραγγεῖλαι, ἐξ ἑτοίμου ὑπάρχωσι, καὶ οἵ τε ἄλλοι φύλακες τὸ μέλλον αἴσθωνται καὶ οἱ περίοδοι, ὅπου ἂν ὄντες τύχωσι κατὰ περιοδείαν τῆς πόλεως. ἔπειτα τούς τε 4
ἐπὶ τῷ τείχει φύλακας καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ⟨τοὺς⟩ ἐπὶ τῶν ἀρχείων καὶ τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβολῶν καὶ τοῦ θεάτρου καὶ τῶν ἄλλων κατεχομένων χωρίων διὰ βραχέων τε φυλάσσειν καὶ ἅμα πολλούς. ἐν γὰρ τῷ δι' ὀλίγου φυλάσσειν οὔτ' ἂν κατὰ μῆ- 5
κος χρόνου δύναιτό τις πρᾶξαί τι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ νεωτερίσαι φθάσας, ἧττόν τ' ἂν ὕπνοι ἐγγίγνοιντο διὰ βραχέος φυλασσόντων, τῷ τε πολλοὺς ἅμα φυλάσσειν μᾶλλον ⟨ἂν⟩ δύναιτο ἐκφερομυθεῖσθαί τι τῶν πρασσομένων· ἐὰν δὲ ὀλίγοι τε καὶ μακρὰς 6

τῶν addid. H | ἢ στρατοπέδῳ inclusi ‖ 1. ὧδε addid. Meierus | Post τὸν μὲν στρατηγὸν in *M* est: τὸν τοῦ ὅλου ἡγεμόνα: expunxit H ‖ 2. τετάχθαι περὶ τὰ ἀρχεῖα H: τετάχθαι καὶ τὰ περὶ ἀρχεῖα *M* ‖ 4. ἐπὶ πλεῖστον τῆς πόλεως H: ἐπὶ πλεῖστον ἀπ' αὐτοῦ τῆς πόλεως *M* (ἐπὶ πλεῖστον πανταχοῦ τῆς πόλεως T) ‖ 6. σαλπικτὴν H: σαλπιγκτὴν *M* ‖ 8. οἵ τε C: εἴτε οἱ *M* ‖ 9. ὅπου ἂν Co. O: ὅπου ἐὰν *M* ‖ 10. περιοδείαν Hertlinus: περιοδίαν *M* ‖ 12. τοὺς ante ἐπὶ τῶν ἀρχείων addidit H ‖ 14. διὰ βραχέων τε φυλάσσειν καὶ ἅμα πολλούς H: διὰ βραχέων τε φυλάσσειν καὶ πολλὰς εἶναι τὰς φυλακὰς καὶ ἅμα πολλοὺς ἀνθρώπους *M* ‖ 15. οὔτ' ἂν Sauppius: ὅτ' ἂν *M* (οὐκ ἂν C, ἧττον ἂν ἢ T, ἥκιστ' ἂν H) ‖ 17. ὕπνος ἐγγίγνοιτο scribi uult H ‖ 18. τῷ τε C: τότε *M* ‖ 19. ἂν addiderunt T ‖ 20. Post πρασσομένων in *M* est ἐγρηγορέναι τε ὡς πλείστους ἄμεινον ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ πάντα φυλάξαι ἐν τῇ νυκτὶ ἵν' ὡς πλεῖστοι καθ' ἑκάστην φυλακὴν προφυλάσσωσιν: expunxit H

*φυλάσσωσιν, ὕπνος τ' ἂν ἐγγίγνοιτο διὰ τὸ μῆκος
τῶν φυλακῶν, καὶ εἴ τινές τι ἐγχειροῖεν νεωτερίσαι,
παρέχοι ἂν αὐτοῖς τοῦ χρόνου τὸ μῆκος καὶ φθάσαι*
7 *καὶ λαθεῖν πράξαντάς τι πρὸς τοὺς πολεμίους. ἔτι
δὲ χρὴ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ τάδε προνοεῖν. τῶν
φυλάκων μηδένα προγιγνώσκειν μήτε ὁπότε μήτε
ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως, μηδὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοὺς
αὐτοὺς ἡγεῖσθαι, ἀλλ' ὡς πυκνότατα* [πάντα] *μεθιστά-
ναι τὰ περὶ τὴν πολιτοφυλακίαν· οὕτω γὰρ ἂν ἥκι-
στά τις δύναιτο τοῖς ἔξω προδιδοὺς δηλοῦν τι ἢ*
8 *προσδέξασθαι παρὰ τῶν πολεμίων* [μὴ προειδότων ὅπου
τοῦ τείχους τὴν νύκτα ἔσονται μηδὲ μεθ' ὧν, ἀλλ' ἀγνοοῦντες
τὸ μέλλον, καὶ τοὺς ἡμέρας φυλάξαντας μὴ φυλάσσειν νυκτός·
9 οὐ γὰρ ἐπιτήδειον προειδέναι ἃ μέλλει ἕκαστος πράσσειν.] *προ-
φυλάσσοιέν τ' ἂν ἐκ τῶν ἐπὶ τῷ τείχει φυλακείων
οἱ προφύλακες ὧδε. ἐξ ἑκάστου γὰρ φυλακείου καθ'
ἑκάστην φυλακὴν προφυλασσόντων εἷς ἀνὴρ ἐπὶ τὸ
ἐχόμενον φυλακεῖον, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἄλλος ἐπὶ τὸ
ἐχόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων* ⟨*ἄλλοι*⟩ *ἐπὶ τὰ ἄλλα·
παρηγγέλθω δὲ ποιεῖν ἅπαντας τοῦτο ἀπὸ συσσή-*

---

3. *παρέχοι* C: *ὑπάρχοι M* ‖ 4. Post *πολεμίους* in *M* est *διὸ δεῖ τὰ τοιαῦτα μὴ ἀγνοεῖν*: expunxit H ‖ 6. *προγιγνώσκειν* H: *προγινώσκειν M* ‖ *μήτε ὁπότε* Sauppius: *μήτε ὅπου στῆναι M* (*μήτε ὅπου στήσει* C, *μήτε ὅπου στῆναι ἔσται* uel *ὑπάρξει* Meinekius, *μήτε ὅπου στήσεται* uel *στῆναι δεήσει* Hertlinus, *μήτε ὅπου πράξει* H; an scribendum *μήτε ὅπου ἔσται μήτε ὁπότε φυλάξει* eiecto *τῆς πόλεως*? ‖ 8. *πάντα* inclusi Herchero suadente ‖ 11. *μὴ προειδότων* — 14. *πράσσειν* inclusi | *μὴ οὖν προειδέναι* scribi uult H ‖ 12. *ἀγνοοῦντες M* (*ἀγνοούντων* puto hunc interpolatorem scripsisse: *ἀγνοεῖν πάντας* T, *ἀγνοεῖν* H) ‖ 14. *οὐ* Haasius: *οὗ M* | *προειδέναι ἃ μέλλει* Haasius: *προϊέναι ἀμελεῖ* cod. Cas. (in *M* periit) ‖ 15. *φυλακείων* H: *φυλάκων M* (*φυλακίων* T) ‖ 16. *φυλακίου M* ‖ 17. *προφυλασσόντων* C: *τῶν προφυλασσόντων M* 1 (*προφυλασσέτω* malit H) ‖ 18. *φυλάκιον M* | *ἄλλος ἐπὶ* H: *ἄλλος εἰς M* ‖ 19. *ἄλλοι* add. T ‖ 20. *ἅπαντας* cod. Cas.: *ἅπα . . . πάντας M*

μων. [καὶ οὕτω πολλοί τε ἅμα περιοδεύσουσι καὶ μικρὸν ἕκαστος 10
χωρίον κινηθήσεται, καὶ οὐ θαμὰ οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς δια-
τελοῦσι, πυκνὰ ἄλλων προφυλάκων παρ' ἄλλοις γιγνομένων φύ-
λαξι. τούτου δὲ οὕτω πρασσομένου οὐκ ἄν τι ἐκ τῶν φυλάκων
νεωτερισθείη.] *τοὺς δὲ προφυλάσσοντας ἀντιπροσώπους* 11
ἀλλήλοις ἑστάναι· οὕτω γὰρ ἂν πάντα ὑπ' αὐτῶν
βλέποιτο, καὶ ἥκιστ' ἂν ὑπό τινων ἀγρευθεῖεν λάθρᾳ
προσελθόντων, [ἅπερ ἤδη γεγονότα περὶ τὰ ἡμεροσκοπεῖα δε-
δήλωται.] *ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς καὶ σκοτειναῖς νυξὶν* 12
ἄλλην <καὶ ἄλλην> αὐτοὺς λίθους βάλλειν εἰς τὸ ἔξω
μέρος τοῦ τείχους, καὶ ὡς δὴ ὁρωμένους τινὰς ὑπ' αὐτῶν
ἐρωτώντων τίνες εἰσίν· ἀπὸ ταὐτομάτου γὰρ ἂν γνω-
σθεῖέν τινες προσπελάζοντες. ἂν δὲ δοκῇ, καὶ εἰς τὸ ἔσω 13
μέρος [τῆς πόλεως] *τὸ αὐτὸ ποιεῖν. οἱ δέ τινες τοῦτό φασι*
βλαβερὸν εἶναι· τοὺς γὰρ προσιόντας τῶν πολεμίων
ἐν τῷ σκότει προαισθάνεσθαι <ὅτι> οὐ προσιτητέον
ἐστίν. ἄριστον δ' ἐν <ταῖς> τοιαύταις νυξὶν ἔξω τοῦ 14
τείχους κύνας προσδεδέσθαι νυκτερεύοντας, οἵπερ ἐκ

---

1. *καὶ οὕτω — 5. νεωτερισθείη* inclusi | *πολλοί τε ἅμα* H: *πολλοί τε καὶ ἅμα M* | *περιοδεύσουσι* Meierus: *περιοδεύουσιν M* | *ἕκαστος* C: *ἕκαστον M* ‖ 2. *καὶ οὐ θαμὰ* Hertlinus: *καὶ οὐδ' ἅμα M* (*οὐδ' ἀεὶ* H) ‖ 3. *προφυλάκων* C: *φυλάκων M* | *γινομένοις M* | *φύλαξιν* C: *προσφύλαξιν M* ‖ 4. *οὐκ ἄν τι* Sauppius: *ὅταν τι M* (*ἥκιστ' ἄν τι* Kirchhoffius) ‖ 5. *τοὺς δὲ προφυλάσσοντας* Kirchhoffius: *τούσδε προφυλάσσωσιν M* (*τοὺς δὲ οἳ ἂν προφυλάσσωσιν* Sauppius, *τούσδε οἳ ἂν προφυλάσσωσιν* (ad praecedentia relatum) ** *φυλάσσωσιν, ἀντιπ.* etc. T) ‖ 6. *πάντα* H: *πάντῃ* Par. | *ὑπ'* T: *ἀπ' M* ‖ 7. *βλέποιτο* H: *βλέποιντο M* | *ἥκιστ' ἂν* H: *ἥκιστα M* ‖ 8. *προσελθόντων* T: *προελθόντων* Par. | *ἡμεροσκοπεῖα* Hertlinus: *ἡμεροσκόπια* Par. | *ἅπερ — δεδήλωται* inclusi auctore H ‖ 9. *ἄλλην <καὶ ἄλλην>* C: *ἄλλην M* ‖ 11. *ὁρωμένων τινῶν* legendum esse suspicatur H ‖ 12. *εἰσὶν* H: *εἶεν M* ‖ 14. *τῆς πόλεως* inclusi H auctore | *φασὶν M* ‖ 16. *<ὅτι> οὐ προσιτητέον* Hauptius: *οὐ προσπηγαιον M* ‖ 17. Post *ἐστὶν* in *M* est *διὰ τὴν φωνήν τε τῶν περιόδων καὶ τὸ βάλλειν ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν σιγώμενον τόπον* | *ταῖς* addidit H ‖ 18. *τείχους* Hertlinus: *τείχεος M* | *κύνας* C: *κύνα M*

πλείονος ἐμφανιοῦσι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων κατάσκο-
πον προσπελάζοντα τῇ πόλει λαθραίως ἢ <τὸν> πειρώ-
μενον αὐτομολεῖν· ἅμα δὲ καὶ τὸν φύλακα, ἐὰν τύχῃ
15 καθεύδων, ἐγεροῦσι διὰ τὸν ὑλαγμόν. ᾗ δ' ἂν τῆς
πόλεως εὐπρόσοδα καὶ εὐεπίθετα τοῖς πολεμίοις ᾖ,
τῇδε φύλακας καθιστάναι τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημέ-
νους καὶ ἐντιμοτάτους τε καὶ τῶν μεγίστων μετ-
έχοντας <ἐν> τῇ πόλει· μάλιστα γὰρ ἂν αὐτοῖς προσ-
ήκοι μὴ πρὸς ἡδονὰς τραπέσθαι, ἀλλὰ μεμνημένους
16 τοῖς αὐτῶν ἂν προσέχειν. <ἐν> δὲ ταῖς πανδήμοις
ἑορταῖς χρὴ τῶν κατὰ <τὴν> πόλιν φυλάκων ὅσοι ἂν
ὦσι μάλιστα ὕποπτοι καὶ ἄπιστοι ἀφίεσθαι ἀπὸ τῶν
17 φυλακείων κατ' οἰκίας ἑορτάζειν. καὶ ἅμα μὲν πο-
λυωρεῖσθαι δόξουσιν, ἅμα δὲ οὐδὲν ἂν ἐπ' αὐτοῖς
εἴη πρᾶξαι. ἀντὶ δὲ τούτων ἄλλους εἰς τὰ φυλακεῖα
καθιστάναι πιστοτέρως ἔχοντας· περὶ γὰρ τὰς ἑορτὰς
18 μάλιστα οἱ βουλόμενοί τι νεωτερίζειν ἐγχειροῦσιν. ὅσα
δὲ πάθη γέγονε περὶ τοὺς τοιούτους καιρούς, ἐν
19 ἄλλοις δεδήλωται. ἀγαθὸν δὲ ἅμα τούτοις μηδὲ τὰς
ἀναβάσεις ἐπὶ τὸ τεῖχος εὐπόρους εἶναι ἀλλὰ κλει-
στάς, ἵνα μηδενὶ ἐγγίγνηται προκαταλαμβάνειν τι τοῦ

---

1. κατάσκοπον προσπελάζοντα H: κατάσκοπον ἢ αὐτόμολον προσπελάζοντα *M* | 2. ἢ <τὸν> πειρώμενον αὐτομολεῖν H: ἢ πῇ ὁρμώμενον αὐτομολοῦντα *M* ‖ 4. ἐγεροῦσι C: ἐγείρουσι *M* ‖ 5. ᾖ C: ἢ *M* ‖ 8. ἐν addidit Hertlinus; confert H XXXVIII 3 | προσήκοι T: προσήκει *M* ‖ 9. ἀλλὰ μεμνημένους τοῖς αὐτῶν ἂν προσέχειν scripsi, τοῖς αὐτῶν illo ex lin. 12 ὕποπτοι τοῖς αὐτῶν huc transposito: ἀλλὰ μεμνημένους ἂν προσέχειν *M* ‖ 10. <ἐν> δὲ ταῖς Haasius: δὲ ταῖς Par. ‖ 11. τὴν inseruit Sauppius | ὅσοι ἂν ὦσι H: ὅσοι ἐν σώμασι *M* ‖ 12. τοῖς αὐτῶν, quod post ὕποπτοι in *M* est, ex hoc loco remoui uide ad l. 9 ‖ 13. φυλακίων Par. | καὶ ἅμα C: καὶ ἀλλὰ *M* ‖ 16. Post περὶ γὰρ τὰς ἑορτὰς in *M* est τοὺς τοιούτους καιρούς: expunxit H ‖ 18. πάθη Hertlinus: πάθεα *M* | τοὺς τοιούτους καιροὺς C: τοῦ στοιχείου τοὺς καιροὺς *M* ‖ 19. δεδήλωται H: δηλοῦται *M* | ἀγαθὸν T: ὁμαλὸν *M* (καλὸν C) ‖ 21. ἐγγίνηται *M* | τι Kirchhoffius: ἔτι *M*

τείχους βουλομένῳ ἐνδοῦναι τοῖς πολεμίοις, [ἀλλ' ὦσι φύλακες οὓς ἂν σὺ βούλῃ ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῦ τείχους διατελοῦντες καὶ μὴ καταβαίνοντες,] *ἄν τέ τινες ἔξωθεν τῆς πόλεως λάθωσιν ὑπερβάντες, μὴ ῥᾳδίως διὰ ταχέων καταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν μὴ θέλωσιν ἀφ' ὑψηλῶν καταπηδῶντες κινδυνεύειν* [καὶ μήτε λαθεῖν μήτε φθάσαι. πρέποι δ' ἂν τὸ παρασκεύασμα τοῦτο περὶ τὰς ἀναβάσεις καὶ ἐν τυράννου ἀκροπόλει.] *μετὰ δὲ* 20
τὴν † ἔξω ναυμαχίαν ἐπιβουλευόμενος ὁ φρούραρχος Νικοκλῆς, ⟨τὰς⟩ ἀναβάσεις κλειστὰς ποιήσας κατέστησε φύλακας ἐπὶ τῷ τείχει, ἔξω δὲ τῆς πόλεως περιοδείας ἐποιεῖτο μετὰ κυνῶν· προσεδέχετο γὰρ ἔξωθέν τινα ἐπιβουλήν. ἐν ὁμονοοῦσι δὲ καὶ μηδενὸς ὑπόπτου 21
ὄντος ἐν τῇ πόλει ἐν ⟨τοῖς ἐπὶ⟩ τῷ τείχει φυλακείοις δεῖ τὰς νύκτας λύχνα καίεσθαι ⟨ἐν⟩ λαμπτῆρσιν, ἵνα καθ' οὓς ἄν τι προσπελάζῃ πολέμιον, ἄρωσι τῷ στρατηγῷ τὸν λαμπτῆρα. ἐὰν ⟨δὲ⟩ μὴ φαίνηται πρὸς τὸν 22
στρατηγὸν ὁ λαμπτὴρ τόπου κωλύοντος, ἄλλος ⟨ἐπ' ἄλλῳ⟩ διαδεκτὴρ ὑπολαμβάνων λαμπτῆρι σημαινέτω τῷ στρατηγῷ, ὁ δὲ στρατηγὸς τὸ ἐμφανιζόμενον αὐτῷ τοῖς ἄλλοις φύλαξι δηλούτω ⟨τῇ⟩ σάλπιγγι ἢ

---

1. *ἀλλ' ὦσι* — 3. *καταβαίνοντες* inclusi ‖ 2. *βούλῃ* Hertlinus: *βούλει M* ‖ 3. *καταβαίνοντες* C: *καταβαίνουσιν M* (ceterum Herchero quoque *καὶ μὴ καταβαίνοντες* delendum uidetur) ‖ 6. *ἀφ' ὑψηλῶν* Hertlinus: *ἀπ' ἀλλήλων M* ‖ 7. *καὶ μήτε* — 8. *ἀκροπόλει* inclusi | *προτρέποι M* ‖ 9. *ἔξω M* (*ἐν Νάξῳ* C, *ἐν Κιτίῳ* T) | *ἐπιβουλευόμενος* C: *ἐπιβουλευομένοις M* ‖ 10. *νικοκλης M* | *τὰς* inseruit H ‖ 11. *περιοδείας* C: *περιοδίας M* ‖ 12. *προσεδέχετο* H: *προσεδέχοντο M* ‖ 13. *ὑπόπτου ὄντος* Kirchhoffius: *ὑποπτεύοντος M* (*μηδενὸς μηδένα ὑποπτεύοντος* Meinekius, *μηδενὸς ὑποπτευθέντος* Hertlinus, *μηδενὸς ὑποπτεύοντος τὸν πέλας* H) ‖ 14. *ἐν τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φυλακείοις* T: *ἐν τῶ τείχει φυλακείοις M* (*ἐν τοῖς ἐν τῷ τ. φ.* C) ‖ 15. *ἐν* add. C ‖ 17. *δὲ* add. C ‖ 18. *ἄλλος ⟨ἐπ' ἄλλῳ⟩ διαδεκτὴρ* H coll. VI 2: *ἄλλος διαδέκτηρ M* ‖ 19. *σημαινέτω* H: *φαινέτω M* ‖ 21. *τῇ* addidit H | *ἢ τοῖς δρομοκήρυξι* T: *τοῖς δρομοκήρυξιν ἢ M*

23 τοῖς δρομοκήρυξιν, ὁποτέρως ἂν συμφέρῃ. κατὰ δὲ
τοὺς καιροὺς τούτους καὶ οὕτω περὶ τὰς φυλακὰς
διατελούντων παραγγελλέσθω τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, ὅταν
σημανθῇ, μηδένα ἐξιέναι· ἐὰν δέ τις ἐξίῃ ἐπί τινα
πρᾶξιν ἀναγκαῖον, μετὰ λαμπτῆρος πορεύεσθαι, ἵνα
24 πόρρωθεν κατάδηλος ᾖ τοῖς περιοδεύουσι. μηδ' ἐργά-
ζεσθαι μηδένα δημιουργὸν ⟨ἢ⟩ χειροτέχνην, ἵνα μὴ
ψόφοι ἀπατηλοὶ γίγνωνται τοῖς φύλαξιν. ὃν δ' ἂν
τρόπον ἴσως καὶ κοινῶς μακροτέρων ἢ βραχυτέρων
⟨τῶν⟩ νυκτῶν γιγνομένων ἅπασιν αἱ φυλακαὶ γίγνοιντο,
25 πρὸς κλεψύδραν χρὴ φυλάσσειν. ταύτην δὲ συμβάλ-
λειν διαδοχῇ ⟨μιᾶς⟩ μερίδος, μᾶλλον δὲ αὐτῆς κεκη-
ρῶσθαι τὰ ἔσωθεν, καὶ μακροτέρων μὲν γιγνομένων
τῶν νυκτῶν ἀφαιρεῖσθαι τοῦ κηροῦ, ἵνα πλέον ὕδωρ
χωρῇ, βραχυτέρων δὲ προσπλάσσεσθαι, ἵνα ἔλασσον
δέχηται. [περὶ μὲν οὖν φυλακῶν ἰσότητος ἱκανῶς μοι δεδη-
λώσθω.]

26 Ἐν δὲ τοῖς ἀκινδυνοτέροις τοὺς ἡμίσεις τῶν προ-
γεγραμμένων εἰς τὰς φυλακὰς καὶ περιοδείας χρὴ
τετάχθαι, [καὶ οὕτω τὸ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς νύκτα ἑκάστην
φυλάξει·] ἀκινδύνων δὲ καὶ εἰρηναίων ὄντων ἐλάχιστά
27 τε καὶ ἐλαχίστους τῶν ἀνθρώπων ὀχλεῖν.

Καὶ ἐν ταῖς περιοδείαις χρὴ σκυταλίδα ἔχουσαν

---

4. σημανθῇ Kirchhoffius: σημειωθῇ *M* ‖ 7. ἢ ante χειροτέχνην addidit Meinekius ‖ 8. ἀπατηλοὶ scripsi: ἀπό τινων *M* (ἀπ' αὐτῶν H) | γίνωνται *M* ‖ 10. τῶν addidit Kirchhoffius | γινομένων *M* | ἅπασιν C: καὶ πᾶσιν *M* ‖ 11. ταύτην δὲ συμβάλλειν διαδοχῇ ⟨μιᾶς⟩ μερίδος scripsi (poteram etiam ταύτῃ δὲ — διαδοχὴν exhibere): ταύτην δὲ συμβάλλειν διαδοχῇ μέριδος *M* (ταύτης δὲ συμβάλλειν εἰς διαδοχὴν τὰς μερίδας T, ταύτην δὲ μεταβάλλειν διὰ δέχ' ἡμερῶν H) ‖ 13. γινομένων *M* ‖ 15. προσπλάσσεσθαι C: προσπελάσσεσθαι *M* ‖ 16. περὶ μὲν — 17. δεδηλώσθω inclusi | φυλακῶν C: φυλάκων *M* | ἱκανῶς C: ἱκανός *M* | 18. ἡμίσεις H: ἡμίσεας *M* ‖ 19. περιοδείας C: περιοδίας *M* ‖ 20. καὶ οὕτω — 21. φυλάξει inclusi ‖ 23. καὶ ἐν ταῖς T: καὶ ἐάν

σημεῖον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ παραδίδοσθαι τῷ πρώτῳ
φύλακι, τοῦτον δὲ ⟨διδόναι⟩ τῷ ἐχομένῳ καὶ ἕτερον
ἑτέρῳ, μέχρι ⟨ἂν⟩ περιενεχθῇ ἡ σκυταλὶς κύκλῳ τὴν
πόλιν καὶ ἀνακομισθῇ παρὰ τὸν στρατηγόν· προειρῆσθαι
δὲ τοῖς φύλαξι μὴ πορρωτέρω προενεγκεῖν τὴν σκυτα-
λίδα τοῦ ἐχομένου φύλακος. ἐὰν δ' ὁ ἐλθὼν κατα- 28
λάβῃ τόπον ἔρημον φύλακος, πάλιν ἀποδιδόναι παρ'
οὗ ἔλαβε τὴν σκυταλίδα, ⟨ἵν'⟩ αἴσθηται ὁ στρατηγὸς
καὶ γνῷ τὸν μὴ παραδεξάμενον ἀλλ' ἐκλιπόντα τὴν
φυλακήν. ὃς δ' ἂν φυλακῆς αὐτῷ οὔσης μὴ παρῇ 29
εἰς τὸ τεταγμένον, ὁ λοχαγὸς αὐτοῦ παραχρῆμα τὴν
φυλακὴν ἀποδόσθω, ὁπόσον ἂν εὑρίσκῃ, καὶ κατα-
στησάτω ὅστις ὑπὲρ αὐτοῖ φυλάξει. ἔπειτα ⟨ὁ⟩ πρό-
ξενος αὐτοῦ ἀποδιδότω τῷ πριαμένῳ τὴν φυλακήν,
ὁ δὲ ταξίαρχος αὐτὸν τῇ ὑστεραίᾳ ζημιούτω τῇ νο-
μιζομένῃ ζημίᾳ.

Ἐπεξόδους δὲ ποιούμενον λαθραίους ἐν νυκτὶ **23**
τοῖς προσκαθημένοις πολεμίοις τάδε προνοεῖν. πρῶ-
τον μὲν φυλάξαι ὅπως μή ⟨τις⟩ ἐξαυτομολήσῃ· ἔπειτα
φῶς ὑπαίθριον μηδὲν εἶναι, ἵνα μὴ ὁ ὑπὲρ τῆς πό-
λεως ἀὴρ πυρωδέστερος ὢν τοῦ ἄλλου ἐκφήνῃ τὸ
μέλλον. τούς τε τῶν κυνῶν ὑλαγμοὺς καὶ τῶν ἀλεκ- 2

τε *M* | περιοδείαις H: περιοδείας *M* (περιοδίαις T) | Post χρὴ in *M* est τῶν στρατηγῶν: expunxit H (χρὴ τὸν στρατηγὸν T) || 3. διδόναι adiecit H || 4. ἂν adiecit Meinekius || 5. ἀνακομισθῇ Meinekius: κομισθῇ *M* || 6. φύλαξι H: προφύλαξιν *M* || 7. δ' ὁ H: δὲ *M* || 8. πάλιν ἀποδιδόναι Sauppius: πάντ' ἀντιδιδόναι *M* (παραχρῆμα ἀποδιδόναι C, πάλιν ἀντιδιδόναι O, ἀντιδιδόναι H) || 9. ἵν' adiecit C || 10. ἐκλιπόντα C: ἐκλείποντα *M* || 13. ὁπόσον Hertlinus: πόσον δ' *M* || 14. ὁ ante πρόξενος addiderunt T | πρόξενος αὐτοῦ Sauppius: πρόξενος ἐξ αὐτοῦ *M* (πρόξενος ἐκ τῶν αὐτοῦ T) || 15. φυλακὴν *M* (κομιδὴν scribi uult H) || 18. λαθραίους (uel λαθραίας) H: λαθραίως *M* || 20. μή ⟨τις⟩ C: μὴ *M* || 21. μὴ ὁ T: μήθ' *M*

τρυγόνων τὰς φωνὰς ἀφανίζειν τόνδε τὸν καιρόν,
ἐπικαύσαντά τι τοῦ σώματος· [καὶ γὰρ αἱ τούτων φωναὶ
3 ὄρθρου φθεγγόμεναι ἐκφαίνουσι τὸ μέλλον.] *ἐποίησαν δέ τι-*
νες καὶ τοιόνδε τεχνάσαντες. στασιασμοῦ προσποιη-
τοῦ μετὰ προφάσεως εὐλόγου γενομένου παρ' αὐτοῖς,
καιρὸν τηρήσαντες καὶ ἐπεξελθόντες ἐπέθεντο παρ'
4 *ἐλπίδα τοῖς πολεμίοις καὶ κατώρθωσαν. ἤδη δέ τινες*
τειχήρεις ὄντες καὶ ὧδε ⟨ἔλαθον ἐπεξ⟩ελθόντες. τὰς
μὲν πύλας ἀνέδειμαν ὁρατῶς τοῖς πολεμίοις· ᾗ δὲ
μάλιστα εὐεπιθέτους εἶχον τοὺς ἐναντίους, ταύτῃ κατ-
επέτασαν ἱστίον, καὶ ἀνῇραν διὰ χρόνου τινός, ὥστε
κατ' ἀρχὰς μὲν θαυμάσαι τοὺς πολεμίους, ὕστερον
5 *δὲ καὶ πολλάκις γιγνομένου ἀμέλειαν εἶχον. οἱ δὲ*
ἐν τῇ πόλει ἐν νυκτὶ διελόντες τοῦ τείχους ὅσον
ἤθελον, καὶ ἀντιδομὴν παρασκευασάμενοι κατεπέτασαν
τὸ ἱστίον, τηρήσαντες δὲ καιρὸν ⟨καὶ⟩ ἐπεξελθόντες
ἐπέθεντο παραδόξως τοῖς πολεμίοις· [ποιοῦντες δὲ ταῦτα
6 ἐφύλασσον μή τις αὐτομολήσῃ.] *οὐ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς νυ-*
ξὶν ἀσκέπτως μετ' ὄχλου ἐκπορευτέον. οἷα καὶ ἐν
τοῖς ⟨τοιούτοις⟩ καιροῖς τῶν ἐπιβουλευόντων τινὲς τε-
χνάζουσιν, οἱ μὲν ἔσω τῆς πόλεως οἱ δὲ καὶ ἔξωθεν,

---

1. *φωνὰς M* (*ᾠδὰς* H) | Post *ἀφανίζειν* in *M* est *ἄφωνα ποιοῦντα*: expunxit H ‖ 2. *καὶ γὰρ* — 3. *τὸ μέλλον* inclusi suadente H in Herm. VII p. 242. Idem enim cum proponerem Prolegom. meor. pg. 26, fugiebat me in hanc suspicionem Hercherum ante me incidisse l. l. | *ἐποίησαν* H: *ἐποιήσαντο M* ‖ 5. *γενομένου* C: *γενομένης M* ‖ 8. *ἔλαθον ἐπεξελθόντες* T: *ἐλθόντες M* (*ἐπεξῆλθον* O) ‖ 10. *εὐεπιθέτους εἶχον τοὺς ἐναντίους* H: *εὐεπιθέτως εἶχεν τοῖς ἐναντίοις M* ‖ 11. *ἱστίον* H: *ἀγγεῖον M* (*ἀγ* ex *αν* terminatione praecedentis uocis exortum uidetur) *ἄρμενον* Hertlinus (*ἀκάτειον* Kirchhoffius) | *ἀνηραν M* ‖ 12. *κατ* C: *καὶ M* ‖ 13. *γινομένου M* ‖ 16. *καὶ* post *καιρὸν* addidit H ‖ 17. *ποιοῦντες* — 18. *αὐτομολήσῃ* Sauppius inclusit coll. §. 23 ‖ 18. Post *αὐτομολήσῃ* in *M* est *διὸ δεῖ μηδὲν τῶν τοιούτων παρορᾶν*: expunxit H ‖ 19. *ἐκπορευτέον* C: *ἐκπορευταῖον M*. Post hanc uocem lacunam esse putat H ‖ 20. *τοιούτοις* add. C

[προσάγεσθαι βουλόμενοι τοιοῖσδε ἀπατήμασι], *πυρσεύσαντές*
τι ἢ ἐμπρήσαντες νεώριον ἢ γυμνάσιον ⟨ἢ⟩ ἱερὸν πάν-
δημον ἢ δι' ὅπερ ἂν ἔξοδος γένοιτο πλήθους ἀν-
θρώπων οὐ τῶν τυχόντων. [πρᾶξις δὲ καὶ ἥδε ἐξοισθή- 7
σεται ἐξ ἀρχόντων ⟨γεγενημένη⟩. προητοίμασαν κατὰ τὴν
χώραν θόρυβον γενέσθαι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν ἀγγελ-
θῆναι κλωπῶν ἐπιβουλήν, δι' ὅπερ ἔμελλον οἱ πολῖται σπεύσειν
εἰς βοήθειαν. γενομένου δὲ τούτου οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ συν- 8
εθέλοντες τοὺς πολίτας παρεκάλουν εἰς βοήθειαν. ἐπεὶ δ' ἠθροίσθη
τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν πρὸς τὰς πύλας σὺν ὅπλοις, τοιόνδε
ἐτεχνάσαντο. προεῖπον οἱ ἄρχοντες τοῖς ἠθροισμένοις ὅτι τρία 9
μέρη αὐτοὺς γενομένους δεῖ ἐνεδρεῦσαι μικρὸν ἀπωτέρω τῆς
πόλεως, παραγγείλαντες ἃ προσῆκε πρὸς τὰ μέλλοντα, τοῖς δὲ
ἀκούουσιν ἦν ἀνύποπτα. καὶ τοὺς μὲν ἐξαγαγόντες ἐκάθισαν εἰς 10
χωρία ἐπιτήδεια ὡς ἐνεδρεύσοντας τοῖς ἐμβεβληκόσι πολεμίοις·
αὐτοὶ δὲ λαβόντες σώματα αὐτοῖς συνίστορα τῆς πράξεως προ-
επορεύοντο ὡς κατασκεψόμενοί τε τὰ ἀγγελλόμενα καὶ προκινδυ-
νεύσοντες τῶν ἄλλων, ἵνα δῆθεν προαγάγοιεν τοὺς πολεμίους εἰς
τὰς ἐνέδρας ὡς ὑποφεύγοντες. πορευθέντες δὲ εἰς τόπον ὅπου 11

---

1. *προσάγεσθαι — ἀπατήμασι* inclusi H auctore ‖ 2. *ἢ* ante *ἱερὸν* addidit C ‖ 3. *διόπερ M* ‖ 4. Post *ἀνθρώπων* in *M* est *καί*: expunxit H | Post *τυχόντων* in *M* est *προνοοῦντα οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα μὴ ἑτοίμως ἀποδέχεσθαι*: expunxit H | *πρᾶξις δὲ καὶ ἥδε ἐξοισθήσεται ἐξ ἀρχόντων ⟨γεγενημένη⟩* scripsi (cf. XI 2: *ὅσαι ἐξ ἀρχόντων γεγόνασι*): *πράξεις δὲ καὶ ωδε ἐξοισθήσεται ἐξαρχόντων M* (*πρᾶξις δὲ καὶ ὧδε ⟨γεγενημένη⟩ ἐξοισθήσεται ἐξ ἀρχόντων* C, *πρᾶξις δὲ καὶ ἥδ' ἐξοισθήσεται ἐξ ἀρχόντων* T). Ceterum inclusi totum hoc exemplum inde a *πρᾶξις* — pg. 50, 5: *ἐδέχοντο* (§ 7—11) ‖ 5. *προητοίμασαν* H: *προετοιμάσαντες M* (*προητοίμασαν ὡς* Hertlinus; an *⟨ἐποίησαν ξένους⟩ προετοιμάσαντες*? ‖ 7. *διόπερ M* | *πολίται M* ‖ 8. *οἵ τε* T: *οἵ γε M* | *συνεθέλοντες* T: *συνελθόντες M* ‖ 9. *πολίτας* C: *πολεμίους M* | *ἐπεὶ δ'* T: *ἐπειδὴ M* ‖ 10. *σὺν ⟨τοῖς⟩ ὅπλοις* malit H ‖ 13. *προσῆκεν M* | *τὸ μέλλον* scripsit H ‖ 17. *κατασκεψόμενοί* C: *κατακοψόμενοί M* | *τὰ ἠγγελμένα* malit Kirchhoffius | *προκινδυνεύσοντες* Hertlinus: *προκινδυνεύοντες M* ‖ 18. *δῆθεν* C: *μηθὲν M*

ἣν αὐτοῖς ξενικὸν προητοιμασμένον κρυφαίως κομισθὲν κατὰ θάλατταν, ἀναλαβόντες ἔφθασαν καὶ ἔλαθον εἰσαγαγόντες εἰς τὴν πόλιν κατ' ἄλλας ὁδούς, ὡς τοὺς ἐπεξελθόντας πολίτας πάλιν ἀπαγαγόντες· τὴν δὲ πόλιν καταλαβόντες τοῖς ξένοις τῶν ἐν ταῖς ἐνέδραις ὄντων τοὺς μὲν ἐφυγάδευον τοὺς δὲ ἐδέχοντο.]

24 Παραδιδόντα δὲ συνθήματα δεῖ προνοεῖν, ἐὰν
τύχῃ τὸ στράτευμα μιγάδες ὄντες ἀπὸ πόλεων ἢ
ἐθνῶν, ὅπως μή, ἂν παρέχῃ τὸ ἓν εἶδος δύο ὀνό-
2 ματα, ἀμφιβόλως παραδοθήσεται, οἷον τάδε, Διόσ-
κοροι Τυνδαρίδαι, Ἄρης Ἐνυάλιος, Ἀθηνᾶ
Παλλάς, ξίφος ἐγχειρίδιον, λαμπὰς φῶς, καὶ
ἄλλα ὁμότροπα τούτοις, ἅπερ δυσμνημόνευτά ἐστι καὶ
βλάβην φέρει, ἐὰν κατὰ γλῶσσάν τις παραγγέλλῃ καὶ
3 μὴ κοινότατα πᾶσιν. ἐν μιγάσιν οὖν ξένοις οὐ δεῖ
τὰ τοιαῦτα παραγγέλλειν, οὐδὲ ἐν ἔθνεσι συμμάχοις.
οἷον Χαριδήμῳ Ὠρείτῃ περὶ τὴν Αἰολίδα συνέβη,
4 καταλαβόντι Ἴλιον τρόπῳ τοιῷδε. τῷ ἄρχοντι τοῦ
Ἰλίου ἦν οἰκέτης ἐκπορευόμενος ἐπὶ λείαν ἀεί, καὶ
μάλιστα ἐν ταῖς νυξὶν ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο
5 εἰσάγων τὰ ἀγρευθέντα ἑκάστοτε. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ
τοῦτον καταμαθὼν ὁ Χαρίδημος ταῦτα πράσσοντα
οἰκειοῦται, καὶ εἰς λόγους κρυφαίους ἀφικόμενος δι-
ομολογεῖται, καὶ ἔπεισεν αὐτὸν ἐκπορευθῆναι ἐν ῥητῇ

---

1. κρυφαίως κομισθὲν C: κρυφαι ὡς κονισθέντες *M* ‖ 5. Post ἐδέχοντο in *M* est διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν καὶ μὴ ἀλογίστως νύκτωρ εἰς πολεμίους ἔξοδον πλήθους ποιεῖσθαι: deleuit H ‖ 9. Διόσκοροι Meinekius: διόσκουροι *M* ‖ 10. Post Τυνδαρίδαι in *M* est περὶ ἑνὸς εἴδεος δύο ὀνόματα οὐ τὰ αὐτὰ καὶ ἄλλοτε δὲ: expunxit H | ἀθηνὰ *M* ‖ 12. Post ἐστι in *M* est παρὰ τὰ νομιζόμενα ἑκάστῳ ἔθει (ἔθνει?) τῶν ἀνθρώπων: expunxit H ‖ 13. καὶ μὴ κοινότατα πᾶσιν H coll. § 15: ἢ κοινόν τι ἅπασιν (ἢ μὴ κοινόν τι ἅπ. Meierus) ‖ 14. μιγάσιν T: μιγάσι δ' *M* ‖ 20. εἰσάγων C: εἰς ἀγρὸν *M* ‖ 21. τοῦτον Sauppius: τούτῳ *M*

νυκτὶ ὡς ἐπὶ λείαν· μεθ' ἵππου δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν
ἐξελθεῖν [ἐν τῇ νυκτὶ], ἵνα αἱ πύλαι αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν.
γενόμενος δ' ἔξω καὶ διαλεχθεὶς τῷ Χαριδήμῳ ἔλαβε 6
παρ' αὐτοῦ ξένους ὡς τριάκοντα τεθωρακισμένους
καὶ ἔχοντας ἐγχειρίδια καὶ περικεφαλαίας [κρυφαίας].
ἀπήγαγέ τε οὖν αὐτοὺς ἐν ἐσθῆτι φαύλῃ κρύψας τὰ 7
ὅπλα, καὶ ὁμοιώσας αἰχμαλώτοις· ⟨καὶ⟩ μετ' αὐτῶν
[γυναικῶν καὶ παιδαρίων, καὶ τούτων ὡς αἰχμαλώτων] εἰσεπο-
ρεύετο ἀνοιχθεισῶν αὐτῷ τῶν πυλῶν διὰ τὸν ἵππον.
ὅπου δὴ εὐθὺς [οἱ] εἰσελθόντες ⟨τοῦ⟩ ἔργου ἔσχοντο· τὸν 8
δὲ πυλωρὸν ἀποκτείναντες [καὶ εἰς ἄλλας ξένας πράξεις ὁρμή-
σαντες] καὶ τῶν πυλῶν ἐγκρατεῖς ὄντες, ἐφ' ἃς εὐθύς,
οὐ πόρρω ὄντος τοῦ Χαριδήμου, παρῆσαν τάξεις,
[καὶ] κατέλαβον τὸ πόλισμα. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς 9
εἰσεπορεύθη μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. ἅμα δὲ τού- 10
τοις καὶ τοιόνδ' ἔπραξε. τοῦ στρατεύματός τινι μέρει
ἐνέδρας ἐποιήσατο, προνοήσας ὅτι παρέσοιτο βοήθεια
ἐπὶ τὸ χωρίον, ὅπερ συνέβη· εὐθὺς γὰρ αἰσθόμενος
Ἀθηνόδωρος Ἴμβριος, ὢν οὐ πόρρω μετὰ στρατεύ-
ματος, ἐπειρᾶτο βοηθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον. ἔτυχε δὲ 11
καὶ αὐτὸς ἀγχίνως μάλα ἀνθυποπτεύσας, καὶ οὐ τὰς

---

2. *ἐν τῇ νυκτὶ* inclusi Herchero et Sauppio auctoribus | Post *ἀνοιχθεῖεν* in *M* legitur *ἀλλὰ μὴ κατὰ τὴν διάλυσιν ἢ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα ὥσπερ εἰώθει εἰσελθών*: expunxit H ‖ 4. *αὐτοῦ* C: *αὐτῶν M* ‖ 5. Post *ἐγχειρίδια* in *M* est *καὶ ὅπλα*: del. H | *κρυφαίας* C: *κορυφαίας M*; inclusi Sauppio auctore ‖ 6. *ἀπήγαγέ* T: *ὡς ἀπήγαγεν M* | Post *αὐτοὺς* in *M* est *ἐν τῇ νυκτὶ*: expunxit H | *κρύψας* scripsi: *καὶ ἔκρυψε M* (*καὶ ἔκρυψε τὰ ὅπλα* Herchero erant suspecta) ‖ 7. *⟨καὶ⟩ μετ' αὐτῶν* scripsi: *μετ' ἄλλων M* ‖ 8. *γυναικῶν καὶ παιδαρίων καὶ τούτων ὡς αἰχμαλώτων* inclusi ‖ 10. *οἱ* inclusi (*οἱ ξένοι* scribi uult H) | *τοῦ* ante *ἔργου* inseruit Sauppius | *ἔσχοντο* H: *εἴχοντο M* | *τὸν δὲ* scripsi: *τόν τε M* ‖ 11. *καὶ εἰς — ὁρμήσαντες* inclusi ‖ 12. *ἐγκρατεῖς ὄντες M*; an *κρατήσαντες*? ‖ 14. *καὶ* ante *κατέλαβον* ex dittographia natum inclusi ‖ 16. *ἔπραξεν M* ‖ 21. *βαγχίνως M* | *μάλα* H: *πάλιν M* (*πάνυ* Meinekius) | *ἀνθυποπτεύσας* C: *ἂν ὑποπτεύσας M*

ἐνεδρευομένας ὁδοὺς ἐπορεύθη πρὸς τὸ Ἴλιον, ἀλλὰ
ἄλλας πορευθεὶς ἔλαθέ τε ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ἦλθε πρὸς
12 τὰς πύλας. καὶ ἔλαθόν τινες ⟨τῶν σὺν αὐτῷ⟩ εἰσελ-
θόντες εἰς τὴν πόλιν ἐν τῷ θορύβῳ, ὡς τοῦ Χαρι-
13 δήμου ὄντες στρατεύματος. ἔπειτα πρὸ τοῦ πλείους
εἰσελθεῖν ἐγνώσθησαν τῷ συνθήματι καὶ οἳ μὲν ἐξ-
έπεσον αὐτῶν, οἳ δὲ περὶ τὰς πύλας διεφθάρησαν·
τοῖς μὲν γὰρ ἦν τὸ σύνθημα Τυνδαρίδαι, τοῖς δὲ
14 Διόσκοροι. καὶ παρὰ τοῦτο ἐγένετο ⟨τὴν⟩ πόλιν μὴ
ἀντικαταληφθῆναι παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ Ἀθηνοδώρου
ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί. παραγγέλλειν οὖν χρὴ τὰ συν-
θήματα εὐμνημόνευτά τε καὶ ὡς μάλιστα ἀδελφὰ ταῖς
15 μελλούσαις πράξεσι γίγνεσθαι, οἷον τάδε. ἐπὶ μὲν
ἄγραν πορευόμενον Ἄρτεμιν Ἀγροτέραν, ἐπὶ δὲ κλο-
πήν τινα πράξεως Ἑρμῆν Δόλιον, ἐπὶ δὲ βιασμὸν
Ἡρακλέα, ἐν δὲ τοῖς φανεροῖς ἐγχειρήμασιν Ἥλιον
καὶ Σελήνην, καὶ ὡς μάλιστα ὁμότροπα τούτοις καὶ
16 κοινότατα πᾶσιν. Ἰφικράτης δὲ οὐδὲ ⟨τὸ⟩ αὐτὸ σύν-
θημα ἐκέλευε τὸν περίοδόν τε καὶ φύλακα ἔχειν,
ἀλλὰ ἕτερον ἑτέρῳ δεδόσθαι, ἵνα ὁ μὲν πρότερος
ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνηται Ζεὺς Σωτήρ, ἐὰν τοῦτο ἔχων
τύχῃ, ὁ δ' ἀντερωτηθεὶς Ποσειδῶν· οὕτω γὰρ ἂν
ἥκιστα σφάλλοιντο ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἐξαυτομο-

3. ἔλαθόν τινες ⟨τῶν σὺν αὐτῷ⟩ εἰσελθόντες H: ἔλαθόν τινες συνελθόντες *M* (συνεισελθόντες T) ‖ 5. πλείους H: πλείονος *M* (πλείονας C) ‖ 8. τοῖς δὲ C: τοῦ δὲ *M* ‖ 9. Διόσκοροι C: διοσκουροι *M* | ⟨τὴν⟩ πόλιν H: πάλιν *M* (πόλιν T) ‖ 12. ὡς μάλιστα T: μάλιστα ὡς *M* ‖ 13. γίνεσθαι *M* ‖ 14. πορευόμενον H: πορευόμενος *M* | κλοπήν τινα πράξεως scripsi: κλοπήν τινα πράξεων *M* (κλοπὴν πράξεως H) ‖ 15. βιασμὸν C: βιασμῶν *M* ‖ 16. ἐν δὲ τοῖς H: τοῖς δὲ *M* ‖ 18. ⟨τὸ⟩ αὐτὸ C: αὐτὸ *M* ‖ 19. τὸν περίοδον C: τὴν περίοδον *M* ‖ 20. ὁ μὲν πρότερος scripsi: ὁ μὲν τὸ πρῶτον *M* (ὁ μὲν πρῶτος Hertlinus) ‖ 22. ἀντερωτηθεὶς C: ἂν ἐρωτηθεὶς *M* ‖ 23. καὶ ante σφάλλοιντο inseri uult H

λοῖτο τὸ σύνθημα. πλάνης δὲ γενομένης τοῖς φύ- 17
λαξιν ἀπ' ἀλλήλων συριγμῷ χρῆσθαι πρὸς αὑτούς,
τοῦτον δὲ προσυγκεῖσθαι· πλὴν γὰρ τῷ εἰδότι ἄγνω-
στος τοῖς ἄλλοις ἔσται [ἐάν τε Ἕλληνες ἐάν τε βάρβαροι 18
ὦσιν. προενθυμεῖν δὲ τῶν κυνῶν μὴ διὰ τὸν συριγμὸν ἀσύμφορον
ἐξ αὐτῶν ᾖ] *ἐχρήσαντο δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἐν Θήβαις τὴν*
Καδμείαν καταλαβόντες· ὅτε γὰρ ἐσκεδάσθησαν νυκτὸς
καὶ ἠγνόησαν ἑαυτούς, πρὸς συριγμὸν συνελέγοντο.
τὰ δὲ συνθήματα ἐρωτᾶσθαι κοινῶς τοῖς τε περιο- 19
δεύουσι καὶ προφύλαξιν· οὐδὲν γὰρ προσήκει τὸν
ἕτερον ἐρωτᾶν. ὡς γὰρ περίοδος καὶ πολέμιος ἂν
ἐρωτῴη.
Ἔνιοι δὲ παρασυνθήμασι χρῶνται τῶν τε κα- 25
νείων ἕνεκα καὶ πρὸς τὸ γνωρίζειν μᾶλλον τοὺς φί-
λους. εἶναι δὲ τὰ παρασυνθήματα ὡς ἰδιαίτατα καὶ 2
δυσγνωστότατα τοῖς πολεμίοις· εἴη δ' ἂν τοιάδε. ἐν
μὲν ταῖς σκοτειναῖς νυξὶ τό τε σύνθημα ἐρωτῆσαι
καὶ φωνῆσαί τι ἄλλο ἢ ψόφον ἐμφανίσαι, τὸν δὲ
ἐρωτώμενον τό τε σύνθημα ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλο

---

3. *τοῦτον* H: *τοῦτο* *M* | *ἄγνωστος* H: *ἄγνωστον* *M* ‖ 4. *ἐάν τε* — 5. *ὦσιν* inclusi; item quae sequuntur *προενθυμεῖν* — 6. *αὐτῶν ᾖ*, in his quidem Herchero obsecutus ‖ 6. *καὶ οἱ ἐν Θήβαις τὴν Καδμείαν καταλαβόντες· ὅτε γὰρ ἐσκεδάσθησαν* H: *καὶ ἐν θήβαις ὅτε τὴν καδμεῖαν καταλαβόντες ἐσκεδάσθησαν* *M* (*καὶ ἐν Θήβαις οἱ τὴν Καδμείαν καταλαβόντες· ὅτε ἐσκεδάσθησαν* T, *καὶ ἐν Θήβαις, ὅτε τὴν Καδμείαν καταλαβόντες ἐσκεδάσθησαν* — in proximis *πρὸς συριγμὸν* ⟨*δὲ*⟩ *συνελέγοντο* Meinekius) ‖ 8. *ἑαυτούς* C: *ἑαυτοῖς* *M* ‖ 9. Pro *κοινῶς* malim *κοινὸν ἔστω* ‖ 11. *ὡς γὰρ* C: *ὁ γὰρ* *M* ‖ 11. *ἂν ἐρωτῴη* C: *ἀνερωτῶν* *M* ‖ 13. *παρασυνθήμασι* T: *παρασυνθήματι* *M* ‖ 14. *ἕνεκα* H: *ἕνεκεν* *M* ‖ 15. *εἶναι δὲ τὰ παρασυνθήματα* H: *εἶναι δὲ καὶ παρὰ συνθήματα* *M* (*εἶναι δὲ δεῖ παρασ.* C, *εἶναι δὲ δεῖ τὰ παρασ.* T) ‖ 16. Post *εἴη δ' ἂν* in *M* est *τὰ παρασυνθήματα*: expunxit H ‖ 17. *ἐρωτῆσαι καὶ φωνῆσαι* H: *ἐρωτᾶν καὶ φωνεῖν* *M* ‖ 18. *ἄλλο* Hertlinus: *μᾶλλον* *M* | *ἢ ψόφον* H: *καὶ ψόφον* *M* ‖ 19. *ἀποκρίνασθαι* H: *ἀποκρίνεσθαι* *M* | *ἄλλο* ⟨*τι*⟩ H: *ἄλλω* *M* (*ἄλλο* C)

⟨τι⟩ προσυγκείμενον φωνῆσαι ἢ ψόφον ἐμφανίσαι· ἐν δὲ τοῖς φαεινοῖς χρόνοις τὸν μὲν ἐρωτῶντα τὸ σύνθημα τὸν πῖλον ἀφελέσθαι ἢ ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα ἐπι-
3 θέσθαι, ἔτι δὲ καὶ ἐπαγαγέσθαι τὸν πῖλον ἐπὶ τὸ
4 πρόσωπον καὶ ἀπαγαγέσθαι ἀπὸ τοῦ προσώπου, ἔτι δὲ καὶ τὸ δόρυ καταπῆξαι προσιόντα ἢ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν ἢ ἔχειν ἐν τῇ χειρὶ ἄραντα, τὸν δὲ ἐρωτώμενον τό τε σύνθημα ἀποκρίνασθαι καὶ τοιοῦτόν τι προσυγκείμενον ποιῆσαι.

26 Περιοδεύειν ⟨δὲ⟩ ἐν τοῖς κινδύνοις πρῶτον τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἠθροισμένων λόχων δύο ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐναλλὰξ ἀλλήλοις, διεσκευασμένους τοῖς ὑπάρχουσιν ὅπλοις καὶ * * παρασυνθήμασιν, ὥστε ἀκριβῶς ἐκ
2 πλείονος διαγνῶναι ἑαυτούς. τοὺς δὲ τὴν πρώτην φυλακὴν περιοδεύοντας ἀδείπνους χρὴ περιοδεύειν· τυγχάνουσι γὰρ οἱ τὴν πρώτην προφυλάσσοντες ἀπὸ δείπνου ὄντες ῥαθυμοτέρως τε καὶ ἀκολαστοτέρως
3 διακείμενοι. περιοδεύειν δὲ ἄνευ λαμπτῆρος, ἂν μὴ λίαν χειμὼν ᾖ καὶ σκότος· εἰ δὲ μὴ [οὕτω], ὁ λαμπτὴρ φεγγέτω εἰς ὕψος μὲν μηδέν (κεκαλύφθω γάρ τινι), ἐπὶ δὲ τὴν γῆν καὶ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν μόνον φεγ-

---

1. Pro ἐν δὲ τοῖς φαεινοῖς χρόνοις legendum esse ἐν δὲ τοῖς φαεινοτέροις suspicatur H ‖ 4. ἔτι H: ἔστιν *M* ‖ 7. χεῖρα λαβεῖν H: παραλαβεῖν *M* (μεταβαλεῖν Hauptius) | ἢ ἔχειν ἐν τῇ χειρὶ ἄραντα expunctum ab Herchero recte defenditur a Sauppio. Sequitur in *M* ἢ ἀνελέσθαι: deleuit H ‖ 9. τοιοῦτόν τι Hertlinus: τούτων τι *M* (ἄλλο τι H) ‖ 10. δὲ post περιοδεύειν inseruerunt T | Inter πρῶτον et τῶν in *M* est δὲ: deleuit H ‖ 12. Pro ὑπάρχουσιν malim ἐπαρκοῦσιν ‖ 13. Lacunam significaui, quam sic fere expleuerim ⟨τοῖς συνθήμασι καὶ⟩ παρασυνθήμασιν | παρασυνθήμασιν C: παρασύνθημα *M*, ⟨τοῖς⟩ παρασυνθήμασιν H | ὥστε Hauptius: ὡς *M* ‖ 16. ἀπὸ δείπνου ὄντες C: οτιοδειπνονοντοσ *M* ‖ 19. εἰ δὲ μὴ scripsi: εἰ δὲ μὴ οὕτω *M* (εἰ δὲ μή, οὕτως T, εἰ δὲ εἴη σκότος H, εἰ δὲ εἴη οὕτω Sauppius) ‖ 21. τὰ ante πρὸ eici uult H | τῶν ποδῶν C: τῶν δικων *M*

γέτω. ἐν ἱπποτροφούσῃ δὲ πόλει καὶ ἱππασίμῳ χει- 4
μῶνος ἱππεῦσι περιοδεύειν· ἐν γὰρ τοῖς ψύχεσι καὶ
πηλοῖς καὶ μήκεσι τῶν νυκτῶν θᾶσσον ἀνύοιτ᾽ ἂν ἡ
περιοδεία. εἶναι δὲ ἅμα τούτοις καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους 5
περιοδείας, ὥστε τινὰς μὲν τὰ ἔξω τοῦ τείχους ἐπι-
σκοπεῖσθαι, τινὰς δὲ τὰ ἔσω. [ἔχειν δὲ καὶ περιοδεύοντας 6
λίθους ἐν ταῖς σκοτειναῖς νυξί, καὶ βάλλειν ἄλλην εἰς τὸ ἔξω μέρος
τοῦ τείχους. οἱ δὲ οὐκ ἐπαινοῦσι τοῦτο διὰ τὰ προγεγραμμένα.]
ἐν ὑποψίᾳ δ᾽ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ τὰς περιοδείας εἶναι 7
κάτω τοῦ τείχους, καὶ μὴ ἀναβαίνειν τοὺς περιόδους πλὴν τῶν φυλάκων. καὶ ἐὰν ⟨τὸ⟩ στράτευμα κεκακοπαθήκῃ μάχῃ λειφθέν, ἢ διὰ τὸ πλῆθος ἀποβαλεῖν ἢ ⟨ἐκ⟩ τραυμάτων ἢ συμμάχων ἀποστάσει ἢ δι᾽ ἄλλο τι σύμπτωμα ἀθυμῇ καὶ τεταπεινωμένον ᾖ, ἐπικίνδυνά τε ᾖ ⟨τῶν⟩ πολεμίων ἐγγὺς ὄντων, χρὴ τὰ προγεγραμμένα κατὰ τὰς φυλακὰς πράσσειν καὶ τὰς πε-
ριοδείας. ἐν ⟨δὲ⟩ τοῖς τοιούτοις καιροῖς πυκνά τε χρὴ 8
περιοδεύειν, καὶ οὐ δεῖ προθυμεῖσθαι ἐν ταῖς περιοδείαις εὑρίσκειν τινὰς τῶν προφυλασσόντων ἀμελεστέρως διακειμένους διὰ ὕπνον ἢ κάματον· οὐ γὰρ συμφέρει οὕτω διακείμενον τὸ στράτευμα ἔτι ἀθυμότερον καθιστάναι, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς θεραπείαν τε

1. *καὶ ἱππασίμῳ* H: *καὶ ἐν ἱππασίμῳ M* ‖ 3. *πηλοῖς* C: *δηλοις M* (*πήλοις* cod. C) ‖ 4. *εἶναι δὲ* — 5. *περιοδείας* H: *ἐὰν δὲ* — *περιοδεύωσι M* (*ἔνιοι δὲ* — *περιοδεύουσιν* C) ‖ 5. *τὰ ἔξω* H: *εἰς τὰ ἔξω M* ‖ 6. *ἔχειν* — 8. *προγεγραμμένα* inclusi; hausta sunt ex XXII 12 ‖ 9. *ἐν ὑποψίᾳ δ᾽ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ τὰς* T: *ἐν ὑποψίᾳ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ δὲ τὰς M* ‖ 10. *τοὺς* C: *τὰς M* ‖ 11. *τὸ* ante *στράτευμα* addidit H | *κεκακοπαθήκῃ* T: *κεκακοπάθηκεν M* ‖ 12. *λειφθὲν* C: *ληφθὲν M* ‖ 13. *ἐκ* ante *τραυμάτων* addidit C ‖ 14. *ἀθυμῇ* C: *ἀθυμεῖ M* ‖ 15. *τε ᾖ* C: *τε ἢ M* | *τῶν* ante *πολεμίων* addidit H ‖ 16. *τὰς περιοδείας* scripsi cf. XXII 26: *τὰς περιόδους M* (*τοὺς περιόδους* T) ‖ 17. *ἐν ⟨δὲ⟩ τοῖς* T: *ἐν τοῖς M* | *πυκνά* Hertlinus: *πυκνάς M* | 22. Post *καθιστάναι* in *M* est *εἰκὸς δὲ ὅταν εὑρεθῇ αἰσχρόν τι ποιῶν ἀθυμεῖν*: deleuit H (defendit Sauppius)

9 *καὶ ἀνάληψιν αὐτῶν τραπέσθαι.* [καὶ περιόδους ἐν τοῖς
τοιούτοις καιροῖς ἐκ πλείονος χωρίου καταδήλους εἶναι προσιόν-
τας τοῖς φύλαξι φωνοῦντάς τι πόρρωθεν, ὅπως ἂν ἐγερθῇ ἐὰν
καθεύδῃ ὁ προφύλαξ, καὶ παρασκευάσηται ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρω-
10 τώμενον.] *ἄριστον δὲ αὐτὸν τὸν στρατηγὸν ἐν τοῖς
τοιούτοις καιροῖς ἐπιμελῶς ἑκάστοτε περιοδεύειν μετὰ
ἀπολέκτων ἀνδρῶν.* [ὑπεναντίως δὲ τούτοις διακειμένου τοῦ
11 στρατεύματος ἐπισπερχεστέρως τοὺς φύλακας ἐξετάζειν.] *ἐφο-
δεύειν τε τὸν στρατηγὸν μηδέποτε τὴν αὐτὴν ὥραν
ἀλλ' ἀεὶ διαλλάσσοντα, ἵνα μὴ προειδότες σαφῶς ἐκ
πολλοῦ χρόνου τὴν ἄφιξιν τοῦ στρατηγοῦ οἱ στρα-
12 τιῶται ταύτην μάλιστα τὴν ὥραν φυλάσσωσιν. ἀπο-
δέχονται δέ τινες καὶ τόδε ἐπαγγελλομένων τινῶν
καὶ κελευόντων. τὸν πολίταρχον, ἐὰν μὴ θέλῃ πε-
ριοδεύειν διὰ φόβον τινὰ ἢ ἀρρωστίαν, θέλῃ δὲ εἰ-
δέναι τὸν μὴ φυλάσσοντα καθ' ἑκάστην φυλακήν,
13 τάδε ποιεῖν χρή. λαμπτῆρα εἶναι προσυγκείμενον
πᾶσι τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φύλαξι, πρὸς ὃν πάντες ἀντα-
ροῦσιν οἱ προφύλακες· αἱρέσθω δὲ ἐκ τόπου ὅθεν
14 πάντες ὄψονται οἱ ἐπὶ τῷ τείχει φύλακες. ἐὰν δὲ
μὴ ὑπάρχῃ τοιοῦτος τόπος, παρασκευασθήτω ἔκ τινων
ὕψος ὡς μέγιστον. ἔπειτα ἀπὸ τούτου αἱρέσθω λαμ-*

1. *καὶ περιόδους* — 4. *τὸ ἐρωτώμενον* (§ 9) inclusi | *τοὺς* ante *περιόδους* adiecit C ‖ 2. *χωρίου* deleuit H ‖ 4. *ἀποκρίνεσθαι* *M* (*ἀποκρίνασθαι* H) ‖ 6. *ἑκάστοτε* H: *ἕκαστον* *M* | *μετὰ ἀπολέκτων ἀνδρῶν* H: *μετὰ τῶν αὐτῶν ἀποδεκτων ἀνδρῶν* *M* (*μετὰ τῶν αὐτῶν ἀπολέκτων ἀνδρῶν* C: *μετὰ τῶν αὐτῷ ἀπολέκτων ἀνδ.* T) ‖ 7. *ὑπεναντίως* — 8. *ἐξετάζειν* inclusi | *ὑπεναντίως* C: *ὑπεναντίοις* *M* | *τοῦ* cod. Cas.: deest in *M* ‖ 10. *ἀεὶ διαλλάσσοντα* Hauptius: *ἰδίᾳ λαμβάνοντα* *M* | *προειδότες* T: *προιδόντες* *M* ‖ 15. Pro *φόβον* scribi uult *νόσον* H ‖ 17. *λαμπτῆρα* H: *λαμπτῆρας* *M* ‖ 18. *πρὸς ὃν* H: *καὶ πρὸς ὃν* *M* (*λαμπτῆρας* — *καὶ ἕνα πρὸς ὃν* T) | *ἀνταροῦσιν* Meinekius: *ἀνταίρουσιν* *M* ‖ 19. *αἱρέσθω* Hertlinus: *ἀειρέσθω* *M* ‖ 20. *οἱ ἐπὶ τῷ τείχει φύλακες* H: *οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους φύλακες* *M* ‖ 21. *τοιοῦτος* Hertlinus: *ὁ τοιοῦτος* *M*

πτήρ, καὶ πρὸς τοῦτον ἀνταίρεσθαι τοὺς ἄλλους καθ' ἕνα ἕκαστον ἀφ' ἑκάστου φυλακείου. ἔπειτα ἀριθμεῖσθαι, καὶ οὕτως εἰδέναι εἰ πάντες ἦσαν οἱ προφύλακες ἢ ἐξέλιπέ τις τὴν φυλακήν.

Τοὺς δὲ περὶ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἐξαίφνης θο- 27
ρύβους καὶ φόβους γενομένους νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν, ἅπερ ὑπό τινων καλεῖται πάνεια (ἔστι δὲ τὸ ὄνομα Πελοποννήσιον καὶ μάλιστα Ἀρκαδικόν), ταῦτ' οὖν
τινες κελεύουσι καταπαύειν θέλοντας αὐτὰ ** προ- 2
συγκεῖσθαι τοῖς ἐν τῇ πόλει σημεῖον, ὃ ἰδόντες γνώσονται ὅτι ἐστὶ πάνειον· ἔστω δὲ πυρσός τις προσυγκείμενος ἐπὶ χωρίου εὐκατόπτου πᾶσιν εἰς δύνα-
μιν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἄριστον δὲ παρηγγέλθαι, καθ' 3
οὓς ἂν τῶν στρατιωτῶν γένηται ⟨ὁ⟩ φόβος, κατὰ χώραν τε ἠρεμεῖν καὶ ἀναβοᾶν παιᾶνα, [ἢ λέγειν ὅτι εἴη πά-
νειον, καὶ τὸν ἀκούοντα ἀεὶ τῷ πλησίον παραγγέλλειν]. καθ' 4
οὓς ἂν ⟨οὖν⟩ τοῦ στρατεύματος μὴ ἀντιπαιανίζωσιν, εἰδέναι κατὰ τούτους τὸν φόβον ὄντα. ἐὰν δέ τι ὁ στρατηγὸς φοβερὸν αἴσθηται, τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· οὕτω δ' ἔσται γνωστὸν ὅτι ἐστί τι πολέμιον. μάχης

---

4. ἐξέλιπέ τις τὴν φυλακήν H in Herm. V p. 284 coll. Polyaen. I 40: ἐκλείπει τις τῶν φυλάκων M ‖ 5. στρατόπεδον H: στρατόπεδα M ‖ 8. ταῦτ' οὖν τινες κελεύουσι καταπαύειν θέλοντας αὐτὰ ** Sauppius, ratus excidisse τοιάδε ποιεῖν uel simile quid: ταῦτ' οὖν τινες κελεύουσι καταπάνειν (καταπαύειν cod. Cas.) θέλοντες αὐτά M (τοιόνδε τινὲς κελεύουσι καταπαύειν θέλοντες αὐτά H) ‖ 10. σημεῖον ὃ ἰδόντες γνώσονται ὅτι H: σημεῖα δ' ἰδόντες γνώσονται γνώσονται δὲ ὅτι M (σημεῖα δι' ὧν γνώσονται ὅτι C, σημεῖα ἃ ἰδόντες γνώσονται ὅτι T) ‖ 11. ἐστιν M | ἔστω δὲ πυρσός τις προσυγκείμενος ἐπὶ χωρίου H: ἔστω δὲ αἰσθήσονται πυρός τι προσυγκείμενον ἐπιχώρου M (ἔστω δὲ ὃ αἰσθήσονται πυρός τι etc. T) ‖ 12. εὐκατόπτου T: ἐκκατόπτου M ‖ 13. παρηγγέλθαι Hertlinus: προπαρηγγέλθαι M ‖ 14. ὁ addidit H ‖ 15. ἢ λέγειν — 16. παραγγέλλειν inclusi | Pro εἴη scripsit H ἐστὶ ‖ 16. τῷ cod. Cas.: τὸν M ‖ 17. ἂν ⟨οὖν⟩ Meierus: ἂν M | ἀντιπαιανίζωσιν Meierus: ἀντιπαιανίζουσιν M ‖ 20. οὕτω δ' ἔσται γνωστὸν H: τοῦτο δ' ἔστω γνωστὸν M | ἔστι τι πολέμιον H: εἴη τὸ πολέμιον M

δὲ γενομένης καὶ νικηθέντων ὡς τὰ πολλὰ γίγνονται
φόβοι, ἐνίοτε μὲν καὶ ἡμέρας, νυκτὸς δὲ καὶ πάνυ.
5 ὡς οὖν ἧσσόν τι τοιοῦτο γένηται, χρὴ εἰς τὴν νύκτα
παρηγγέλθαι τοῖς στρατιώταις πᾶσι παρὰ τὰ ὅπλα
6 εἶναι ὡς μάλιστα, ὡς ἐσόμενόν τι περὶ αὐτούς. προ-
ειδότων οὖν εἰκός ἐστιν, ἐάν τι γένηται, μὴ ἀπροσ-
δοκήτοις προσπεσεῖν, μηδὲ ὑπὸ φόβων ἐξαπιναίων
7 ταράσσεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι. Εὐδαμίδας δέ, ὁ Λα-
κώνων ἁρμοστὴς ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπεὶ αὐτῷ πυκνὰ ἐγί-
γνοντο ἐν τῷ στρατεύματι τὰς νύκτας φόβοι, καὶ οὐκ
ἐδύνατο ἄλλῳ τρόπῳ παῦσαι, τοιόνδε παρήγγειλεν
8 εἰς⟨τὴν⟩νύκτα. ὅταν τις θόρυβος γίγνηται, ἀνακαθίζειν
πάντας εὐθὺς παρὰ τὰ ὅπλα ἐν τῇ εὐνῇ, ἀνίστασθαι
δὲ μηδένα ὀρθόν· ἂν δέ τις ἴδῃ τινὰ ὀρθόν, ὥσπερ
9 πολεμίῳ τῷ ἀναστάντι χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις, ὅπως
ἀληθῶς τὸ παράγγελμα μετὰ φόβου ᾖ, γενομένου τινὸς
θορύβου ἐπλήγη τις τῶν σπουδαιοτέρων ἀνδρῶν οὐχὶ
θανατηφόρως, τῶν δὲ φαύλων τινὲς ὥστε καὶ ἀποθανεῖν.
10 συμβάντος δὲ τούτου ὑπήκουσάν τε οἱ ἄνθρωποι, καὶ
εὐλαβούμενοι ἐπαύσαντο τῶν τε θορύβων καὶ τοῦ
περιδεῶς ἐξανίστασθαι ἐκ τῶν κοιτῶν. ἐπαύθη δὲ

---

1. γίνονται *M* ‖ 2. Ante νυκτὸς in *M* est καί: deleuit Meinekius ‖ 3. ὡς οὖν ἧσσόν τι τοιοῦτο γένηται, χρὴ H: ὥστε οὖν ἧσσόν τις τοιοῦτον γενέσθαι χρὴ *M* ‖ 4. παρὰ T: κατὰ *M* ‖ 5. προειδότων H: προειδότες *M* ‖ 6. γένηται C: γίνηται *M* ‖ 8. Εὐδαμίδας (cf. Xen. Hell. V 2, 24. Diod. XV 21) Arn. Schaeferus Philol. XXXI 185: Εὐφράτας *M* ‖ 9. πυκνὰ *M*: πυκνοὶ malit H | ἐγίνοντο *M* ‖ 11. ἐδύνατο H: ἠδύναντο *M* (ἠδύνατο Meierus) ‖ 12. τὴν ante νύκτα inseruit H | γίνηται *M* ‖ 13. πάντας H: αὐτοὺς *M* | παρὰ τὰ ὅπλα H: πρὸς τὰ ὅπλα *M* ‖ 14. Post τινὰ ὀρθὸν in *M* est παρήγγειλεν ἐν πᾶσιν: expunxit H ‖ 15. ἀναστάντι H: ἐπαναστάντι *M* | Post χρῆσθαι in *M* est διὰ γὰρ τὸν φόβον τοῦ παραγγελθέντος οὐδένα ἂν ᾤετο ἀμνημονήσειν: deleuit H ‖ 16. ἀληθῶς H: ἀληθὲς *M* | μετὰ φόβου ᾖ, γενομένου T: μετὰ φόβου ἡγεμόνος *M* ‖ 18. θανατηφόρως cod. Cas.: θανατηφόρον *M* | τινὲς C: τινὰ *M* ‖ 20. εὐλαβούμενοι cod. C: εὐλαβουμένου *M*

καὶ τοιῷδε τρόπῳ. στρατοπέδῳ θορυβουμένῳ νυκτὸς 11
κηρύξας σιγὴν ὁ κῆρυξ ἀνήγγειλε τὸν μηνύσαντα τὸν
*ἀφέντα τὸν ἵππον, ⟨ὃν⟩ διώκοντας θορυβηθῆναι ** χρὴ* 12
δ', ἵνα μή τι τοιοῦτον ἐν ταῖς νυξὶ πάσχῃ τὸ στρά-
τευμα, καθ' ἑκάστην φυλακὴν καθεστάναι ⟨ἀφ'⟩ ἑκά-
στου λόχου ἢ τάξεως ἐπὶ τοῖς κέρασι καὶ ⟨ἐν⟩ τοῖς
μέσοις ἄνδρα, ὃς προσέξει τὸν νοῦν, ὅπως ἐάν τινα
αἴσθηται ἐκ τοῦ ὕπνου ἢ ἄλλως ἀρχόμενον θορυβεῖν,
εὐθὺς παρὼν καθέξει καὶ κωλύσει αὐτόν. τοῦ δὲ 13
ἄλλου πλήθους ἀπὸ συσσιτίου ἑκάστου ἄνδρα παρα-
φυλάσσειν, ὅπως, ἐάν τις φόβος γένηται, οὗτοι εἰδότες
τοὺς ματαίους φόβους καταπαύσωσι τοὺς παρ' αὑτῷ
ἕκαστος. αὐτὸν δὲ θορυβεῖν νυκτὸς τὸ τῶν ἐναντίων 14
στράτευμα δαμάλεις τὰς ἀγελαίας μετὰ κωδώνων ἀφ-
ιέντα εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἄλλα ὑποζύγια, οἶνον
ποτίσαντα. [γενομένης δὲ ἡμέρας τοὺς φύλακας μὴ ἀφ- 15
ιέναι ἐκ τῶν φυλακείων πρὶν ἂν τὰ ἔξω προερευνηθέντα ἐμφα-

2. *σιγὴν* C: *σιγῇ M* ‖ 3. *ἀφέντα τὸν ἵππον* C: *ἀφεθέντα ἵππον M* | *⟨ὃν⟩διώκοντας* Sauppius: *διώκειν M* (*δι' ὃν καὶ* C) | Post *θορυβηθῆναι* asteriscos fecerunt T. Lacunam ex Xen. An. II 20 expleuit Sauppius sic: *τάλαντον ἀργυρίου λήψεσθαι* ‖ 4. *ἵνα μή τι* H: *ἄν τι M* ‖ 5. *⟨ἀφ'⟩ ἑκάστου* H: *ἑκάστου M* ‖ 6. *⟨ἐν⟩ τοῖς μέσοις* H: *τοῖς μέσοις M* ‖ 7. *ἄνδρα ὃς προσέξει τὸν νοῦν, ὅπως ἐάν τινα αἴσθηται* scripsi: *ἂν ἄρα σοι προσέξωσιν ὅπως ἐάν τινα αἰσθάνωνται M* (*ἄνδρας οἳ προσέξουσιν, ὅπως, ἐάν τινα αἰσθάνωνται* cum Haasio T — in proximis *εὐθὺ ⟨τὶς⟩ παρὼν καθέξει* T, *ἄνδρα ὡς οἷόν τε προσεκτικὸν ὅς, ἐάν τινα αἴσθηται* etc. H ‖ 8. *ἄλλως* T: *ἄλλω M* | *ἀρχόμενον* Hertlinus: *ἐρχόμενον M* ‖ 9. *εὐθὺς* H: *εὐθὺ M* | *αὐτόν* Meinekius: *αὐτίκα M* ‖ 11. *οὗτοι* H: *οὗτοι δὲ M* ‖ 12. *παρ' αὑτῷ* T: *παρ' αὐτῷ M* ‖ 13. *αὐτὸν δὲ θορυβεῖν* cf. XXXV *M*: *αὐτὸς δὲ θορυβήσεις* H, qui postea *ἀφιεὶς* et *ποτίσας* | *νυκτὸς* Kirchhoffius: *νοστος M* ‖ 14. *ἀφιέντα* Sauppius: *ἀφιέντες M* ‖ 16. *ποτίσαντα* T: *ποτίσας M* | *γενομένης δὲ ἡμέρας* — pg. 60, 3. *διατελῶσιν* inclusi, quae huc non pertinere etiam Sauppius uidit. *γενομένης δὲ ἡμέρας τοὺς φύλακας μὴ ἀφιέναι* H: *γενομένης δὲ ἡμέρας χρὴ τοὺς φύλακας εὐθὺ ἀφιέναι M* (*χρὴ τοὺς φύλακας οὐκ εὐθὺ ἀφιέναι* C, *χρὴ μὴ τοὺς φύλακας εὐθὺ ἀφιέναι* T) ‖ 17. *πρὶν ἂν* Meinekius:

νισθῇ καθαρὰ ὄντα πολεμίων· καὶ ἀπιέναι τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων μὴ ἅμα πάντας ἀλλὰ κατὰ μέρη, ὅπως ἀεί τινες ἐπὶ τοῖς φυλακείοις διατελῶσιν.]

28 *Προνοεῖσθαι δὲ καὶ τάδε ἐν φόβῳ οὔσης ⟨τῆς⟩*
πόλεως. πύλας τὰς μὲν ἄλλας κεκλεῖσθαι, μίαν δὲ
ἀνεῷχθαι ᾗ ἂν δυσπροσοδώτατον ᾖ τῆς πόλεως, καὶ
ἐπὶ πλεῖστον ἀπ' αὐτῆς μέλλωσιν ὁρᾶσθαι οἱ πρόσ-
2 *ιόντες. καὶ ἐν ταύτῃ ἐκτομάδα ⟨εἶναι⟩, ἵνα σώματα*
ἀνθρώπων δι' αὐτῆς ἐξίῃ καὶ εἰσίῃ καθ' ἕν· οὕτω
γὰρ ἂν ἥκιστά τις λανθάνοι αὐτομολῶν ἢ κατάσκοπος
3 *εἰσιών, ἐάνπερ γε ᾖ ὁ πυλωρὸς φρόνιμος. ⟨πᾶσαν⟩*
δὲ ἀνοίγεσθαι ὑποζυγίων ἕνεκα καὶ ἁμαξῶν καὶ ⟨ἄλ-
λων⟩ ἀγωγίμων ἐπισφαλές. καὶ ἐάν τι δέῃ εἰσενέγ-
κασθαι σίτου ἢ ἐλαίου ἢ οἴνου ἢ τῶν ὁμοτρόπων
τούτοις ἁμάξαις ἢ σωμάτων πλήθει, ταῦτα χρὴ κατὰ
*τὰς ἐγγυτάτω πύλας εἰσκομίζειν, **† καὶ ἐὰν τάχιστα*
4 *καὶ ῥᾷστα εἰσκομισθείη. τὸ δ' ὅλον μὴ ἀνοίγεσθαι*
πρῴ τὰς πύλας ἀπροσκέπτως ἀλλ' ὀψιαίτερον, ἔξω τε

πρὶν ἢ ‖ 1. *καθαρὰ ὄντα* Hertlinus: *καὶ καθαρὰ εἶναι M* | Post *καὶ* in *M* est *οὕτω*: expunxit H | *φυλακείων* C: *φυλάκων M* ‖ 2. *ἅμα πάντας* Meinekius: *ἅπαντας M* ‖ 4. *τῆς* ante *πόλεως* addidi ‖ 7. *αὐτῆς* Hertlinus: *αὐτῶν M* | *μέλλωσιν* Meierus: *μέλλουσιν M* ‖ 8. *καὶ ἐν ταύτῃ ἐκτομάδα ⟨εἶναι⟩ ἵνα* H: *καὶ ἐν ταύτῃ ἐκτομάδα ἵνα M* (*καὶ ⟨εἶναι⟩ ἐν ταύτῃ ἐκτομάδα ἵνα* T) | Post *σώματα* in *M* est *μὲν*: expunxit H ‖ 9. *δι' αὐτῆς* Iul. African. XLIX et ex eo H: *κατὰ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα M* | *καθ' ἓν* H: *καθ' ἕνα M* (*ἓν καθ' ἓν* Iul. Afr.) ‖ 10. *λανθάνοι* Meierus, *λανθάνῃ M* ‖ 11. *φρόνιμος* H coll. I 4, III 4, V 1, XV 3: *νοηρος M* (*νοήμων* C, *νοερὸς* T) | *πᾶσαν δὲ* H: *δὲ M* (*πᾶν δὲ* Iul. Afric.) ‖ 12. *ἕνεκα* H: *ἕνεκεν M* | *ἄλλων ἀγωγίμων* Iul. Afric.: *ἀγωγίμων M* ‖ 13. *ἐπισφαλὲς* C: *ἐπισφα M* ‖ 14. Post *ἢ οἴνου* in *M* est *ἐν τάχει*: expunxit H ‖ 15. *πλήθει* Iul. Afr.: *πάθη M* | *ταῦτα* C: *ταῦτα δὲ M* ‖ 16. *ἐγγυτάτω* H: *ἐγγυτάτας M* | *εἰσκομίζειν* H: *κοιμίζειν M* | Post *εἰσκομίζειν* asteriscos fecit H: ex Iulii Africani uerbis *προεξιόντος στρατεύματος* lacunam esse explendam statuens hoc fere modo: *προεξιόντος μέρους τῶν πολιτῶν* | *καὶ ἐὰν M* uerba corrupta (*ἵνα ὡς* T, *καὶ οὕτως ἂν* H) ‖ 18. *πρῴ* Meinekius: *πρωὶ M*

μηδένα ἀφίεσθαι πρὶν ἂν ἐξερευνηθῇ τὰ περὶ τὴν
πόλιν, ἔτι τε μηδὲ πλοῖα κατ' αὐτὰς ὁρμίζεσθαι ἀλλ'
ἀπωτέρω, ὡς ἤδη γε καὶ ἡμέρας πολλαὶ πράξεις
ἀνοιχθεισῶν ἀμφοτέρων πυλῶν γεγόνασιν ἀπὸ τεχνα-
σμάτων καὶ προφάσεων τοιῶνδε [ἐφ' ἑνὸς ἔργου πολλὰ
παραπλησίως τούτῳ πραχθέντα]. Πύθων μὲν ὁ Κλαζομέ- 5
νιος, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τινῶν συνεθελόντων, τη-
ρήσας ἐπιμελῶς τὸ ἡσυχαίτατον τῆς ἡμέρας, ἁμά-
ξαις ἐκ παρασκευῆς πίθους εἰσαγούσαις κατέλαβε
Κλαζομενὰς ⟨μενουσῶν⟩ τῶν ἁμαξῶν ἐν ταῖς πύλαις,
καθ' ἃς ξένοι προϋπῆρχον κρυφαίως οὐ πόρρω τῆς
πόλεως [τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν λαθόντες, τοὺς δὲ φθάσαντες,
τινὰς δὲ τῶν ἔσω συνεργοὺς ἔχοντες κατέσχον τὴν πόλιν].
Ἰφιάδης δὲ ⟨ὁ⟩ Ἀβυδηνός, [κατὰ Ἑλλήσποντον] καταλαμ- 6
βάνων Πάριον ἄλλα τε περὶ τὴν ἀνάβασιν νυκτὸς
ἐπὶ τὸ τεῖχος λάθρᾳ παρεσκευάσατο, καὶ ἁμάξας πλη-
ρώσας φρυγάνων καὶ βάτων παρέπεμψε πρὸς τὸ τεῖχος,
ἤδη τῶν πυλῶν κεκλειμένων, ὡς τῶν Παριανῶν οὔσας·
[ἔτι ἐγγὺς ἐλθοῦσαι πρὸς τὰς πύλας ηὐλίζοντο, ὡς φοβούμεναι

1. πρὶν ἂν Iul. Afr.: πρὶν ἢ M | ἐξερευνηθῇ O: ἐξερευνήσῃ M (ἐξερευνήσῃς T) ‖ 2. μηδὲ Iul. Afr.: μήτε M | κατ' αὐτὰς Iul. Afr.: κατὰ ταύτας M ‖ 3. ἡμέρας Iac. Gronouius: ἡμέραι M ‖ 4. ἀπὸ τεχνασμάτων Meinekius: ἐπιτεχνασμάτων M (ἐπὶ τεχν. Co. O) ‖ 5. ἐφ' ἑνὸς — 6. πραχθέντα inclusi (δηλώσω excidisse ante ἐφ' ἑνὸς putauit C, ibidem ἃ add. T, ut lacuna esset post πραχθέντα) ‖ 6. In M ante πύθων paucarum litterarum spatium relictum est ‖ 8. ἐπιμελῶς H: τελέως M | ἡσυχαίτατον H: ἡσυχότατον M (ἡσυχώτατον T) ‖ 10. ⟨μενουσῶν⟩ τῶν ἁμαξῶν ἐν ταῖς πύλαις scripsi: ἐν ταῖς πύλαις τῶν ἁμαξῶν M (⟨μενουσῶν⟩ ἐν ταῖς πύλαις τῶν ἁμαξῶν C) ‖ 11. ξένοι προϋπῆρχον scripsi (coll. XXIV 8: ἐφ ἃς — παρῆσαν): ξένων προϋπαρχόντων M (ξένοι προϋπάρχοντες malit H) ‖ 12. τοὺς μὲν — 13. τὴν πόλιν inclusi ‖ 14. δὲ T: τε M | ὁ addidit H | κατὰ Ἑλλήσποντον inclusi H suadente ‖ 16. ἐπὶ τὸ τεῖχος H: ἐπὶ τοῦ τείχους M ‖ 18. κεκλειμένων H: κεκλεισμένων M | οὔσας Hertlinus: οὔσας τὰς ἁμάξας M ‖ 19. ἔτι ἐγγὺς — pg. 62, 1. πολεμίους inclusi (pro ἔτι coniecerunt C: αὗται, T: αἳ ἔτι, Meinekius εἶτα. — Herchero ὡς φοβούμεναι πολεμίους absurda uisa

7 πολεμίους.] ἃς ἔδει ἐν καιρῷ τινι ὑφαφθῆναι, ἵνα αἱ
πύλαι ἐμπρησθῶσι καὶ πρὸς τὸ σβεννύειν τῶν Πα-
ριανῶν ὁρμησάντων αὐτὸς κατὰ ἄλλον τόπον εἰσέλθῃ.
29 Περὶ δὲ τῶν εἰσκομιζομένων εἰς τὴν πόλιν ἀγ-
2 γείων τε καὶ φορημάτων νῦν δηλωθήσεται. ἅπερ
εὐλαβεῖσθαι δεῖ καὶ μὴ ἀφροντίστως αὐτῶν ἔχειν,
καὶ μάλιστα τὸν πυλωρὸν· ἔν τισι καιροῖς, ὅταν ἔξω-
3 θέν τι ἢ ἔσωθεν φοβερὸν ᾖ. ἐξοίσω δὲ παραδείγματος
ἕνεκα ἐπὶ πρᾶξιν εἰσηγμένα. κατελήφθη γὰρ πόλις,
ἔσωθέν τινων συνεθελόντων, ἐν ἑορτῇ πανδήμῳ τρόπῳ
4 τοιῷδε. πρῶτον μὲν τοῖς προενδημήσασι ξένοις καὶ
τῶν πολιτῶν τοῖς ἀνόπλοις τε καὶ συνεργοῖς εἰς τὸ
μέλλον ἐσομένοις εἰσεκομίσθησαν θώρακες λινοῖ καὶ
σπολάδες καὶ περικεφαλαῖαι [ὅπλα] κνημῖδες μάχαιραι
τόξα τοξεύματα ἐν κιβωτοῖς ὡς φορταγωγοῖς κατε-
σκευασμέναις, ὡς ἱματίων ἐνόντων καὶ ἄλλων ἀγω-
5 γίμων, ὥσπερ οἱ ἐλλιμενισταὶ ἀνοίξαντες καὶ ἰδόντες

---

sunt). Ad ἃς ἔδει cf. XXXI 2: παρ' ὃν ἔδει ‖ 3. Post εἰσέλθῃ in *M* est δοκεῖ δέ μοι συναγαγόντα δηλωτέον ἵνα δὴ φυλάσσησθε καὶ ἐν οἷς καιροῖς ἕκαστα ἵνα τις μηδὲν εὐήθως ἀποδέχηται: deleuit H ‖ 5. Post φορημάτων in *M* est ενοισ ἀντικρυφαιονένίοισ ἤδη πόλισ καὶ ἡ ἀκρόπολισ κατελήφθη, ex quibus Turicenses haec eruerunt: ἐν οἷς ἄν τι κρυφαῖον ἐνῇ, ᾧ ἐνίοις ἤδη πόλις καὶ ἀκρόπολις κατελήφθη: expunxit H ‖ 8. Post ᾖ in *M* est: ἔστιν δέ οἱ προσεκτέον εἰσκομιζομένοις: expunxit H | δὲ C: δὲ καὶ *M* ‖ 9. ἕνεκα H: ἕνεκεν *M* | ἐπὶ πρᾶξιν εἰσηγμένα scripsi conf. § 11: ἐπὶ πράξει γεγενημένα *M* (τὰ ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει γεγενημένα T, ἐπὶ Θρᾳξὶ γεγενημένα· κατελήφθη γὰρ Ἀμφίπολις Meinekius Brasidam spectari censens) ‖ 10. συνεθελόντων T: συνθελόντων *M* ‖ 11. Post ξένοις in *M* est ἐπὶ τὸ μέλλον: expunxit H ‖ 12. τῶν πολιτῶν cod. Cas.: πολιτῶν *M* | Post συνεργοῖς uocem εἰς τὸ μέλλον inseruit H, Iulium Africanum L secutus qui ἐπὶ τὸ μέλλον post ξένοις (11) omissum hoc loco exhibet ‖ 14. σπολάδες H: στολίδια *M* | περικεφαλαῖαι T: περικεφαλαῖα *M* | ὅπλα inclusi suadente H; idem in proximis malit καὶ κνημῖδες καὶ μάχαιραι καὶ τόξα καὶ τοξεύματα ‖ 15. κατεσκευασμέναις H: κατεσκευασμένα *M* ‖ 17. ὥσπερ H: ἅπερ *M* | ἰδόντες ἱμάτια μόνον scripsi: ἰδόντες ὡς ἱμάτια μό-

ἱμάτια μόνον κατεσημήναντο, μέχρι τιμήσαιντο οἱ εἰσαγαγόντες. καὶ ταῦτα μὲν ἐτέθη ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, 6 *ὅπου ἔδει· ἐν δὲ ταρσοῖς καὶ ῥιψὶ καὶ ἱστίοις ἡμιυφάντοις δοράτια καὶ ἀκόντια ἐνειλημμένα εἰσηνέχθη, καὶ ἐτέθη ὅπου ἕκαστα συνέφερεν ἀνυπόπτως· ἐν δ' ἄγγεσιν ἀχύρων καὶ ἐρίων πέλται καὶ μικρὰ ἀσπίδια ἐν τοῖς ἐρίοις καὶ ἀχύροις κεκρυμμένα, καὶ ἄλλα εὐογκότερα ἐν σαργάναις ἀσταφίδος καὶ σύκων πλήρεσιν, ἐγχειρίδια δὲ ἐν ἀμφορεῦσι πυρῶν καὶ ἰσχάδων καὶ ἐλαῶν.* [εἰσηνέχθη δὲ ἐγχειρίδια καὶ ἐν σικυοῖς πέ- 7 ποσι γυμνά, ἀπεωσμένα κατὰ τοὺς πυθμένας εἰς τὸ σπέρμα τῶν σικυῶν.] *ὁ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμὼν εἰσηνέχθη ἐν φρυγάνων φορήματι. νυκτὸς δὲ γενομένης ἀθροισθέν-* 8 *των τῶν ἐπιθησομένων καὶ τηρησάντων τὸν καιρόν, ἐν ᾧ μάλιστα οἰνωμένοι ἦσαν οἱ ἄλλοι, πρῶτον μὲν τὸ φόρημα ἐλύθη, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν ἕτοιμος † ἦν· ἔπειτα ἄλλοι μὲν αὐτῶν τοὺς ταρσοὺς ἐξείλισσον,*

νον M (*ὡς ἱμάτια μόνον* deleuit H) ‖ 1. *τιμήσαιντο* H: *τιμήσονται M* ‖ 3. *ῥιψὶ* H (cf. XXXVII 9): *ῥιποῖς M* (*ῥίποις* T) | *ἱστίοις* T: *ἱστοῖς M* ‖ 7. *ἀχύροις* C: *ἀχύρες M* ‖ 10. *ἐλαῶν* Meinekius: *ἐλαιῶν M* | *εἰσηνέχθη* — 12. *σικυῶν* inclusi ‖ 11. *ἀπεωσμένα* C: *ἀπεω ὠ ενα M* (*ἐωσμένα* H) ‖ 12. *ὁ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμὼν* H ex Iul. Afric.: *ὁ δ' ἐπιβουλεύων τε καὶ ἡγεμὼν M* ‖ 12. Ante *εἰσηνέχθη* in *M* est *ἔξωθεν*: expunxit Th. Mommsenus ‖ 13. *νυκτὸς δὲ γενομένης ἀθροισθέντων τῶν ἐπιθησομένων καὶ τηρησάντων τὸν καιρόν* scripsi: *νυκτὸς δὲ γενομένης καὶ ἀθροισθέντων τῶν ἐπιθησομένων ἕκαστος ὃν ἔδει τηρήσαντες καιρὸν M* (*νυκτ. γιν. καὶ ἀθρ. τ. ἐ. ἑκάστου ὃν ἔδει τηρήσαντος τὸν καιρὸν* T, *ἑκάστου τηρήσαντος τὸν καιρὸν* omisso *ὃν ἔδει* H; — cf. *καιρὸν τηρήσαντες* XXIII 3 et 5) ‖ 15. Post *οἱ ἄλλοι* in *M* est: *κατὰ τὴν πόλιν οἱ δὲ ἐν ἑορτῇ*: expunxit H ‖ 16. *καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν ἕτοιμος ἦν M* uerba corrupta, *ἀναφανεὶς* excidisse putat Meinekius, *ἐξ αὐτῆς* pro *ἐξ αὐτοῦ* coniecit M. Schmidt ut esset *αὐτίκα*; ego coniecerim *ᾔει* (*ᾔειν*) uel *ἦλθεν* pro corrupto *ἦν* ‖ 17. *ἐξείλισσον* Meinekius: *ἐξέλισσον M* | Post *ἐξείλισσον* in *M* legitur *πρὸς τὰς λήψεις τῶν δοράτων καὶ ἀκοντίων*: deleuit H

ἕτεροι δὲ τὰ ἄγγη τῶν ἀχύρων καὶ ἐρίων <ἐξεκέ-
νουν>, οἳ δὲ τὰς σαργάνας ἀνέτεμνον, ἄλλοι δὲ τὰς
κιβωτοὺς ἀνοίγοντες τὰ ὅπλα ἐξῄρουν, οἳ δὲ τοὺς
ἀμφορέας συνέτριβον, ἵνα ταχεῖα ἡ λῆψις τῶν ἐγχει-
9 ριδίων γένοιτο. [ἅμα δὲ ταῦτα καὶ οὐ πόρρω ὄντα ἀλλήλων
ἐπορσύνετο ἀπὸ σημείου τοῦ ἐν τῇ πόλει ταῖς ἔξω φάλαγξι γε-
10 νομένου.] ὁπλισθέντες δ' ἕκαστοι τοῖς προσήκουσιν
ὅπλοις οἳ μέν τινες αὐτῶν ἐπὶ πύργους ὥρμησαν
καὶ πύλας καθ' ἃς καὶ <τοὺς> ἄλλους προσεδέχοντο,
οἳ δὲ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰς <τῶν> ἐναντίων οἰκίας,
11 οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλων τόπων εἴχοντο. εἰς δὲ ὁμοίαν
πρᾶξιν τῇ εἰρημένῃ δεόμενοί τινες ἀσπίδων ἐπεὶ
οὐδενὶ ἄλλῳ τρόπῳ ἐδύναντο ἑτοιμάσασθαι οὐδὲ εἰσ-
αγαγέσθαι, πλῆθος οἰσυίων καὶ ἐργάτας ἅμα τούτων
12 εἰσηγάγοντο. καὶ ἐν μὲν τῷ φανερῷ ἄλλα ἀγγεῖα
ἔπλεκον, ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ἀσπίδας, αἷς ὄχανα προσ-
ετίθεσαν σκύτινα καὶ ξύλινα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν
κατὰ θάλατταν προσορμιζομένων πλοίων νυκτὸς καὶ
ἡμέρας οὔτε μεγάλων οὔτε μικρῶν ἀδιασκέπτως ἔχειν,

---

1. ἕτεροι Meinekius: ἕτερος *M* | ἐξεκένουν inseruit H (ἀνέλυον uel κατήγνουν Meinekius) ‖ 2. ἀνέτεμνον H: ἀνέτεμον *M* ‖ 5. ἅμα δὲ ταῦτα — 6. γενομένου inclusi a barbaro homine scripta, qui tamen in extr. uerbis scripsisse uidetur ταῖς ἔξω φάλαγξι γενομένου: καὶ ὡς φάλαγξι γινόμενον *M* (ἅμα δὲ καὶ ταῦτα οὐ πόρρω ὄντα ἀλλήλων ἐπορσύνετο ἀπὸ σημείου τοῦ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἡ ἔξω φάλαγξ <ξυνεῖδε τὸ> γινόμενον T) ‖ 7. ὁπλισθέντες C: ὁπλισθέντας *M* ‖ 8. Post ὥρμησαν in *M* est καταλαβεῖν: expunxit H ‖ 9. τοὺς ἄλλους Iul. Afric.: ἄλλους *M* ‖ 10. τὰς <τῶν> ἐναντίων οἰκίας T: τὰς ἐναντίας οἰκίας *M* (τὰς ἐναντίων οἰκίας C) ‖ 11. εἰς δὲ ὁμοίαν πρᾶξιν τῇ εἰρημένῃ H: εἰς δὲ ὁμοίας πράξεις τῶν εἰρημένων *M* ‖ 14. πλῆθος οἰσυίων Sauppius: ὅπλα, οισοιων *M* (ὅπλα, οἰσύας C) | τούτων Hertlinus et Bursianus: οὕτως *M* (τούτῳ Sauppius) ‖ 16. ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ἀσπίδας Hauptius: ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ὅπλα περικεφαλαίας καὶ ἀσπίδας ἔπλεκον *M* | προσετίθεσαν Meinekius: περιετίθεσαν *M* ‖ 17. σκύτινα C: συκινα *M*

*ἀλλὰ ἐμβαίνοντας τοὺς λιμενοφύλακάς τε καὶ ἀπο-
στολέας ἰδεῖν αὐτοὺς τὰ ἀγώγιμα, ἐνθυμουμένους ὅτι
καὶ Σικυώνιοι ἀμελήσαντες τῶν τοιούτων μεγάλα
ἐσφάλησαν.*

Προνοεῖν δὲ καὶ τὰ ἐπὶ πράσει εἰσαγόμενα καὶ **30**
*εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκτιθέμενα ὅπλα τά τε ἐπὶ τῶν κα-
πηλείων καὶ παντοπωλείων, ὅπως μηδενὶ ἕτοιμα ᾖ
τῶν βουλομένων νεωτερίζειν· εὔηθες γὰρ τῶν μὲν* 2
*ἀφικνουμένων ἀνδρῶν παραιρεῖσθαι τὰ ὅπλα, ἐν δὲ
τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς συνοικίαις ὑπάρχειν σωράκους τε
ἀσπιδίων καὶ ἐγχειριδίων κιβώτια* * *

Ἐπιστολῶν δὲ κρυφαίων παντοῖαι μέν εἰσι πέμ- **31**
*ψεις, αἵ δὲ λανθάνουσαι μάλιστα τοιαίδε ἂν εἶεν.
εἰς φορτία ἢ ἄλλα σκεύη ἐνεβλήθη βιβλίον ἢ ἄλλο* 2
*τι γράμμα τὸ τυχὸν καὶ μεγέθει καὶ παλαιότητι. ἐν
τούτῳ δὲ ἐγέγραπτο ἡ ἐπιστολὴ ἐπιστιζομένων γραμ-
μάτων ⟨τοῦ πρώτου στίχου⟩ ἢ δευτέρου ἢ τρίτου,
ἐπιστιγμαῖς δὲ ἐλαχίσταις καὶ ἀδηλοτάταις. εἶτα*

---

2. *ἰδεῖν* Iul. Afr. XLIX: *εἰδέναι M* (*δεῖ ἰδεῖν* T) | *αὐτοὺς* Iul. Afr.: *αὐτοῖς M* ‖ 7. Post *παντοπωλείων* in *M* est *ἀθροισθέντων πλῆθός τι γένοιτο*: deleuit H (*ὧν ἀθροισθ.* etc. C, *μὴ ἀθρ.* etc. Haasius) | *μηθενὶ M* ‖ 10. *συνοικίαις* H: *συνοικίας ἀθρόα M* | *σωράκους* C: *συρακους M* ‖ 11. Post *κιβώτια* legitur in *M*: *διὸ δεῖ τὰ εἰσαφικνούμενά τε καὶ ἠθροισμένα μὴ ἐκφέρεσθαί τε εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ νυκτερεύειν ὅπου ἂν τύχῃ ἀλλὰ πλὴν δείγματος τὸ ἄλλο πλῆθος ἐκτίθοιτό τις εἶναι δημοσίᾳ κρίνειν*: deleuit H, qui putat haec effinxisse interpolatorem ex ueris Aeneae uerbis. Asteriscos igitur posuit ‖ 12. *ἐπιστολῶν δὲ κρυφαίων παντοῖαι μέν εἰσι πέμψεις* expunctis ceteris H: *περὶ δὲ ἐπιστῶν κρυφαίων παντοῖαι μέν εἰσιν αἵ πέμψεις, προσυγκεῖσθαι δὲ τῷ πέμψαντι καὶ δεχομένῳ ἰδίᾳ M* ‖ 13. *λανθάνουσαι μάλιστα M* (*μάλ. λανθάνουσαι* H) | Post *εἶεν* in *M* est *ἐπέμφθη ἐπιστολὴ ὧδε*: expunxit H ‖ 14. *βιβλίον ἢ ἄλλο τι γράμμα* Meinekius: *βυβλίον ἢ ἄλλο τι δράμα M* (*δρᾶμα ἢ ἄλλο τι βιβλίον* Meierus) ‖ 16. *ἐγέγραπτο* Hertlinus: *γέγραπται M* ‖ 17. *τοῦ πρώτου στίχου* inserui ‖ 18. Post *ἀδηλοτάταις* in *M* est *πλὴν τῷ πεμπομένῳ*: expunxit H

ἀφικομένου τοῦ βιβλίου παρ' ὃν ἔδει, ἐξεγράφετο καὶ
τὰ ἐπισεσημασμένα γράμματα τιθεὶς ἐφεξῆς τὰ ἐκ
τοῦ πρώτου στίχου καὶ δευτέρου καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύ-
3 *τως, ἐγνώριζε τὰ ἐπισταλέντα. ὀλίγα δ' ἄν τις θέ-*
λων ἐπιστεῖλαι καὶ τόδε ποιήσειε παρόμοιον τούτῳ.
ἐπιστολὴν γράψαντα περί τινων φανερῶς ἐν πλείοσιν
ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ τὸ αὐτὸ ποιεῖν ἐπισημαινόμε-
νον γράμματα, δι' ὧν ἐμφανῆ ἔσται ἅπερ ἂν βούλῃ.
4 *τὴν δὲ ἐπισημασίαν εἶναι ὡς ἀδηλοτάτην. * * πεμ-*
πέσθω ἀνὴρ ἀγγελίαν φέρων τινὰ ἢ καὶ ἐπιστολὴν
περὶ ἄλλων φανερῶς. τοῦ δὲ μέλλοντος πορεύεσθαι
κρύφα αὐτοῦ εἰς τὸ τῶν ὑποδημάτων πέλμα ἐντε-
θήτω βιβλίον καὶ ἐγκαταρραπτέσθω, πρὸς δὲ τοὺς
πηλοὺς καὶ τὰ ὕδατα εἰς κασσιτέρου ἐλασμὸν λεπτὸν
γραφέσθω· ἀφικομένου δὲ παρ' ὃν δεῖ, καὶ ἀναπαυο-
μένου ἐν τῇ νυκτί, ἀναλυέτω τὰς ῥαφὰς τῶν ὑπο-
δημάτων, καὶ ἐξελὼν καὶ ἀναγνοὺς ⟨καὶ⟩ ἄλλα γράψας
⟨καὶ⟩ λάθρᾳ ἔτι καθεύδοντος ἐγκαταρράψας ἀποστελλέτω
5 *τὸν ἄνδρα, ἀντεπιστείλας φανερῶς. οὕτως οὖν οὔτε*

---

1. *βυβλίου M* | *παρὸν M* | *ἔδει* Hertlinus: *δεῖ M* ‖ 3. *ὧς αὔτως M* ‖ 5. *τόδε* H: *ὧδε M* | *ποιήσειε* H: *ποιῆσαι M* ‖ 6. *γράψαντα* T: *γράψας M* ‖ 8. *γράμματα δι' ὧν* Kirchhoffius: *γράμματα δὲ ὅτε M* | *ἐμφανῆ ἔσται ἅπερ ἂν βούλῃ* scripsi: *ἐμφανῆ ὥσπερ ἐν βούλλῃ M* (*ἐμφανιεῖς ἅπερ ἂν βούλῃ* Kirchhoffius) ‖ 9. *ἀδηλοτάτην* Hertlinus: *ἀδηλωτάτην M* | Post *ἀδηλωτάτην* legitur in *M ἐπιστιγμαῖς διὰ πολλοῦ ἢ γραμμαῖς παραμήκεσιν ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις μηδεμίαν ὑπόνοιαν ἕξει τῷ δὲ πεμπομένῳ γνωστὴ ἔσται ἡ ἐπιστολή*: deleuit H | Asteriscos posuit H ‖ 11. *φανερῶς* T: *φανερῶν M* | *τοῦ δὲ μέλλοντος M*: *μέλλοντος δὲ* H in minore editione ‖ 12. *κρύφα αὐτοῦ* H: *κρυφαίως αὐτοῦ M* ‖ 13. Post *ἐντεθήτω* in *M* est *εἰς τὸ μεταξὺ*: expunxit H | *βυβλίον M* | *ἐγκαταρραπτέσθω* H: *καταρραπτέσθω M* ‖ 14. *εἰς κασσιτέρου ἐλασμὸν λεπτὸν* H: *εἰς κασσίτερον ἠλασμένον λεπτὸν M* (*ἐληλασμένον* Meinekius) ‖ 15. Post *γραφέσθω* in *M* est *πρὸς τὸ μὴ ἀφανίζεσθαι ὑπὸ τῶν ὑδάτων τὰ γράμματα*: expunxit H | *παρὸν M* ‖ 17. *⟨καὶ⟩ ἄλλα γράψας ⟨καὶ⟩* T: *ἄλλα γράψας M* ‖ 18. Post *καθεύδοντος* in *M* est *καί*: deleuerunt T ‖ 19. *ἀντεπιστείλας*

*ἄλλος οὔτε ὁ φέρων εἰδήσει· χρὴ δὲ τὰς ῥαφὰς τῶν
ὑποδημάτων ὡς ἀδηλοτάτας ποιεῖν. εἰς Ἔφεσον δ'* 6
*εἰσεκομίσθη γράμματα τρόπῳ τοιῷδε. ἄνθρωπος ἐπέμ-
φθη ἐπιστολὴν ἔχων ⟨ἐν⟩ φύλλοις γεγραμμένην, τὰ δὲ
φύλλα ⟨ὡς⟩ ἐφ' ἕλκει καταδεδεμένα ἦν ἐπὶ κνήμην.
εἰσενεχθείη δ' ἂν γραφὴ καὶ ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν* 7
*ὠσὶν ἔχουσιν ἀντ' ἐνωτίων ἐλασμοὺς λεπτοὺς μολιβδί-
νους. ἐκομίσθη δὲ ἐπιστολὴ περὶ προδοσίας εἰς στρα-* 8
*τόπεδον ἀντικαθήμενον ὑπὸ τοῦ προδιδόντος ὧδε.
τῶν ἐξιόντων ἱππέων ἐκ τῆς πόλεως εἰς προνομὴν
ἑνὶ ἐγκατερράφη ὑπο τὰ πτερύγια τοῦ θώρακος βι-
βλίον· τούτῳ ἐντέταλτο, ἐάν τις ἐπιφάνεια τῶν πο-
λεμίων γένηται, πεσεῖν ἀπὸ τοῦ ἵππου ὡς ἄκοντα
καὶ ζωγρηθῆναι, παραγενόμενον δ' ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ ἀποδοῦναι τὸ βιβλίον ᾧ ἔδει. ὑπηρέτησε δ'* 9
*ἀδελφὸς ἀδελφῷ. ἄλλος δὲ ἱππέα ἐκπέμπων εἰς
τὴν ἡνίαν τοῦ χαλινοῦ βιβλίον ἐνέρραψεν. κομίζεται*

T: *ἀποστείλας M* (*ἀνταποστείλας* Iul. Afr. LII). Sequitur in *M καὶ δούς τε* (*τι*) *φέρειν*: deleuit H (defendit Sauppius) ‖ 4. *ἐν φύλλοις* Hertlinus et H coll. § 2, 14, 33; *φύλλοις M* (*φύλλοις ἐγγεγρ.* Meinekius) ‖ 5. *ὡς* ante *ἐφ' ἕλκει* addidit H ‖ 7. *ἔχουσιν* T: *ἐχούσαις M* | *ἐλασμοὺς λεπτοὺς μολιβδίνους* H: *ἐνειλημένοις λεπτοῖς μολιβδίνοις M* (*ἐχουσῶν* — *ἐν εἰλυμένοις λ. μ.* C, *ἐλασμοὺς ἐνειλημένους λεπτοὺς μολιβδίνους* T) ‖ 9. Post *ἀντικαθήμενον* in *M* est *πολέμιον*: expunxit H ‖ 10. Post *εἰς προνομὴν* in *M* est *τῶν πολεμίων*: expunxit H ‖ 12. *τούτῳ* (uel *τούτῳ δ'*) scripsi: *ἐν ᾧ M* (*ᾧ* C) ‖ 14. *παραγενόμενον δ'* scripsi: *καὶ γενομένου δ' M* (*παραγενομένου δ'* C) ‖ 15. *ἀποδοῦναι* scripsi: *ἀποδοθῆναι M* | *βυβλίον M* | *ᾧ* C: *ὡς M* | *ἔδει* Hertlinus: *δεῖ M* | *ὑπηρέτησε δὲ ἀδελφὸς ἀδελφῷ* H: *ὑπηρέτησέν δὲ ἱππεὺς ἀδελφὸς ἀδελφὸν M* (*ὑπηρέτησε δὲ ἱππεὺς ἀδελφὸς ἀδελφῷ* Kirchhoffius. Fort. *ὑπηρέτησε δ' ⟨ὁ⟩ ἱππεὺς ἀδελφὸς ⟨ὢν⟩ ἀδελφῷ*) ‖ 17. *βυβλίον M* | *ἐνέρραψεν* C: *ἐνέγραψεν M*. Sequuntur in *M* haec: *ἐγένετο δὲ περὶ ἐπιστολὴν τοιόνδε. πόλεως γὰρ πολιορκουμένης ἐπεὶ παρῆλθεν ἔσω τῆς πόλεως ὁ κομίζων τὰς ἐπιστολὰς τῷ μὲν προδιδόντι καὶ πρόσέφερεν οὐκ ἀποδίδωσιν πρὸς δὲ τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως ἦλθεν μηνύων καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐδίδου ὁ δ' ἀκούσας ἐκέλευεν ταύτας μὲν*

10 δὲ καὶ ὧδε. κύστιν ἰσομεγέθη ληκύθῳ φυσήσαντα
καὶ ἀποδήσαντα σφόδρα ξηρᾶναι, ἔπειτα εἰς αὐτὴν
γράψαι ὅ τι ἂν βούλῃ μέλανι κατακόλλῳ. ξηραν-
11 θέντων δὲ τῶν γραμμάτων ἐξελεῖν τὴν πνοὴν τῆς
κύστιδος καὶ συμπιέσαντα εἰς τὴν λήκυθον ἐνθεῖναι·
τὸ δὲ στόμα τῆς κύστιδος ὑπερεχέτω τοῦ στόματος
12 τῆς ληκύθου. ἔπειτα φυσήσαντα τὴν κύστιν, ἵνα
διευρυνθῇ ὡς μάλιστα, ⟨καὶ⟩ ἐλαίου ἐμπλήσαντα
περιτεμεῖν τῆς κύστιδος τὸ ὑπερέχον τῆς ληκύθου καὶ
προσαρμόσαι τῷ στόματι ὡς ἀδηλότατα, καὶ βύσαντα
τὴν λήκυθον κομίζειν φανερῶς. διαφανές τε οὖν τὸ
ἔλαιον ἔσται ἐν τῇ ληκύθῳ, καὶ οὐδὲν ἄλλο φανεῖται
13 ἐνόν. ὅταν δὲ ἔλθῃ παρ' ὃν δεῖ, ἐξεράσας τὸ ἔλαιον
ἀναγνώσεται, ⟨καὶ⟩ φυσήσας τὴν κύστιν καὶ ἐκσπογγί-

τὰς ἐπιστολὰς οἷς ἔφερεν ἀποδοῦναι τὰ (τὰς C) δὲ παρ' ἐκείνων εἰ ἀληθές τι μηνύει παρ' αὐτὸν ἐνεγκεῖν καὶ ὁ μηνύων ταῦτ' ἔπραξεν. ὁ δὲ ἄρχων λαβὼν τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἀνακαλεσάμενος τοὺς ἀνθρώπους τὰ σημεῖά τε ἐδείκνυεν τῶν δακτυλίων ἅπερ ὡμολόγουν αὐτὸν (αὐτῶν T) εἶναι καὶ λύων τὰ βιβλία ἐδήλου τὸ πρᾶγμα. τεχνικῶς δὲ δοκεῖ φωράσαι ὅτι τὰς πεμπομένας παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅτι καὶ ἔλαβεν (οὐ κατ-έλαβε T) ἦν γὰρ αὐτοῖς ἀρνηθῆναι καὶ φάσκειν ἐπιβουλεύεσθαι ὑπό τινος τὰς δ' ἀνταποστελλομένας λαβὼν ἂν ἀντιλεπτως (ἀναντιλέκτως cod. C) ἤλεγξεν: expunxit H | Post κομίζεται δὲ existimat ἐπιστολὴ uocem excidisse H | In proximis cum Turicensibus ubique obliquam orationem restitui, et Aeneae consuetudinem et codicum plura testimonia secutus (Hercherus rectam fecerat) ‖ 1. Post ληκύθῳ in *M* est: ὁπόση ἀντιβούλει πρὸς τὸ πλῆθος τῶν γραφησομένων: expunxit H | φυσήσαντα καὶ ἀποδήσαντα T: φυσήσας καὶ ἀποδήσας *M* ‖ 2. ξηρᾶναι *M*: ξηρανεῖς H | εἰς αὐτὴν H: ἐπ' αὐτῆς *M* ‖ 3. γράψαι *M*: γράψεις H | βούλῃ Meierus: βούλει *M* ‖ 4. ἐξελεῖν T: ἔξελε *M* ‖ 5. συμπιέσαντα T: συμπιέσαντας *M* (συμπιέσας C) | ἐνθεῖναι *M*: ἔνθες H ‖ 7. στόματος T: πώματος *M* | φυσήσαντα T: φυσήσας *M* | Post τὴν κύστιν in *M* est ἐν τῇ ληκύθῳ ἐνοῦσαν: deleuit H ‖ 8. διευρυνθῇ Gronouius: διερυνθῇ *M* | καὶ ante ἐλαίου addiderunt T | ἐμπλήσαντα περιτεμεῖν *M*: ἐμπλήσας περιτεμεῖς H ‖ 10. προσαρμόσαι *M*: προσαρμόσεις H | βύσαντα *M*: βύσας H ‖ 11. κομίζειν *M*: κομιεῖς H ‖ 14. καὶ ante φυσήσας addidit H

σας καὶ κατὰ ταὐτὰ εἰς αὐτὴν γράψας ἀνταποστελ-
λέτω. ἤδη δέ τις ἐν δέλτου ξύλῳ γράψας κηρὸν ἐπέ- 14
τηξε, καὶ ἄλλα εἰς τὸν κηρὸν ἐνέγραψεν. εἶτα ὅτε
ἦλθε παρ' ὃν ἔδει, ἐκκνήσας τὸν κηρὸν καὶ ἀναγνοὺς
ὁμοτρόπως ἀντεπέστειλεν. γράφοιτο δ' ἂν καὶ εἰς 15
πινάκιον ἡρωϊκὸν ἅπερ ἂν βούλῃ. ἔπειτα καταλευ-
κῶσαι καὶ ξηράναντα γράψαι ἱππέα φωσφόρον ἢ ὅ
τι ἂν βούλῃ, μάλιστα μὲν λευκὸν [καὶ τὸν ἵππον λευ-
κόν]· εἰ δὲ μή, καὶ ἄλλῳ χρώματι, πλὴν μέλανος.
ἔπειτα δοῦναί τινι ἀναθεῖναι ἐγγὺς τῆς πόλεως εἰς
ἱερὸν ὃ ἂν τύχῃς συνταξάμενος. ὃν δὲ δεῖ ἀναγνῶ- 16
ναι τὰ γεγραμμένα, χρὴ ἐλθόντα εἰς τὸ ἱερὸν καὶ
γνόντα τὸ πινάκιον συσσήμῳ τινὶ προσυγκειμένῳ,

---

1. *εἰς αὐτὴν* H: *εἰς τὴν αὐτὴν M* | *ἀνταποστελλέτω* scripsi: *ἀποστελλέτω M* || 2. *τις* C: *τινες M* | *ἐν δέλτου ξύλῳ* H ex Herod. VII 239: *ἐν δέλτῳ ἐνξύλῳ M* (*ἐν ξύλῳ* solum Sauppius) | *ἐπέτηξε* C: *ἐπέθηκε M* || 3. *ὅτε ἦλθε* Iul. Afr. LIII: *ὅταν ἔλθῃ M* || 4. *παρὸν M* | *ἔδει* Meierus: *δεῖ M* | *ἐκκνήσας* T: *ἐκκνίσας M* || 5. *ὁμοτρόπως ἀντεπέστειλεν* H: *γράψας πάλιν ὡσαύτως ἀπέστειλεν M*, *ὁμοιοτρόπως ἀνταπέστειλεν* Iul. Afr. | Post *ἀπέστειλεν* in *M* est *λέγεται δὲ καὶ εἰς πυξίον γράψαντα μέλανι ὡς βελτίστῳ ἐᾶν ξηρανθῆναι ἔπειτα λευκώσαντα ἀφανίζειν τὰ γράμματα· ὅταν οὖν ἀφίκηται παρὰ τὸν πεμπόμενον, λαβόντα εἰς ὕδωρ θεῖναι τὸ πυξίον. φανεῖται οὖν ἐν τῷ ὕδατι ἀκριβῶς πάντα τὰ γεγραμμένα*: deleuit H | *γράφοιτο M*: *γράφοις* H || 6. *πινάκιον ἡρωϊκὸν M*. Pro *ἡρωικὸν* alii alia coniecerunt: *γραφικὸν* C, *ζωγραφικὸν* Meierus, *ἱερατικὸν* T, *κεραμικὸν* Benndorfius, *ἀκήρωτον* H. Conieci ego: *εἰκονικόν*, quod per itacismum facile in *ἡρωικὸν* poterat abire: *πίνακες εἰκονικοὶ* picturae, quae in templis conlocantur, adpellatae sunt in inscriptione Rangabé antiquit. II 777 — *ναῷ εἰκονικῶν πινάκων* — *στῆσαι αὐτοὺς εἰς τὴν στοάν, καὶ ἀφελεῖν ὅσα ἀνάξια τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον μετατιθέναι μηθὲν ἐν τῷ ναῷ*. Sed fortasse nil mutandum | *βούλῃ* Meierus: *βούλει M* || 8. *βούλῃ* Meierus: *βούλει M* | *μάλιστα μὲν* Sauppius: *ἱματισμὸν M* | *καὶ τὸν ἵππον λευκὸν* inclusi: orta esse uidetur haec interpolatio postquam *μάλιστα μὲν* in *ἱματισμὸν* abierat. (Sauppius totum locum sic scripsit: *μάλιστα μὲν γλαυκὸν ἢ καὶ ὑπόλευκον*) || 10. *εἰς ἱερὸν ὃ ἂν τύχῃς συνταξάμενος* H: *εἰς ὃ ἐὰν τύχῃ ἱερὸν ὡς εὐξόμενος M* (*εἰς ὃ ἂν τύχῃ ἱερόν, ὡς εὐξάμενον* Meierus) || 11. *ὃν* Meinekius: *ὅσον M*

ἀπενέγκαντα εἰς οἶκον θεῖναι εἰς ἔλαιον. πάντα οὖν
17 *τὰ γεγραμμένα φανεῖται. ⟨ἡ⟩πασῶν δὲ ἀδηλοτάτη⟨μὲν⟩ πέμψις πραγματωδεστάτη δὲ νῦν μοι ἐμφανισθήσεται· ἔστι δὲ τοιάδε. ⟨εἰς⟩ ἀστράγαλον εὐμεγέθη τρυπῆσαι ⟨τρυπήματα⟩ εἴκοσι καὶ τέτταρα, ἓξ εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ ἀστραγάλου· ἔστω δὲ τὰ τρυπήματα τοῦ ἀστραγάλου ⟨τὰ στοιχεῖα. διαμνημονεύειν⟩ δὲ ἀφ' ἧς ἂν πλευρᾶς ἄρξηται τὸ ἄλφα, καὶ τὰ ἐχόμενα ἅπερ ἐν ἑκάστῃ γέγραπται. μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν τινὰ θέλῃς ἐν αὐτοῖς τίθεσθαι λόγον, λίνον διείρειν. ⟨οἷον⟩ ἐὰν θέλῃς AINEIAN δηλοῦν τῇ διέρσει τοῦ λίνου, ἀρξάμενος ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀστραγάλου ἐν ᾗ τὸ ἄλφα ἐστί, παρελθὼν τὰ ἐχόμενα τούτου γράμματα, ὅταν ἔλθῃς εἰς ⟨τὴν⟩ πλευρὰν οὗ τὸ ἰῶτά ἐστι, δίειρον πάλιν, παρεὶς δὲ τούτου τὰ ἐχόμενα, ὅπου συμβαίνει τὸ ν̄ εἶναι, ⟨δίειρον⟩ καὶ πάλιν παρεὶς τὰ ἐχόμενα τούτου, ὅπου ⟨τὸ⟩ ε̄ι ἐστί, δίειρον τὸ λίνον, καὶ οὕτω τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου IAN γράφων ἔνειρον εἰς τὰ*

2. ⟨ἡ⟩ *πασῶν δὲ ἀδηλοτάτη⟨μὲν⟩ πέμψις πραγματωδεστάτη δὲ* Sauppius: *πασῶν δὲ ἀδηλοτάτη πέμψις πραγματωδεστάτη δὲ M* (*πέμψις δὲ πασῶν μὲν ἀδηλοτάτη πρ. δὲ* H) ‖ 3. *νῦν μοι ἐμφανισθήσεται* H: *νῦν μοι διὰ γραμμάτων ἐμφανισθήσεται M* (*διὰ γραμμάτων νῦν μοι ἐμφανισθήσεται* Co. O) ‖ 4. *εἰς* addid. T ‖ 5. *τρυπήματα* inseruit H ex Iulio Afr. LII ‖ 7. *τὰ στοιχεῖα διαμνημόνευε δὲ* ex Iul. Africano inseruerunt T, de suo *τὰ* addentes: *M* pro his solum δ̄ habet. Ceterum etiam in hoc exemplo olim fuisse orationem obliquam puto, quare *διαμνημονεύειν* scripsi ‖ 8. *ἄρξηται* ex Iul. Afr. T: *ἄρξῃ M* (*ἄρχηται* malit H) ‖ 10. *λίνον* T: *λίνω M* | *διείρειν* C: *δ̄ιαιρεῖν M*: *δίειρον* H | *οἷον* inseruerunt T ‖ 11. *θέλῃς AINEIAN* H: *ελῄδινηαλὶ M* (*θέλῃς* Co. O; *AINEIAΣ* Haasius) | *τῇ* T: *ἐν τῇ M* | *διέρσει* C: *διαιρέσει M* ‖ 13. *ἐστίν M* | *τούτου γράμματα* H: *τούτων παραγράμματα M* (*τοῦ ἰῶτα γράμματα* Iul. Afr.) ‖ 14. *ἔλθῃς* Iul. Afr.: *ἔλθῃ M* | *τὴν* addidit H | *οὗ το ἰῶτα* Iul. Afr.: *ὀντο τω τα M* | *διεῖρον M* ‖ 16. *τὸ ν̄ εἶναι* Co. O: *τονεἶναι M* | *δίειρον* post *εἶναι* inseruit ex Iul. Africano C ‖ 17. *τὸ* ante *ει* addiderunt T | *εῖ ἔστι* Haasius: *ἔνεστιν M* | *διεῖρον M* ‖ 18. *τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου IAN γράφων* scripsi: *τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου ἀντιγράφων M*

τρυπήματα, † ὥσπερ αρτίαιμεθα ὄνομα. ἔσται οὖν 19
περὶ τὸν ἀστράγαλον ἀγαθὶς λίνου πεποιημένη, δεήσει
δὲ ⟨τὸν⟩ ἀναγιγνώσκοντα ἀναγράφεσθαι εἰς δέλτον τὰ
δηλούμενα γράμματα ἐκ τῶν τρυπημάτων. ἀνάπαλιν
δὲ γίγνεται ἡ ἐξαίρεσις τῇ ἐνέρσει. διαφέρει δὲ οὐδὲν
τὰ γράμματα ἀνάπαλιν γραφῆναι εἰς ⟨τὴν⟩ δέλτον·
οὐδὲν γὰρ ἧττον ἀναγνωσθήσεται. καταμαθεῖν δὲ
πλεῖον ἔργον ἐστὶ τὰ γεγραμμένα ἢ τὸ ἔργον αὐτὸ
γενέσθαι. εὐχερέστερον δ' ἂν τούτου γίγνοιτο ⟨τόδε⟩. 20
ξύλου ὡς σπιθαμιαίου τρυπηθέντος ὅσα γε τὰ στοι-
χεῖα τῶν γραμμάτων, ἔπειτα ὡσαύτως ἐνείρειν τὸ
λίνον εἰς τὰ τρυπήματα. ὅταν δ' εἰς τὸ αὐτὸ τρύ-
πημα συμβῇ δὶς ἐνείρεσθαι, ὥστε τὸ αὐτὸ γράμμα δὶς
ἐφεξῆς γράφεσθαι, προπεριελίξαντα τὸ λίνον περὶ τὸ
ξύλον ἐνείρειν. γίγνοιτο δ' ἂν καὶ ὧδε. ἀντὶ τοῦ ἀστρα-
γάλου καὶ ξύλου ποιήσαντα κύκλον ξύλινον λεᾶναι, 21
καὶ τρυπῆσαι ἐφεξῆς κύκλῳ τὰ στοιχεῖα τῶν γραμ-
μάτων τὰ τέτταρα καὶ εἴκοσι, ὑποψίας δ' ἕνεκα καὶ

(ἀεὶ γράφων T, τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου παντὸς γράφων Sauppius) ‖ 1. ὥσπερ αρτίαιμεθα ὄνομα *M* uerba nondum sanata (ὥσπερ ἄρτι ἐτιθέμεθα ὄνομα T, ὥσπερ ὃ ἄρτι ἐθέμεθα ὄνομα Sauppius, ἕως ἂν περάνῃς τὸ ὄνομα H). Fortasse legendum: ὥστε περᾶναι ὃ ἐθέμεθα ὄνομα quamquam post ἐπίλοιπα superflua uidentur) ‖ 2. πεποιημένη H: πεμπομένη *M* | δεήσει Hertlinus: δεήσεται *M* ‖ 3. τὸν ex Iulio Afr. inseruerunt T | ἀναγινώσκοντα *M* ‖ 5. γίνεται *M* | ἐξαίρεσις C: ἐξίεσις *M* (ἔξεσις Schneiderus, ἐξείλησις Haasius, ἐξέλιξις H) | ἐνέρσει C: ἐνέρξει *M* ‖ 6. τὴν ante δέλτον add. H ‖ 7. ἀναγνωσθήσεται H: γνωσθήσεται *M* ‖ 8. πλεῖον O: πλεῖστον *M* ‖ 9. εὐχερέστερον H: εὐπρεπέστερον *M* | τούτου scripsi: τοῦτο *M* (ταύτῃ H) | τόδε addidi ‖ 10. σπιθαμιαίου cod. Cas.: σπιθαμαίου *M* | γε C: τε *M* ‖ 12. ὅταν δ' H: ὅπου δ' ἂν *M* ‖ 13. ὥστε H: ὥσπερ *M* ‖ 15. ἐνείρειν *M*: ἐνεῖραι uult H | γίνοιτο *M* ‖ 16. ποιήσαντα Hertlinus: ποιήσας *M* (ποιῆσαι addito καὶ post ξύλινον H) ‖ 17. τρυπῆσαι H: τρῆσαι *M* ‖ 18. τὰ τέτταρα cod. Cas.: τέτταρα *M* | ἕνεκα H: ἕνεκεν *M*

ἄλλα ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου τρυπῆσαι, ἔπειτα οὕτω εἰς
22 *τὰ στοιχεῖα ἐφεξῆς ὄντα τὸ λίνον ἐνεῖραι.* · *ὅταν δὲ*
δὶς τὸ αὐτὸ γράμμα συμβῇ γράφεσθαι, εἴς τι τῶν
ἐν μέσῳ τρυπημάτων προενείραντα εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα
23 *ἐνεῖραι·* [γράμμα δὲ λέγω τὸ τρύπημα]. *ἤδη δέ τινες*
εἰς βιβλίον γράψαντες ὡς λεπτότατον μακροὺς στίχους
καὶ λεπτὰ γράμματα, ἵν᾽ ὡς εὐογκοτάτη γένηται ἡ
ἐπιστολή, εἶτα ἐπὶ ᾤας χιτωνίσκου ἐπιθέντες καὶ ἐπι-
πτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου τὴν ᾤαν ἀνύποπτον ἐποίη-
σαν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς [καὶ ἐνδεδυκότος τινὸς
24 τὸν χιτωνίσκον καὶ οὕτω φερομένου]. [μαρτύριον δὲ ὅτι τὰ
εἰσπεμπόμενα μετὰ ἐπιβουλῆς χαλεπὸν φυλάξαι. οἱ γοῦν περὶ
Ἴλιον ἄνθρωποι ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ οὕτω διατεταμένοι οὔπω
δύνανται φυλάξαι μὴ εἰσελθεῖν αὐτοῖς τὰς Λοκρίδας, ἀλλ᾽ οἱ
Λοκροὶ προσέχοντες τῷ λαθεῖν, λανθάνουσιν ἀν᾽ ἔτη πολλὰ εἰσ-

---

2. *ἐνεῖραι* H: *ἐνείρειν M* ‖ 3. *συμβῇ* H: *συμβαίνει M* (*συμβαίνῃ* Meierus) | *γράφεσθαι* H: *γράφειν M* | *εἴς τι* Hertlinus: *ἐκ M* ‖ 4. *προενείραντα* H: *προενείροντα M* ‖ 5. *γράμμα — τρύπημα* inclusi: *γράμμα δὲ* H: *γράμματα δὲ M* ‖ 6. *εἰς* Iul. Afr. LIII: *εἰς τὸ M* ‖ 7. *γένηται* Iul. Afric.: *γίνηται M* ‖ 8. *εἶτα ἐπὶ ᾤας χιτωνίσκου ἐπιθέντες καὶ ἐπιπτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου τὴν ᾤαν ἀνύποπτον ἐποίησαν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς* H partim ex Hauptii coniectura partim ex Iul. Afric.: *εἶτα ἐπὶ τῷ ωμῳ τοῦ χιτῶνος ὑποθέντες καὶ ἀποπτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου ἐπὶ τῷ ὤμῳ ἀνύποπτος δὴ δοκεὶ εἶναι ἡ κομιδὴ τῆς ἐπιστολῆς M* (*εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ χιτωνίσκου ὑποθέντες καὶ ἀποπτύξαντες ἀνύποπτον ἐποίουν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς* Iul. Afr., *εἶτα ἐπὶ τῇ ᾤᾳ τοῦ χιτῶνος ἐπιθέντες καὶ ἐπιπτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου τὴν ᾤαν, ἀνύποπτος δὴ δοκεῖ εἶναι ἡ κομιδὴ τῆς ἐπιστολῆς* Hauptius) ‖ 10. *καὶ ἐνδεδυκότος τινὸς τὸν χιτωνίσκον καὶ οὕτω φερομένου* inclusi auctore H ‖ 11. *μαρτύριον — 15. εἰσάγοντες* item inclusi eodem auctore H, qui huc quidem hoc exemplum non pertinere perspexit ‖ 13. Inter *Ἴλιον* et *ἄνθρωποι* in *M* est spatium quattuor litterarum | *ἄνθρωποι ἐκ* cod. Cas.: *ἄνθρωποι καὶ ἐκ M* | *διατεταμένοι* Hertlinus: *διατεταγμένοι M* ‖ 14. Post *Λοκρίδας* in *M* est *καίτοι τοσοῦτόν ἐστιν αὐτοῖς ἡ σπουδὴ καὶ ἡ φυλακή*: expunxit H | *οἱ Λοκροὶ* Sauppius: *ὀλίγοι M* ‖ 15. *ἀν᾽ ἔτη* Hertlinus: *ανέτεα M* | Post *εἰσάγοντες* in *M* est *σώματα*: expunxit Sauppius

ἄγοντες [σώματα]]. *παρὰ δὲ τοῖς παλαιτέροις καὶ τοιόνδε* 25
ποτὲ ἐτεχνάσθη. Ποτίδαιαν γὰρ θέλων προδοῦναι
Τιμόξενος Ἀρταβάζῳ προσυνέθεντο ἀλλήλοις ὃ μὲν
τῆς πόλεώς τι χωρίον ὃ δὲ τοῦ στρατοπέδου. [εἰς ὅπερ 26
ἐτόξευον ὅ τι ἄν τι ἤθελον ἀλλήλοις ἐμφανίσαι] † *αξετο*
δὲ τοῦ τοξεύματος περὶ τὰς γλυφίδας ἑλίξαντες τὸ
βιβλίον καὶ πτερώσαντες ἐτόξευον εἰς τὰ προσυγκεί-
μενα χωρία. ἐγένετο δὲ καταφανὴς ὁ Τιμόξενος 27
προδιδοὺς τὴν Ποτίδαιαν· τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος
εἰς τὸ προσυγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χωρίου [διὰ πνεῦμα
καὶ φαύλην πτέρωσιν], *βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιάτου τὸν*
ὦμον, τὸν δὲ βληθέντα περιέδραμεν ὄχλος, οἷα φιλεῖ
γίγνεσθαι ἐν πολέμῳ· αὐτίκα δὲ τὸ τόξευμα λαβόντες
ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, καὶ οὕτως καταφανὴς
ἐγένετο ἡ πρᾶξις. Ἱστιαῖος δὲ βουλόμενος τῷ Ἀρι- 28
σταγόρᾳ σημῆναι ⟨ἀποστῆναι⟩, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχεν
ἀσφαλῶς δηλῶσαι, ἅτε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν [καὶ
οὐκ εὔπορον γράμματα λαθεῖν φέροντα], *τῶν ⟨δὲ⟩ δούλων τὸν*
πιστότατον ἀποξυρήσας ἔστιξε, καὶ ἐπεῖχεν ἕως ἀν-
έφυσαν αἱ τρίχες. ⟨ὡς δὲ ἀνέφυσαν⟩ τάχιστα, ἔπεμπεν 29
εἰς Μίλητον, ἐπιστείλας τῷ ἐπεστιγμένῳ ἄλλο μὲν
οὐδέν, ἐπειδὰν δ' ἀφίκηται εἰς Μίλητον πρὸς Ἀρι-

---

1. *παλαιτέροις* H: *παλαιοτέροις* *M* ‖ 4. *εἰς ὅπερ* — 5. *ἐμφανίσαι* inclusi auctore Sauppio, qui pro corruptis *αξετο δὲ τοῦ τοξεύματος* coniecit: *γράψαντες δὲ καὶ τοξεύματος* (*εἰς ὅπερ ἐτόξευον· ὅτε οὖν τι ἤθελον ἀλλήλοις ἐμφανίσαι, τότε τοῦ τοξεύματος* T) cf. Herod. VIII 128 ‖ 6. *γλυφίδας* C: *πύλας γλυφὰς* *M* ‖ 10. *διὰ πνεῦμα* — 11. *πτέρωσιν* inclusi; desunt etiam in Herodoto ‖ 12. *τὸν δὲ βληθέντα* ex Herodoto H: *προβληθέντα* *M* ‖ 13. *γίνεσθαι* *M* | *ἐν πολέμῳ* ex Herodoto H: *ἐν τῷ πολέμῳ* *M* ‖ 15. *ἱστίαιος* *M*. Ad haec conferas Herod. V 35 ‖ 16. *ἀποστῆναι* addidit ex Herodoto C ‖ 17. *καὶ οὐκ εὔπορον* — 18. *φέροντα* inclusi auctoribus Herchero et Sauppio ‖ 18. *τῶν δὲ δούλων* T: *τῶν δοῦλον* *M* m. pr. ‖ 19. *ἔστιξεν* *M* | *ἐπεῖχεν* H: *ἐπέσχεν* *M* | *ἀνέφυσαν* Meierus: *ἂν ἔφυσαν* *M* ‖ 20. *ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα* ex Herodoto H: *τάχιστα* *M*

σταγόραν, κελεύειν ξυρήσαντα κατιδεῖν εἰς τὴν κεφα-
30 λήν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινεν ἃ ἔδει ποιεῖν. γρά-
φειν δὲ καὶ ὧδε. προσυνθέμενον τὰ φωνήεντα γράμ-
ματα ἐν κεντήμασι τίθεσθαι· ὁπόστον ⟨δ'⟩ ἂν τύχῃ ἕκαστον ὂν ἐν στοιχείοις γραφομένοις, τοσαύτας στιγμὰς
31 εἶναι. οἷον τόδε

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΛΟΣ

Δ:: ::· Ν::: Σ:: ::· Σ Κ. Λ::· Σ

καὶ τόδε ἄλλο

ΗΡΑΚΛΕΙΑΔΑΣ ΗΚΕΤΩ

:.Ρ. ΚΛ.. :: Δ.: Σ:. Κ·· Τ:::·

[ἀντὶ τῶν φωνηέντων γραμμάτων τίθεσθαι † τί δαὶ]. πολλοὶ δὲ
32 κατ' Ἤπειρον κυσὶν ἐχρήσαντο ὧδε. ἀπαγαγόντες νυκτὸς δέσμιον περιέθηκαν περὶ τὸν αὐχένα ἱμάντα, ἐν ᾧ ἐπιστολὴ ἐνέρραπτο. εἶτα ἀφῆκαν μεθ' ἡμέραν † πρὸς ὃν ἐξ
33 ἀνάγκης ἔμελλεν ἥξειν ὅθεν ἀπήχθη. ἔστι δὲ τοῦτο ⟨καὶ⟩

---

2. ἔδει H: δεῖ M ‖ 5. ἐν στοιχείοις γραφομένοις scripsi: ἐν τοῖς γραφομένοις M ‖ 6. οἷον τόδε H: οιον τε δὲ M ‖ 7—11. *ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ* et q. seqq. Casaubonus constituit: $\overline{Δ}$ $\overline{N}$ $\overline{U}$ $\overline{C}$ $\overline{K}$ $\overline{Λ}$ $\overline{C}$ et $\overline{P}$ $\overline{K}$ $\overline{Λ}$ $\overline{Δ}$ $\overline{C}$ $\overline{K}$ $\overline{T}$ habet M ‖ 9. καὶ τόδε ἄλλο quod in M legitur ante ἀντὶ τῶν φωνηέντων (12), huc transposui auctore H ‖ 12. ἀντὶ τῶν φωνηέντων γραμμάτων τίθεσθαι † τὶ δαὶ (quod aut τί δεῖ aut τάδε δεῖ scribendum est) glossa marginalis librarii uel correctoris fuisse mihi uidetur, qui, quo modo in duobus illis exemplis uocales notandae essent, aut ignoraret aut siglis adpictis doceret | Post τὶ δαὶ in M est καὶ τάδε τὰ πεμπόμενα γράμματα εἴς τινα τόπον τῷ πεμπομένῳ δῆλον γίνεσθαι ἐλθόντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν πόλιν καὶ πωλοῦντός τι ἢ ὠνουμένου, ὅτι ἥκει αὐτῷ γράμματα καὶ κεῖται ἐν τῷ τόπῳ. καὶ οὕτω οὔτε ὁ φέρων οἶδεν ὅτῳ ἠνέχθη, οὔτε ὁ λαβὼν γνωστός ἐστι ὅτι ἔχει del. H ‖ 13. ἀπαγαγόντες νυκτὸς δέσμιον scripsi, νυκτὸς illo quod post ἀφῆκαν est in hunc locum transposito; loco suo νυκτὸς remotum esse adparet ex Iulio Afr. quoque cap. LIII | δέσμιον C: δεσμὸν M ‖ 15. ἐνέρραπτο T: ἐγέγραπτο M | ἀφῆκαν μεθ' ἡμέραν ex Iulio Africano scripsi: ἀφῆκαν νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν M, uide supra | πρὸς ὃν mutilum est; fort. πρὸς δὲ τοῦτον scribendum (aut ὃ δὲ scribendum putat H aut ὅθεν ἀπήχθη eiciendum) ‖ 16. καὶ adiecerunt T

Θεσσαλόν. χρὴ δὲ τὰς παραγιγνομένας εὐθὺς ἀνοίγειν 33
δέλτους. Ἀστυάνακτι δὴ τυράννῳ Λαμψάκου πεμφθεί-
σης ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ γεγραμμένα ἦν ⟨τὰ⟩ μηνύοντα τὴν
ἐπιβουλὴν ἀφ' ἧς ἀνῃρέθη, παρὰ τὸ μὴ εὐθὺς ἀνοῖξαι
καὶ ἀναγνῶναι τὰ γεγραμμένα διεφθάρη, τὴν ἐπιστολὴν
ἔχων περὶ τοὺς δακτύλους. διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ἐν
Θήβαις ἡ Καδμεία κατελήφθη, τῆς τε Λέσβου ἐν Μυ- 34
*τιλήνῃ παραπλήσια τούτοις ἐπράχθη. * * Γλοῦς δὲ βα-* 35
σιλέως ναύαρχος παρὰ βασιλέα ἀναβάς, ἐπεὶ οὐχ οἷόν
τε ἦν ὑπομνήματα ἐν βιβλίῳ ἔχοντα εἰσιέναι παρὰ
βασιλέα (ἦν δὲ αὐτῷ περὶ πολλῶν τε καὶ μεγάλων
διαμνημονευτέον), ἐγράψατο εἰς τὰ διαστήματα τῆς
χειρὸς τῶν δακτύλων περὶ ὧν ῥητέον ἦν αὐτῷ.

Πρὸς δὲ τὰς τῶν ἐναντίων προσαγωγὰς μηχανή- 32
μασιν ἢ σώμασιν ἐναντιοῦσθαι ὧδε. πρῶτον μὲν εἰς
τὰ ὑπεραιρόμενα ἐκ πύργων ἢ ἱστῶν ἢ τῶν ὁμο-
*τρόπων τούτοις * * οἷς ⟨τὰ⟩ προσαχθέντα † ὑπεραιρατο*
χρη τισὶν ἀδιατμήτοις περιβληθέντα κατατετάσθαι
† ὑπονεόντων, ἅμα δὲ καὶ [ὑποθυμιᾶν καπνὸν πολὺν] *ὑφ-*
άπτειν ὡς μέγιστον πῦρ ποιοῦντα. ἀνταίρεσθαι ⟨δὲ⟩ 2

---

1. *θετταλὸν* Iul. Africanus: *θεσσαλονικὸν M* | *παραγιγνομένους M* || 2. *δὴ* Sauppius: *δὲ M* || 3. *τὰ* addidit H || 5. Post *γεγραμμένα* in *M* est *ἀλλ' ἀμελήσαντος αὐτοῦ πρὸς ἄλλοις δὲ γενομένου πρότερον*: deleuit H || 8. In *M* est *τὰ* ante *παραπλήσια*: expunxit H | Asteriscos fecit H | *Γλοῦς* C: *πλοῦς M* || 9. *οσιον* pro *οἷόν τε* coniecit H || 11. Post *αὐτῷ* in *M* legitur *περὶ τὴν τῶν τοιούτων ἐπιμέλειαν τῷ πυλωρῷ ποιητέον ὡς ἂν μηθὲν λανθάνηται εἰς τὴν πόλιν εἰσφερόμενον μήτε ὅπλον μήτε γράμματα*: expunxit H || 16. *ἱστῶν* C: *ἱστίων M* || 17. Inter *τούτοις* et *οἷς* excidisse uocem suspicati sunt T: *ἱστία* addi uoluerunt, fort. *ἄλλα* inserendum | *τὰ* inseruerunt T | In uerbis corruptis *ὑπεραιρατο χρη τισὶν* (pro quibus T posuerunt *ὑπεραίρειν χρή, τισὶν*) coniecerim: *ὑπεραίρονται* (uel *ἀνθυπεραίρονται*), *χρὴ ἱμᾶσιν* (uel *ἁλύσεσιν* cf. XXXIX 7) *ἀδιατμ.* || 19. *ὑπονεόντων M* uox corrupta (*ὑπὸ τεινόντων* C: *ὑπὸ τενόντων* T) | *ἅμα δὲ* Meinekius: *ἄλλα δὲ M* | *ὑποθυμιᾶν καπνὸν πολὺν* inclusi (post *πολὺν* Tur. *ἱέντα καὶ* inseruerunt) || 20. *ποιοῦντα* H: *πνέοντα M* | *ἀνταίρεσθαι*

πύργους ξυλίνους ἢ ἄλλα ὕψη ἐκ φορμῶν πληρου-
μένων ψάμμου ἢ ἐκ λίθων ἢ ἐκ πλίνθων. ἴσχοιεν δ'
ἂν τὰ βέλη καλάμων ταρσοὶ ὀρθίως καὶ πλαγίως
3 συντεθειμένων. ἡτοιμάσθαι δὲ καὶ τοῖς εἰς τὰ τείχη
μηχανήμασιν εἰσπίπτουσι κριῷ καὶ τοῖς ὁμοτρόποις
τούτῳ ἐρύματα ⟨τάδε⟩. σάκκους ἀχύρων πληροῦντα
προκρεμαννύειν ⟨καὶ⟩ ἀγγεῖα ἐρίων καὶ ἀσκοὺς βοείους
νεοδάρτους πεφυσημένους ἢ πεπληρωμένους τινῶν ⟨καὶ⟩
4 ἄλλα τούτοις ὁμότροπα. καὶ ὅταν ἢ πύλην ἢ ἄλλο
τι τοῦ τείχους διακόπτῃ, χρὴ βρόχῳ τὸ προῖσχον
ἀναλαμβάνεσθαι, ἵνα μὴ δύνηται προσπίπτειν τὸ μη-
5 χάνημα. παρασκευάζεσθαι δὲ ὅπως λίθος ἁμαξοπληθὴς
ἀφιέμενος ἐμπίπτῃ καὶ συντρίβῃ τὸ τρύπανον· τὸν
δὲ λίθον ἀφίεσθαι ἀπὸ τῶν προωστῶν, ἐχόμενον ὑπὸ
6 καρκίνων. ὅπως δὲ μὴ ἁμαρτάνῃ τοῦ τρυπάνου ὁ
λίθος φερόμενος, κάθετον χρὴ προαφίεσθαι, καὶ ὅταν
αὕτη πέσῃ ἐπὶ τὸ τρύπανον, εὐθὺς τὸν λίθον ἐπ-
7 αφίεσθαι. ἄριστον δὲ πρὸς τὰ διακόπτοντα τὸ τεῖχος
καὶ τόδε παρεσκευάσθαι. ᾗ ἂν κριὸς προσάγηται τῷ
τείχει, ταύτῃ χρὴ ἔσωθεν ἀντιπαρασκευάζειν ἀντίκριον,
διορύξαντα τοῦ τείχους μέχρι τοῦ ἔξω μέρους τῶν

Hertlinus: *ἀνταείρεσθαι M* | *δὲ* inserui suadente H ‖ 2. *ψάμμον M*: *ἄμμον* malit H | *ἴσχοιεν* Hertlinus: *ἴσχοι M* ‖ 3. *ὀρθίως καὶ πλαγίως συντεθειμένων* H: *ὀρθίων καὶ πλαγίων συντιθεμένων M* ‖ 4. *ἡτοιμάσθαι* Hertlinus: *ἡτοίμασται M* | *τείχη* C: *χείλη M* ‖ 5. *εἰσπίπτουσι* C: *εισπουσιν M* ‖ 6. *τούτῳ* Hertlinus: *τούτων M* | *τάδε* inseruit H ‖ 7. *προκρεμαννύειν* C: *προσκρεμαννύειν M* | *καὶ* ante *ἀγγεῖα* addid. T ‖ 8. *πεπληρωμένους* C: *πεπληρωμένων M* | *καὶ* ante *ἄλλα* addidit H ‖ 10. *προῖσχον* C: *προσίσχον M* ‖ 12. Ante *παρασκευάζεσθαι* in *M* est *καί*: deleuit H | *ἁμαξοπλήθης M* ‖ 13. *τὸ τρύπ.* C: *τὸν τρύπ. M* ‖ 14. *τῶν* expungi uult Kirchhoffius ‖ 16. *κάθετον* H: *καθέτην M* ‖ 17. *εὐθὺς* H: *εὐθὺ M* ‖ 19. *ᾗ ἂν κριὸς προσάγηται τῷ τείχει* H: *ὅταν γνῶς ἢ προσάγεσθαι τοῦ τείχους M* ‖ 20. *ἀντικριὸν M* ‖ 21. *τοῦ τείχους M*, a Sauppio defensum (*τὸ τεῖχος* H) | *ἔξω* H: *ἄλλου M* | *τῶν πλίνθων* C: *τὸν πλίνθον M*

πλίνθων, ἵνα μὴ προειδῶσι πρότερον οἱ πολέμιοι·
ὅταν δὲ ἐγγὺς ᾖ τὸ διακόπτον, οὕτως ἔσωθεν τῷ
ἀντικρίῳ παίειν. [πρὸς δὲ τὰ μεγάλα μηχανήματα, ἐφ' ὧν 8
σώματά τε πολλὰ προσάγεται καὶ βέλη ἐξ αὐτῶν ἀφίεται ἄλλα
τε καὶ καταπέλται καὶ σφενδόναι, εἰς δὲ τὰς ὀροφίνας οἰκίας
καὶ πυρφόρα τοξεύματα, πρὸς δὲ ταῦτα τὰ μηχανήματα πρῶτον
μὲν χρὴ τοὺς ἐν τῇ πόλει κρυφαίως ὑπορύσσειν κατὰ τὰς προσ-
αγωγὰς τῶν μηχανημάτων, ἵνα οἱ τροχοὶ τῶν μηχανημάτων
ἐμπίπτοντες δύωσιν εἰς τὰ ὑπορύγματα· ἔπειτα ἔσωθεν ἀνταίρειν
ἐκ φορμῶν πληρουμένων ψάμμου ἢ ἐκ λίθων τῶν ὑπαρχόντων
ἔρυμα, ὅπερ τοῦ τε μηχανήματος ὑπερέξει καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐναν-
τίων βέλη ἀργὰ ποιήσει. προκαλύπτειν δὲ ἅμα τούτοις καὶ πυκνὰ 9
παραπετάσματα ἢ ἱστία, ἐρύματα τῶν εἰσαφιεμένων βελῶν, ἅπερ
σχήσει τε τὰ ὑπερπίπτοντα τῶν βελῶν καὶ ῥᾳδίως συλλεγήσεται,
χαμαιπετὲς δὲ μηδὲν ἔσται. τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖν καὶ ᾗ ἂν ἄλλῃ 10
τοῦ τείχους ὑπερπετῆ γιγνόμενα τὰ βέλη τοὺς ὑπηρετοῦντάς τε
καὶ τοὺς διαπορευομένους βλάπτῃ καὶ τιτρώσκῃ.] *ᾗ δὲ ἂν τοῦ* 11
τείχους χελώνη προσαχθεῖσα δύνηται τὸ τεῖχος δι-
ορύξαι ἢ καταβαλεῖν, ταύτῃ χρὴ ἀντιοῦσθαι παρεσκευα-
σμένον ⟨ὧδε⟩. πρὸς μὲν τὸ διόρυγμα πῦρ ποιεῖν 12
πολύ, πρὸς δὲ τὸ πέσημα τοῦ τείχους τάφρον ἔσωθεν
ὀρύσσειν καὶ ἅμα ἀνταίρειν τειχίον πρότερον ἢ πεσεῖν
τὸ τεῖχος, ἂν μὴ ἄλλως δύνῃ κωλύειν.

---

1. *προειδῶσι* H: *προΐδωσιν M* ‖ 3. *ἀντικριῷ M* | Post *παίειν* in *M* est *καὶ πολὺ ἰσχυρότερον ὁ ἀντικριὸς γίνεται*: expunxit H | *πρὸς δὲ τὰ* — 17. *τιτρώσκῃ* inclusi ‖ 8. *τῶν μηχανημάτων* H: *τοῦ μηχανήματος M* ‖ 9. *δύωσιν* H: *δύνωσιν M* | *ἀνταίρειν* Hertlinus: *ἀνταείρειν M* ‖ 10. *πληρουμένων* C: *πληρουμένου M* | *ψάμμου M* (*ἄμμου* H) | *ἢ ἐκ λίθων* H: *καὶ λίθων ἐκ M* ‖ 12. *προκαλύπτειν* H: *προκαλύπτεσθαι M* | *πυκνὰ* Th. Mommsenus: *γυμνὰ M* ‖ 15. *οὐδὲν* malit H ‖ 16. *γινόμενα M* ‖ 17. *βλάπτῃ καὶ τιτρώσκῃ* H: *βλάπτει καὶ τιτρώσκει M* ‖ 18. *δύνηται* Hertlinus: *δυνήσηται M* | *τὸ τεῖχος* H: *τι τοῦ τείχους M* ‖ 20. *ὧδε* inserui suadente H ‖ 22. Post *ὀρύσσειν* in *M* est *ἵνα μὴ εἰσέλθωσιν*: expunxit H | *ἀνταίρειν* Hertlinus: *ἀνταείρειν M* | *τειχίον* H: *τειχίζοντα M* (*τειχίον τειχίζοντα* Meinekius) ‖ 23. Post *τεῖχος*

33 *Χρὴ δὲ ταῖς προσαχθείσαις χελώναις ἐπιχεῖν
πίσσαν καὶ στυππεῖον καὶ θεῖον ἐπιβάλλειν, ἔπειτα
φλογώσαντα φάκελλον καὶ ἐξάψαντα ἐπαφιέναι σχοίνῳ
ἐπὶ τὴν χελώνην.* [τὰ δὲ τοιαῦτα προτεινόμενος ἀπὸ τοῦ τεί-
2 χους ἐπιβάλλεται τοῖς προσαγομένοις μηχανήμασι.] * * *πιμπρά-
ναι χρὴ ταῦτα ὧδε. παρεσκευάσθω ξύλον οἷον ὕπερον,
μεγέθει δὲ πολλῷ μεῖζον. καὶ εἰς μὲν τὰ ἄκρα τοῦ
ξύλου κροῦσαι σιδήρια ὀξέα, περὶ δὲ τὰ ἄλλα μέρη
τοῦ ξύλου καὶ ἄνω καὶ κάτω χρῖσαι πυρὸς σκευασίας
ἰσχυράς, τὸ δὲ εἶδος γενέσθω οἷον κεραυνὸς τῶν
γραφομένων. τοῦτο δὲ ἀφίεσθαι χρὴ εἰς τὸ προσ-
αγόμενον μηχάνημα οὕτως ὥστε ἐμπήγνυσθαι εἰς τὸ
μηχάνημα, καὶ ἐπινεμήσεται τὸ πῦρ ἐμπαγέντος αὐτοῦ.*
3 * * † *ἔπειτ' ἄν τινες ὦσι τῆς πόλεως ξύλινοι μόσυνες
ἢ τοῦ τείχεός τι, χρὴ τούτοις ὑπάρχειν πρὸς τὸ μὴ
ἐμπίπρασθαι ὑπὸ τῶν πολεμίων πίλους καὶ βύρσας
4 πρὸ τῶν ἐπάλξεων. ἐὰν δὲ ἐμπρησθῶσιν ⟨αἱ⟩ πύλαι, προσ-
φέρεσθαι ξύλα καὶ ἐμβάλλοντα ὡς μέγιστον τὸ πῦρ
ποιεῖν, μέχρι ἂν ταφρευθῇ τὰ ἔσωθεν.*

in *M* est *ἢ ὀρύσσεται*: expunxit H ‖ 1. *προσαχθείσαις* H: *προσενεχθείσαις M* ‖ 2. *στυππεῖον* C: *στίππυον M* ‖ 3. *φλογώσαντα* Iul. Afr. XLV: *φλογωθέντα M* | Pro his malit H: *ἔπειτα φάκελλον σχοίνων φλογώσαντα καὶ ἐξάψαντα ἐπαφιέναι ἐπὶ τὴν χελώνην.* In quibus cum displiceat *φάκελλος σχοίνων*, cf. Thuc. II 77, 3 *ὕλης φακέλλους*, malim et *φλογωθέντα* et *καὶ* et *σχοίνῳ* interpolatori attribuere ‖ 4. *τὰ δὲ τοιαῦτα* — 5. *μηχανήμασι* inclusi | *προτεινόμενος M* (*προτεινόμενα* T, *προωθούμενα* H) ‖ 5. Asteriscos posuit H, qui *ἐμπιπράναι* et *καὶ* ante *ὧδε* scribi uelit. Fort.: *ἐμπιπράναι δὲ καὶ ὧδε* ‖ 6. *ξύλον* H: *ξύλα M* | *οἷον ὕπερον, μεγέθει* H: *οἷόν ὑπερμεγέθη* (*οἷον ὕπερα, μεγέθη* Iac. Gronouius, *οἷον ὕπερα, μεγέθει* T) ‖ 7. *μεῖζον* H: *μείζω M* ‖ 8. *ὀξέα* H: *ὀξέα καὶ μείζω M* ‖ 9. *χρῖσαι* H: *χωρὶς M* ‖ 10. *τῶν γραφομένων* Hertlinus: *τὸ γραφόμενον M* ‖ 13. Post *μηχάνημα* in *M* est *ἐσκευασμένον*: expunxit H | *ἐπινεμήσεται* H: *ἐπιμένειν M* | 14. Asteriscos feci | *ξύλινοι* superuacuum uidebatur Casaubono (*τῆς πόλεως μόσυνες ἢ τοῦ τείχεος ξύλινόν τι* T. Fort. *ἢ τοῦ τείχους ⟨ἄλλο⟩ τι ξύλινον.* cf. XXXII 4) ‖ 16. *πίλους* Coraes: *πλείους* H ‖ 17. *πρὸ τῶν ἐπάλξεων* scripsi. De plurali cf. Thuc. III 21: *πρὸς τὴν -άξιν M* (*πρὸς τὴν ἔπαλξιν* T) | *αἱ* add. H ‖ 19. *μέχρι ἂν* H: *μέχρι*

Ἐὰν δέ τι τῆς πόλεως καίηται ἐμπιπράμενον 34
ἰσχυραῖς σκευασίαις πυρός, [τὸ πῦρ] *σβεννύειν χρὴ*
αὐτὸ ὄξει· οὐ γὰρ ἔτι ῥᾳδίως ἐξάπτεται. μᾶλλον δὲ
αὐτῷ προαλείφειν· τούτου γὰρ πῦρ οὐχ ἅπτεται. τοὺς 2
δὲ κατασβεννύντας ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ἔχειν περὶ
τὸ πρόσωπον ἔρυμα, ἵνα ἧσσον ὀχλῶνται προσᾳσσού-
σης αὐτοῖς τῆς φλογός.

Αὐτὸν δὲ πῦρ σκευάζειν ἰσχυρὸν ὧδε, [ὅπερ οὐ 35
πάντη κατασβέννυται]. *πίσσαν, θεῖον, στυππεῖον, μάνναν*
λιβανωτοῦ, δᾳδὸς πρίσματα ἐν ἀγγείοις ἐξάψαντα
προσφέρειν, ἐὰν βούλῃ τῶν πολεμίων τι ἐμπρησθῆναι.

Ταῖς δὲ τῶν κλιμάκων προσθέσεσιν ἀντιοῦσθαι 36
⟨*ὧδε*⟩. *ἐὰν μὲν ὑπερέχῃ τοῦ τείχους ἡ κλῖμαξ προστε-*
θεῖσα, χρή, ὅταν ἐπ' ἄκρων ᾖ ⟨*ὁ*⟩ *ἀναβαίνων, τότε*
ἀπῶσαι τὸν ἄνδρα ἢ τὴν κλίμακα ξύλῳ δικρῷ, ἐὰν
μὴ ἄλλως κωλύειν δύνῃ διὰ τὸ ὑποτοξεύεσθαι· ἐὰν
δὲ ἁρμόττῃ τῷ τείχει ἡ κλῖμαξ, τήν τε κλίμακα οὐχ
οἷόν τ' ᾖ ἀπωθεῖν, τὸν ὑπερβαίνοντα χρὴ ἀπῶσαι.
† *ἐὰν δὲ ταῦτα μὲν δοκῇ εἶναι, πεποιῆσθαι χρὴ οἷον* 2

οὗ M | *ταφρευθῇ* scripsi: *ταφρεύσῃ M* (*ταφρεύσῃς* Hertl.) | Post *ἔσωθεν* in *M* est *καὶ ἄν τι δέῃ ἐκ τῶν σοὶ συνυπαρχόντων τάχιστα εἰ δὲ μὴ ἐκ τῶν ἐγγύτατα οἰκιῶν καθαιροῦντα*: expunxit H (cf. Thuc. II 75) ‖ 1. *τι τῆς πολεως καίηται ἐμπιπράμενον ἰσχυραῖς σκευασίαις* scripsi: *τινες πολέμιοι παὶ ται ἐμπιπράμεναι ἰσχυραὶ σκευασίαι M* ‖ 2. *πυρὸς* H: *πρὸς M* | *τὸ πῦρ* inclusi ‖ 3. *ῥᾳδίως* cod. Cas.: *ῥᾳιως M* ‖ 4. *αὐτῷ πρ.* T (qui cetera sic: *μᾶλλον δὲ συμφέρει τὸ μέλλον καίεσθαι αὐτῷ προαλείφειν*): *τὸ πρ. M* (*κάλλιον δὲ τὸ ἴξῳ προαλείφειν* Meinekius) ‖ 6. *προσαΐσσούσης M* ‖ 8. *ὅπερ* — 9. *κατασβέννυται* inclusi ‖ 9. *στυππεῖον* C: *στυπεῖον M* ‖ 10. *ἐν ἀγγείοις* O: *ἐναντίως M* | *ἐξάψαντα* C: *ἐξάπτοντα M* ‖ 11. *βούλῃ* Hertlinus: *βούλει M* ‖ 13. *ὧδε* inseruit H | *κλίμαξ M* ‖ 14. *ὁ* ante *ἀναβαίνων* addidit H ‖ 17. *ἁρμόττῃ* H coll. XXXI 7: *ἄρτι ἀνῃ M* (*ἀρτηθῇ* O: *ἄρα παγῇ* Meierus, *ἀρτιπαγὴς ᾖ* T) | *τῷ τείχει* O: *τω τε σχει M* | *τήν τε* H: *τὴν μὲν M* ‖ 18. *οἷόν τ' ᾖ* H: *οἷόν τε M* | *τὸν* H: *τὰ δὲ M* ‖ 19. *ἐὰν δὲ ταῦτα μὲν δοκῇ εἶναι M*: uerba corrupta (*ἐὰν δὲ ἀδύνατα μὲν μὴ δοκῇ εἶναι* Meierus: *ἐὰν δὲ δοκῇ* reiectis *ταῦτα μὲν* et *εἶναι* H; an fort. *ἐὰν δὲ ταῦτα μέλλοντα* uel *μέλλειν δοκῇ*?)

*θύραν ἐκ σανίδων, ἔπειτ' ἐπὰν προσφέρηται ἡ κλῖ-
μαξ, προϋποτιθέναι τῇ κλίμακι τῇ προσφερομένῃ·
ὅταν δὲ προσίῃ ἡ κλῖμαξ πρὸς τὴν θύραν, ἐξ ἀνάγκης
ὑπαχθείσης τῆς θύρας, ἡ κλῖμαξ πίπτει.* [σφονδύλου
προϋποτιθεμένου, οὐδὲ προστεθῆναι δυνήσεται].

37 *Τοὺς δὲ ὑπορύσσοντας ὧδε κωλύειν. ἐὰν δοκῇ
ὑπορύσσεσθαι, ὡς βαθυτάτην ἐκτὸς χρὴ τάφρον ὀρύσ-
σεσθαι, ὅπως εἰς τὴν τάφρον τὸ ὑπόρυγμα ἀφίκηται
2 καὶ οἱ ὑπορύσσοντες ὀφθῶσιν. ἐὰν δέ σοι ὑπάρχῃ,
καὶ τειχίον τειχίσαι εἰς αὐτὴν ὡς ἰσχυρότατον καὶ
μεγίστων λίθων. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τειχίσαι λίθοις,
3 ξύλα καὶ φορυτὸν κομίσαι. ᾗ δ' ἂν τὸ ὑπόρυγμα
τῇ τάφρῳ προσπέσῃ, ταύτῃ ἐμβαλόντα* ⟨*τὰ*⟩ *ξύλα καὶ
τὸν φορυτὸν ἐμπρῆσαι καὶ ἅμα κατασκεπάσαι, ὅπως
ὁ καπνὸς εἰς τὸ διόρυγμα πορεύηται καὶ κακῶς ποιῇ
τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας· ἐνδέχεται γὰρ πολλοὺς
4 ἀπολέσθαι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. ἤδη δέ τινες καὶ
σφῆκας καὶ μελίσσας εἰς τὸ διόρυγμα ἀφέντες ἐλυ-
5 μήναντο τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας. χρὴ δὲ γνω-
ρίσαντα καθ' ὅν τινα τόπον ὑπορύσσουσιν, ἀνθυπ-*

---

1. *προσφέρηται* Meierus: *προφέρηται M* ‖ 2. *προϋποτιθέναι* Hertlinus: *ὑποπροτιθέναι M* (*ὑποτιθέναι* H) ‖ 4. *σφονδύλου* — 5. *δυνήσεται* inclusi | *σφονδύλου* Hertlinus: *σπονδύλου M* ‖ 5. *προστεθῆναι* T: *προσταθῆναι M* ‖ 6. *δοκῇ* cod. Cas.: *δοκῆς M* ‖ 7. *τάφρον* cod. Cas.: *τὴν τάφρον M* ‖ 10. *ἰσχυρότατον* O: *ἰσχυροτάτην M* ‖ 11. *λίθοις* Iul. Afr. LIV: *λίθους M* ‖ 12. *ξύλα καὶ φορυτὸν* H coll. § 3, *ξύλων φορυτὸν M* | *κομίσαι* H: *κομίσαντα M* | *ᾗ δ' ἂν τὸ ὑπόρυγμα* H: *ἂν δὲ τὰ ὀρύγματα M* ‖ 13. *τῇ τάφρῳ* Iul. Afr.: *τῆς τάφρου M* | *ἐμβαλόντα* Sauppius: *ἐπιβάλλοντες M* (*ἐπιβάλλοντα* T: *ἐμβάλλοντα* Iul. Afr.) | *τὰ* ante *ξύλα* inseruit H ‖ 14. *ἅμα* H: *τὰ ἄλλα M* ‖ 15. *πορεύηται* Iul. Afric.: *πορεύσηται M* | *ποιῇ* C: *ποιῇ ἢ M* ‖ 16. *ὀρύγματι M* (*ὑπορύγματι* H) | *γὰρ* Iul. Afric.: *δὲ καὶ M* ‖ 18. *σφῆκας* C: *σφίκας M* ‖ 19. *ὀρύγματι M* (*ὑπορύγματι* H) | *γνωρίσαντα* H: *αγνωσσειν M* (*ἂν γνωσθῇ* uel *ἂν γνωστὸν ᾖ* O, *ἂν νοήσῃς* uel *γνῷς* uel *γνωρίσῃς* T) ‖ 20. *τόπον* C: *τρόπον M* | *ὑπορύσσουσιν* H: *ὀρύσσουσιν M*

ορύσσειν [καὶ ἀντιοῦσθαι καὶ ἐμπιπράναι ἐν τῷ ὀρύγματι μαχό-
μενον]. πάλαι δέ ποτε λέγεται Ἄμασιν Βαρκαίους 6
πολιορκοῦντα ἐπιχειρεῖν ὀρύσσειν· οἱ δὲ Βαρκαῖοι
αἰσθόμενοι τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Ἀμάσιδος, ἠποροῦντο
μὴ λάθῃ ἢ φθάσῃ. ἔπειτα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρεν
ἐνθυμηθεὶς ⟨ὧδε⟩. ἀσπίδος χάλκωμα περιφέρων ἐντὸς 7
τοῦ τείχους ἐπάνω προσίσχε πρὸς τὸ δάπεδον. τὰ
μὲν δὴ ἄλλα κωφὰ ἦν πρὸς ἃ προσίσχοι τὸ χάλκωμα·
ᾗ δ' ὑπωρύσσετο, ἀντήχει. ἀντορύσσοντες οὖν οἱ
Βαρκαῖοι ταύτῃ ἀπέκτειναν πολλοὺς τῶν ὑπορυσσόν-
των. καὶ οἷς μὲν προσήκει τὰ ἐκ τῶν ἐναντίων 8
τεχνάσματα ἀντιούμενον ἀμύνειν δεδήλωται· τοῖς δὲ
ὑπορύσσειν μέλλουσιν τόδ' ἂν γένοιτο ἰσχυρότατον
φράγμα. χρὴ δύο ἁμαξῶν τοὺς ῥυμοὺς εἰς ταὐτὸ 9
δῆσαι, συμπετάσαντα κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἁμάξης,
ὅπως μετεωρισθῶσιν οἱ ῥυμοὶ εἰς ταὐτὸ συννεύοντες·
ἔπειτα οὕτως ἐπισυνδεῖν ἄλλα ξύλα καὶ ῥίπας καὶ

---

1. *καὶ ἀντιοῦσθαι—μαχόμενον* inclusi | *ἐμπιμπράναι M* | *ἐν τῷ ὀρύγματι μαχόμενον M* (*τὸ ἐν τῷ ὀρύγματι ἐνεχόμενον* T, *τ. ἐ. τ. ὀ. μηχανώμενον* Meinekius, *τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας* H) ‖ 2. *πάλαι δέ ποτε* scripsi: *παλαιὸν δέ τι M* ‖ 3. *πολιορκοῦντα* C: *πολιορκοῦντας M* | *ἐπιχειρεῖν* Meierus: *ἐπεὶ ἐπεχείρει M* ‖ 4. *τὸ ἐπιχείρημα* cod. Cas.: *ἐπιχείρημα M* ‖ 6. *ἐνθυμηθεὶς* Sauppius: *ἐνθυμήσας M* | *ὧδε* post *ἐνθυμηθεὶς* inseruit Sauppius | *περιφέρων* ex Herod. IV 200 T: *ἐπιφέρων M* | *ἐντὸς* ex eodem Wesselingius: *ὄντος M* ‖ 7. *πρὸς τὸ δάπεδον* Wesselingius: *πρὸς τάδε M* | *τὰ μὲν δὴ ἄλλα* H: *τῇ μὲν δὴ ἄλλῃ M* ‖ 8. *προσίσχοιτο χάλκωμα M* ‖ 9. *ὑπωρύσσετο* C: *ὑπορύσσετο M* | *ἀντορύσσοντες M* et Herod. (*ἀνθυπορύσσοντες* H) ‖ 10. Post *ὑπορυσσόντων* in *M* est *ὅθεν καὶ νῦν χρῶνται αὐτῷ ἐν τῇ νυκτὶ γνωρίζοντες ἢ ὑπορύσσεται*: expunxit H ‖ 11. *προσήκει* Hertlinus: *προσῆκεν M* | *τὰ ἐκ* C: *καὶ ἐκ M* ‖ 12. *ἀντιούμενον* H: *καὶ ἀντιωμεθα M* | *ἀμύνειν* cod. Cas.: *ἀμύνῃ M* ‖ 13. *τόδ'* H: *ὧδ' M* ‖ 14. *ταὐτὸ* Iul. Afr. LV: *τὸ αὐτὸ M* ‖ 16. *ταὐτὸ συννεύοντες* Iul. Afr.: *τὸ αὐτὸ νεύοντες M* ‖ 17. *οὕτως* Iul. Afric.: *ὅπως M* | *ῥίπας* H ut in XXIX 6: *ῥιποὺς M* | *καὶ σάγματα* scripsi auctore H: *καὶ ἄλλα φράγματα M*

[ἄλλα] σάγματα ἐπάνω, ταῦτα δὲ πηλῷ καταλεῖψαι.
ἔσται οὖν τοῦτο καὶ προσαγαγεῖν ὅποι ἂν βούλῃ τοῖς
τροχοῖς καὶ ἀπαγαγεῖν. ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ φράγματι
τοὺς ὑπορύσσοντας εἶναι.
38 Ἐν δὲ ταῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων πρὸς τὸ
τεῖχος μηχανήμασιν ἢ σώμασι χρὴ διατετάχθαι τοὺς
ἐν τῇ πόλει [μαχομένους] τρία μέρη, ὅπως οἱ μὲν
μάχωνται, οἱ δὲ ἀναπαύωνται, οἱ δὲ παρασκευάζωνται,
2 καὶ νεοκμῆτες ἀεὶ ἐπὶ τοῦ τείχους ὦσι. δεῖ δέ τινας
καὶ ἄλλους ἐπιλελεγμένους [πλήθει πλείονι] μετὰ τοῦ
στρατηγοῦ συμπεριιέναι κύκλῳ τὸ τεῖχος, ἐπικου-
ροῦντας ἀεὶ τῷ πονουμένῳ μέρει· τὸ γὰρ ἐπιὸν μᾶλλον
οἱ πολέμιοι φοβοῦνται τοῦ ὑπάρχοντος καὶ παρόντος
3 ἤδη. [τάς τε κύνας δεσμεῖν τὸν καιρὸν τοῦτον· μετὰ γὰρ ὅπλων
καὶ θορύβου τῶν ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πόλιν δι'
4 ἀήθειαν ὁρῶσαι αἱ κύνες ὀχλοῖεν ἂν προσκείμεναι.] τοῖς τε ἐπὶ
τῷ τείχει μαχομένοις παραινεῖν οἷα ἑκάστῳ δεῖ, τοὺς
μὲν ἐπαινοῦντα τῶν δὲ δεόμενον· ὀργῇ δὲ μηδένα
μετιέναι τῶν τυχόντων ἀνθρώπων, ἀθυμότεροι γὰρ
5 εἶεν ἄν. εἰ δέ τινας δεῖ ⟨μετιέναι⟩ ἀμελοῦντας καὶ

---

1. ἐπάνω, ταῦτα δὲ T: σπανιώτατα δὲ M (ἐπάνω τὰ δὲ Iul. Afric.) ‖ 2. ὅποι ἂν βούλῃ H: ὅπου βούλει M ¦ τοῖς τροχοῖς O: τοὺς τροχοὺς M ‖ 6. ἢ H: ἢ καὶ M | μαχομένους inclusi auctore Sauppio; cetera intacta reliqui; διατάττεσθαι enim cum accusatiuo coniungi potest ut διαιρεῖσθαι, διανέμεσθαι alia (δ. τοὺς ἐν τῇ πόλει μαχομένους ⟨εἰς⟩ τρία μέρη C: δ. τοὺς ἐν τῇ πόλει γενομένους τρία μέρη Meinekius, δ. τὸ ἐν τῇ πόλει μάχιμον ⟨εἰς⟩ τρία μέρη H, δ. τῶν ἐν τῇ πόλει τρία μέρη Sauppius) ‖ 9. νεοκμῆτες C: νεοχμῆτες M | ὦσι C: σώμασιν M ‖ 10. πλήθει πλείονι inclusi (πλήθει πλείους H) ‖ 11. ξυμπεριιέναι M ‖ 12. τῷ T: τινι M ‖ 14. τάς τε κύνας — 16. προσκείμεναι inclusi (cf. XXIV 18) ‖ 15. θορύβου τῶν ἀνθρώπων Meinekius: θορυβούντων ἀνθρώπων M | δι' ἀήθειαν C: δι' ἀλήθειαν M ‖ 16. ὁρῶσαι αἱ κύνες expungi uoluit H ‖ 18. ἐπαινοῦντα C: ἐπαινοῦντας M | τῶν δὲ δεόμενον C: τῶν δεδεμένων M | μηθένα M ‖ 20. μετιέναι inseruit C

*ἀκοσμοῦντας, τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημένους καὶ ἐν τῇ
πόλει δυνάμεως μάλιστα μετέχοντας· εἴη γὰρ ἂν τὸ
τοιοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις παράδειγμα. ἐν οἷς ⟨δὲ⟩ καιροῖς
ἕκαστα τούτων δεῖ ποιεῖν, ἐν τοῖς Ἀκούσμασι γέ-
γραπται. χερμάδια δὲ μὴ ἐπιτρέπειν ἀκαίρως ἀφιέναι,* 6
*παρεσκευάσθαι δὲ ὅπως καὶ τὰ ἀφεθέντα ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐν ⟨τῇ⟩ νυκτὶ ἀναλέγηται ὧδε. κατακρεμαννύειν χρὴ* 7
*κοφίνους κατὰ τοῦ τείχους, εἰς οὓς τινες ἀναλέξουσι·
τοὺς δὲ ἄνδρας χρὴ τοὺς ἀναλέξοντας τὰ χερμάδια
καταβαίνειν διὰ τῶν* [εἰς τὸ τεῖχος] *κατακρεμασθέντων
δικτύων συείων καὶ ἐλαφείων ἢ ταῖς ἐκ τῶν σχοινίων
κλίμαξι πεποιημέναις. ταύτας δ' ἴσας εἶναι τὸν ἀριθμὸν* 8
*τοῖς ἀναλέγουσιν ἀνθρώποις, ὅπως, ἐάν τινες ἐπίωσι,
ταχὺ ἀναβαίνωσι· πύλας γὰρ μὴ ἀνοίγεσθαι νυκτός,
ἀλλὰ ταῖς τοιαύταις κλίμαξι χρῆσθαι καὶ ἂν ⟨ἄλλα⟩
τινὰ βούλησθε.*

Χρὴ δὲ πολιορκούμενον καὶ τοιόνδε τεχνάζειν. 39
*ἐν ταῖς πύλαις εἰς τὸ ἔσω μᾶλλον μέρος ὀρύξαντα
τάφρον ἔνθεν καὶ ἔνθεν πάροδον λιπεῖν· ἔπειτα ἐπ-*

---

2. *δυνάμεως* Co. O.: *δυναμένους M* | *ἂν τὸ* Meinekius: *ἄν τι M* ‖ 3. *δὲ* addidit C ‖ 4. *ποιεῖν* H: *παρεῖναι M* (*παραινεῖν* T) ‖ 6. In *M* ante *δὲ ὅπως* est *ὁ*: expunxit C ‖ 7. *τῇ* ante *νυκτὶ* addidit H | Quae sequuntur inde a *κατακρεμαννύειν* usque ad 12: *πεποιημέναις* dedi ex Hercheri coniectura, nisi quod Sauppio auctore *εἰς τὸ τεῖχος*, quod post *ἀναβαίνειν* in *M* est, inclusi: *κατακρεμαννύειν χρὴ ἐν κοφίνοις ἄνδρας κατὰ τοῦ τείχεος οἵτινες ἀναλέξουσιν· οὕτως δὲ ἄνδρας χρὴ τοὺς ἀναλέξοντας τὰ χερμάδια ἀναβαίνειν εἰς τὸ τεῖχος κατακρεμασθέντων δακτυλίων ἴστων πελαφίων ἢ ταῖς ἐκ τῶν σχοινίων κλίμαξι πεποιημέναις M* ‖ 10. *δικτύων συείων καὶ ἐλαφείων* T: *δακτυλίων ἴστων πελαφίων M* (*ἱστίων ἢ δικτύων ἐλαφείων* Co. O) ‖ 12. *δ' ἴσας* Kirchhoffius: *δισσὰς M* ‖ 13. *ἐπίωσι* Kirchhoffius: *πονῶσι M* ‖ 15. *ἄλλα* inseruit Co. O ‖ 17. *πολιορκούμενον* H: *πολιορκουμένους M* | *καὶ τοιόνδε* H: *καὶ τὰ τοιαῦτα M* ‖ 18. Post *πύλαις* in *M* est *καί*: expunxit H ‖ 19. *λιπεῖν* ex Iul. Afr. LVI H: *λιπόντα M*

ἐξελθόντας τινὰς ἀκροβολίζεσθαι καὶ προάγειν τῶν
πολεμίων τινάς, ὥστε συνεισδραμεῖν εἰς τὴν πόλιν.
2 τοὺς μὲν οὖν ἐκ τῆς πόλεως καταφεύγοντας εἰς τὴν
πόλιν χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὰς λελειμμένας
παρόδους εἰστρέχειν, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων συνεισ-
τρέχοντας εἰκός ἐστι, μὴ προειδότας τὴν τάφρον,
εἰσπίπτειν καὶ φθείρεσθαι· ἔσω δὲ τῆς πόλεως ἐν τῷ
καιρῷ τούτῳ εἶναι συντεταγμένους τινὰς ἐν ταῖς
3 διόδοις καὶ † πρωτοις ορυγμασι πυλῶν χώραις. ἐὰν
δὲ πλείονες τῶν πολεμίων ἐπεισφέρωνται καὶ βούλῃ
αὐτοὺς κατασχεῖν, χρὴ ἡτοιμάσθαι ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ
μεσοπύλου πύλην ξύλων ὡς παχυτάτων καὶ σεσιδη-
4 ρῶσθαι αὐτήν. ὅταν οὖν βούλῃ ἀπολαβεῖν τοὺς
εἰστρέχοντας πολεμίους, ταύτην ἀφιέναι ὀρθήν, καὶ
αὐτῶν τινὰς ἡ πύλη φερομένη διαφθερεῖ καὶ τοὺς
λοιποὺς σχήσει μὴ εἰσιέναι· ἅμα δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῷ
τείχει βαλλόντων τοὺς πρὸς ταῖς πύλαις πολεμίους.
5 χρὴ δὲ τοῖς φίλοις ἀεὶ προειρῆσθαι, ἐάν ποτε αὐτοῖς

1. *προάγειν* ex Iulio Afric. H: *προσάγειν M* ‖ 2 *τινάς* ex Iulio Afric. addid. T ‖ 4. *κατὰ* Meinekius: *παρὰ M* ‖ 6. *εἰκός* C: *εἴη ὃς M* | Post *τάφρον* in *M* est *ἅμα τε καὶ κεκρυμμένης οὔσης*: deleuit H ‖ 7. *φθείρεσθαι· ἔσω δὲ τῆς πόλεως ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἶναι* H: *φθείρεσθαι ἔσω τῆς πόλεως ἐν τῷ καιρῷ τούτων δὲ εἶναι M* (*φθείρεσθαι· ἔσω δὲ τῆς πόλεως ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ δεῖ εἶναι* T) ‖ 9. Locum nondum sanatum exhibui qualis in *M* est | *πρὸς τοῖς ὀρύγμασι ἐν ταῖς τῶν πυλῶν χώραις* C, *πρὸς τοῖς ὀρύγμασι καὶ πυλῶν χώραις* T; cf. II 2 *τὰς διόδους καὶ τὰ εὐρύχωρα τοῦ πολίσματος*. Certe *ὀρύγματα* huc non pertinent. Inde coniecerim *πρώταις ῥύμαις καὶ εὐρυχωρίαις* uel *πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εὐρυχωρίαις* ‖ 10. *βούλῃ* Meierus: *βούλει M*; item H ‖ 11. *κατασχεῖν* H: *ἔχειν M* (*κατέχειν* Iul. Afric.) | *ἄνωθεν* cod. Cas.: *ἄνθεν M* ‖ 12. *πύλην* T: *πύλη M* | *ξύλων* C: *πυλῶν M* ‖ 13. *βούλῃ* Meierus: *βούλει M* | *ἀπολαβεῖν* Hertlinus: *ὑπολαβεῖν M* ‖ 15. *αὐτῶν* H: *αὐτή τε M* | *ἡ πύλη φερομένη διαφθερεῖ* O: *ἡ πολυφερομένη διαφέρει M* ‖ 16. *λοιποὺς* Iac. Gronouius: *πολεμίους M* | *οἱ* ex Iul. Afr. T: *τῶν M* ‖ 18. *φιλίοις* malit H, item pg. 85, 2 *φίλιοι* | *αὐτοῖς* Hertlinus: *αὖθις M*

πολέμιοι συνεισπίπτωσιν, ὅπῃ τῆς πόλεως συναθροισθήσονται, ὅπως τῷ τόπῳ οἱ φίλοι διαγιγνώσκωνται· οὐ γὰρ ῥᾴδιον μιγάδας τε ὄντας ⟨καὶ⟩ μεθ' ὅπλων καὶ μετὰ θορύβου συνεισπίπτοντας διαγιγνώσκεσθαι.
ἤδη δέ ⟨τινες⟩ τοῖς θρασυνομένοις τε λίαν καὶ προσ- 6
πελάζουσι τῷ τείχει ἐγγυτέρω τοῦ προσήκοντος νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν βρόχους [ἡμέρας μὲν] κρυφαίους κατεσκεύασαν [νυκτὸς δὲ ἀκρύπτους], οἷς τὸν εἰσπεσόντα ἀνέσπασαν. ἔστω δὲ ὁ μὲν βρόχος ὅπλον ὡς ἰσχυρό- 7
τατον, τὸ δὲ ἕλκον ἐπὶ δύο πήχεις ἅλυσις, τοῦ μὴ διατμηθῆναι· τὸ δ' ἄλλο, ὅθεν ἕλκουσι, σχοῖνος. οὗτος δὲ ἔσω κατακρέμαται καὶ ἀνασπᾶται ὄνοις ἢ κηλωνείοις.
[οἱ δὲ πολέμιοι ἐὰν διατέμνειν ἐπιχειρῶσι, πρὸς ταῦτα πάλιν οἱ 8
ἔσωθεν κηλωνείοις χρῶνται καθιέντες, ἵνα μὴ διατέμνηται· αἱ γὰρ ἁλύσεις πρὸς τὰ τοιαῦτα πραγματῶδες καὶ δυσμεταχείριστον, ἅμα δὲ καὶ ἀλυσιτελές.]

Ἂν ⟨δὲ⟩ ᾖ ἡ πόλις μεγάλη καὶ μὴ ἱκανοὶ ὦσιν 40
οἱ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωποι περιίστασθαι ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, τοῖς δὲ ὑπάρχουσι θέλῃς αὐτὴν διαφυλάξαι, χρὴ τῆς πόλεως ὅσα ἂν ᾖ εὐπρόσοδα οἰκοδομεῖν ὑψηλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἵνα, ἄν τινες τῶν πολεμίων ἢ λαθραίως ἢ βίᾳ ἀναβῶσιν, [ἐν ἀπορίᾳ γενόμενοι

2. διαγινώσκωνται *M* ‖ 3. καὶ post ὄντας add. H ‖ 4. θορύβου H: θορύβων *M* | διαγινώσκεσθαι *M* ‖ 5. ἤδη δέ ⟨τινες⟩ Meinekius: ἤδη δὲ *M* | τε λίαν scripsi: τέλεον *M* (τῶν ἐπιόντων uel τῶν πολεμίων H) ‖ 6. ἐγγυτέρω Meinekius: ἐγγύτεροι *M* | νυκτὸς ἢ *M* (νυκτὸς καὶ H) ‖ 7. ἡμέρας μὲν et postea 8. νυκτὸς δὲ ἀκρύπτους inclusi | κρυφαίους cod. Cas.: κρυφαίως *M* ‖ 8. Post οἷς in *M* est προσκαλούμενοι ἀκροβολισμοῖς: expunxit H | ἀνέσπασαν H: ἀνασπάσουσιν *M* ‖ 9. ὅπλον ὡς ἰσχυρότατον H: οπλουώς ἰσχυροτάτου *M* ‖ 10. ἅλυσις C: ἀλύσεις *M* ‖ 11. σχοῖνος H: σχοίνου *M* | οὗτος H: ὅλος *M* ‖ 12. ὄνοις H: ὅπλοις *M* | κηλωνείοις C: αλωνίοις *M* ‖ 13. οἱ δὲ πολέμιοι — 16. ἀλυσιτελές inclusi ‖ 17. δὲ post ἂν inseruit H ‖ 21. ὑψηλὰ Iul. Afr.: ὕψει *M* ‖ 22. ἐν — pg. 86, 1 ἀλλὰ inclusi | ἀπορίᾳ C: ἀπειρίᾳ *M*

μὴ δύνωνται καταπηδᾶν ἀφ' ὑψηλῶν, ἀλλὰ] πάλιν ἀπίωσι μὴ
ἔχοντες ὅπῃ καταβαίνωσι. [παρὰ δὲ τὰ ᾠκοδομημένα ἔνθεν
καὶ ἔνθεν φυλασσόντων οἱ ὑπάρχοντες ἄνθρωποι, ἵνα τοὺς κατα-
2 πηδῶντας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν διαφθείρωσι.] Διονύσιος δὲ πό-
λιν ὑποχείριον ποιησάμενος, ἀνδρῶν τῶν ἐν τῇ πόλει
⟨τῶν μὲν⟩ τεθνηκότων τῶν δὲ πεφευγότων, ἠθέλησε
κατασχεῖν· ἦν δὲ μείζων ἢ ὥστε ὑπ' ὀλίγων φυ-
3 λάσσεσθαι. ἐπιμελητὰς μὲν οὖν τινας μετ' ὀλίγων οὓς
ἐνεδέχετο * *, τῶν δὲ ἐν τῇ πόλει τὰ μέγιστα δυ-
ναμένων τοῖς οἰκέταις συνῴκισε τῶν δεσποτῶν τὰς
θυγατέρας καὶ γυναῖκας καὶ ἀδελφάς· οὕτω γὰρ
αὐτοὺς ᾤετο μάλιστα πολεμιωτάτους ⟨τε⟩ ἔσεσθαι τοῖς
4 δεσπόταις καὶ αὑτῷ πιστοτάτους. Σινωπεῖς δὲ πρὸς
Δαταμᾶν πολεμοῦντες ἐπεὶ ἐν κινδύνῳ ἦσαν [καὶ]
σπάνει ἀνδρῶν, τῶν γυναικῶν τὰς ἐπιεικεστάτας
μεταμορφώσαντες καὶ στολίσαντες ἐς ἄνδρας ὡς μά-
λιστα, ἀντὶ ὅπλων καὶ περικεφαλαίων τούς τε κάδους
καὶ τὰ ὁμότροπα τούτοις δόντες χαλκώματα, περιῆγον
τοῦ τείχους ᾗ μάλιστα οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι ἔμελλον.
5 βάλλειν ⟨δὲ⟩ οὐκ εἴων αὐτάς· πόρρωθεν γὰρ κατάδηλος
βάλλουσα γυνή. [ποιοῦντες δὲ ταῦτα αὐτομόλους ἐφύλασσον
6 μὴ διαγγελθῇ.] ἐὰν δὲ θέλῃς ⟨τοὺς⟩ ἐπὶ τῷ τείχει περι-

---

1. πάλιν ἀπίωσι O: πᾶσιν ἅπασι M ‖ 2. παρὰ δὲ τὰ . . . . 4. διαφθείρωσι inclusi ‖ 3. οἱ ὑπάρχοντες ἄνθρωποι ex Iul. Afr. LVII H: ὑπαρχόντων ἀνθρώπων M ‖ 6. τῶν μὲν ante τεθνηκότων inseruit H ‖ 9. Lacunam esse uidit Casaubonus; ἐπέστησε proposuit idem, κατέστησε H | δυναμένων τοῖς οἰκέταις T: δυναμένους οἰκέτας M ‖ 10. συνῴκισεν M ‖ 12. αὐτοὺς H: ἂν M (δὴ Sauppius) | Post πολεμιωτάτους inserui τε ‖ 13. πιστοτάτους T: πιστοτέρους M | Σινωπεῖς M (Σινωπῆς malit H) ‖ 14. καὶ inclusit Schaeferus Philol. XXXI 185 ‖ 15. τὰς ἐπιεικεστάτας μεταμορφώσαντες H: τὰ ἐπιεικέστατα σώματα μορφώσαντες M ‖ 16. καὶ στολίσαντες ἐς ἄνδρας ὡς μάλιστα H: καὶ ὁπλίσαντες ὡς ἐς ἄνδρας μάλιστα M ‖ 20. δὲ post βάλλειν add. C ‖ 21. ποιοῦντες — 22. διαγγελθῇ inclusi. Cf. ad XXIII 6 et 1. | τοὺς add. H

όδους πλείους φαίνεσθαι, χρὴ περιιέναι ἐπὶ δύο, ἔχοντας τὰ δόρατα τὸν ⟨μὲν⟩ ἕνα στίχον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ δεξιῷ· καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς τέσσαρας. [ἐὰν δὲ ἐπὶ τριῶν περιίωσι, τὸν 7 μὲν πρῶτον ἄνδρα ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ ἔχειν τὸ δόρυ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ καὶ τὸν ἄλλον κατὰ ταὐτά· καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς δύο.]

Περὶ δὲ τροφῆς ἀσίτου καὶ ὧν σπάνις ἐν πο- 8 *λιορκίᾳ καὶ ὑδάτων ὡς δεῖ πότιμα ποιεῖν, ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ δεδήλωται. ἐπεὶ δὲ ταῦθ' ἡμῖν εἴρηται, περὶ ναυτικῆς τάξεως δίειμι.*

Ναυτικοῦ δὲ στρατεύματος δύο εἰσὶ στόλοι ....

---

2. *μὲν* post *τὸν* addidit H ‖ 4. *ἐὰν δὲ* — 7. *εἰς δύο* inclusi | *ἐπὶ τριῶν* Hertlinus: *τρία M* | *περιίωσι* cod. Cas.: *περιῶσι M* ‖ 7. *εἰς δύο* ex Iul. Afr. LVIII ego: *εἰς δύο M* ‖ 6. *τὸν ἄλλον* scripsi („reliquum h. e. tertium cf. Plat. legg. 833 B: *πρῶτος — εὔτερος — πέμπτος — τὸν δὲ ἄλλον*): *οἱ ἄλλοι M.* Quid uoluerit interpolator, exposui Prolegom. p. 7. (Totum locum, qui dummodo interpolatori tribuatur, paucis exceptis sanus est, emendare uolebat H sic: *ἐὰν δὲ ἐπὶ τριῶν περιίωσι, τὸν μὲν πρῶτον* (sc. *στίχον*) *ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ ἔχειν τὸ δόρυ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ ⟨τὸν δὲ τρίτον ἐπὶ τῷ δεξιῷ⟩ καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς ἕξ.*)

In *M* in fine legitur *Αἰνείου πολιορκητικὰ ἢ Αἰλιανοῦ καθὼς ἡ ἀρχή.*

INDEX NOMINUM.